

trage: een te overwegen alternatief?" in *Arbeidsovereenkomsten* 1995, 17-19.

Comm.: — Zie art. 69 Arbeidsovereenkomstenwet.

— Na het ontstaan van een arbeidsgeschil is het sluiten van een arbitrageovereenkomst toegelaten.

Arbit. Besl. 22 februari 1982, *TSR* 1983, 221, noot A. TRINE.

— Is nietig de arbitrageclausule van een collectieve verzekeringspolis tegen ziekte en ongeval die een geschil betreffende het in de arbeidsovereenkomst aan de bedienden toegekende voordeel van deze verzekering aan de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank onttrekt.

Arbrb. Ieper 24 mei 1985, *De Verz.* 1986, 391.

— Een arbitragebeding in een arbeidsovereenkomst is geldig ten aanzien van de bediende wiens jaarloon hoger is dan 1.300.000 BEF. (bedrag uit art. 69 Arbeidsovereenkomstenwet wordt jaarlijks geïndexeerd) en die met het dagelijks beheer van de onderneming is belast of in een afdeling of bedrijfseenheid van de onderneming een verantwoordelijkheid heeft die kan worden vergeleken met die voor de gehele onderneming (art. 69 Arbeidsovereenkomstenwet).

Een arbitrageovereenkomst die, in strijd met het Taaldecreet niet in het Nederlands is gesteld, is niet nietig. De vaststelling dat een contract nietig is, brengt niet van rechtswege de nietigheid mee van de erin opgenomen arbitrageovereenkomst. De omstandigheid dat een vordering bij de behandeling voor de arbeidsgerechten aan het Openbaar Ministerie moet worden meegedeeld, heeft als zodanig geen invloed op de wettelijke mogelijkheid tot arbitrage.

Arbh. Gent 28 maart 1986, *RW* 1987-88, 817.

— Zie ook het oude artikel 1676 Ger.W. □

G. CONSUMENTEN

□ **Rspr.:** — Een arbitrageovereenkomst met een consument is aan een bijzondere regeling onderworpen wat betreft het onderzoek naar de geldigheid van het arbitragebeding dat voorafgaandelijk met de consument is gesloten.

Het Europees Hof van Justitie besliste dat op grond van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten de nationale rechter die kennis neemt van een beroep tot vernietiging van een arbitrale uitspraak de nietigheid van een arbitrageovereenkomst moet beoordelen en dat vonnis vernietigen wanneer hij van oordeel is dat deze overeenkomst een oneerlijk beding bevat, ook wanneer de consument die nietigheid niet tijdens de arbitrageprocedure, maar enkel in het kader van het beroep tot vernietiging heeft opgeworpen.

HvJ 26 oktober 2006, C-168/05, Mostaza Claro, *J.T.dr.eur.* 2007, 183 en *SEW* 2007, 120 (weergave).

— Het Europees Hof van Justitie besliste eveneens dat op grond van diezelfde Richtlijn 93/13/EEG de nationale rechter die kennis neemt van een vordering tot *exequatur* van een arbitrale uitspraak ambtshalve moet onderzoeken of het arbitragebeding tussen de verkoper en de consument oneerlijk is. De nationale rechter heeft deze ambtshalve plicht zelfs wanneer de consument niet is verschenen tijdens de arbitrageprocedure en deze exceptie dus niet voordien heeft opgeworpen. Deze plicht geldt evenwel enkel voor zover de rechter eveneens de plicht heeft om te onderzoeken of het arbitragebeding in strijd is met de nationale voorschriften van openbare orde.

HvJ 6 oktober 2009, 40/08, Asturcom Telecomunicaciones SL, *Pb.C.* 21 november 2009, afl. 282, 7.

— Artikel 3 van de Richtlijn 93/13 en punt 1, sub q) van de bijlage bij deze richtlijn vereisen dat een nationale rechter moet nagaan of een beding in een overeenkomst voor een hypothecaire lening tussen een bank en een consument dat een permanent scheidsgerecht, waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, bij uitsluiting bevoegd verklaart om kennis te nemen van alle geschillen in verband met die overeenkomst, tegen de achtergrond van alle omstandigheden rond de sluiting van die overeenkomst moet worden aangemerkt als oneerlijk in de zin van die bepalingen. De rechter moet daarbij onder andere nagaan of het betrokken beding tot doel of tot gevolg heeft het indienen van een beroep of het instellen van een rechtsvordering door de consument te beletten of te belemmeren, en er rekening mee houden dat de mededeling aan de consument, voor de sluiting van de betrokken overeenkomst, van algemene informatie over de verschillen tussen de arbitrageprocedure en de gewone gerechtelijke procedure op zich niet volstaat om het oneerlijke karakter van dat beding uit te sluiten. Indien de rechter oordeelt dat het beding onrechtmatig is, moet het daaruit alle volgens de nationale rechter daaruit voortvloeiende consequenties trekken teneinde te garanderen dat het beding de consument niet dwingt.

HvJ 3 april 2014, *Pb.C.* 16 juni 2014, afl. 184, 8.

Bibl.: — PIERS, M., "De consument kiest voor arbitrage. Over absolute vrijheid" (noot bij Vred. Turnhout 4 oktober 2007), *T.Vred.* 2009, 229-240; PIERS, M., *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007; WAGNER, K. en BARBIER, J., "Over het arbitragebeding in algemene voorwaarden", *P&B* 2014, 132-139. □

II. SUBJECTIEVE ARBITREERBAARHEID

□ **Rspr.:** — Alleen de hoven en rechtbanken zijn bevoegd om kennis te nemen van geschillen waarbij een publiekrechtelijke rechtspersoon betrokken is, zelfs als die rechtspersoon de rechthebbende is van een privaatrechtelijke rechtspersoon die een overeenkomst tot arbitrage betreffende de overgedragen zaak heeft gesloten.

Cass. 10 oktober 1996, *Arr.Cass.* 1996, 911 en *RW* 1996-97, 996.

Bibl.: — DE CUYPER, J., "Le fait du Prince libère-t-il une entreprise publique de ses obligations contractuelles? Analyse de la pratique arbitrale" in DIEUX, X. (ed.), *Legal Tracks. II. Essays on international and domestic contracts and torts*, Brussel, Bruylant, 2005; DE GEYTER, L., "Arbitrage met publiekrechtelijke rechtspersonen", *TBP* 2001, 304-315; DEMEULENAERE, B., "Arbitrabiliteit in het Belgische arbitrage-recht anno 1998", *TPR* 1998, 645-702; DEMEULENAERE, B., "Art. 1676.2 Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl., 18 p.; DESELLES, F., "Les musées à forme d'établissement public administratif peuvent-ils recourir à l'arbitrage?", *Rev.dr.ULg* 2015, afl. 3, 497-520; DIEUX, X., "Problèmes relatifs à l'arbitrage commercial international avec un état" in DIEUX, X. (ed.), *Legal Tracks. II. Essays on international and domestic contracts and torts*, Brussel, Bruylant, 2005; KEUTGEN, G., "L'arbitrage des personnes morales de droit public - une interprétation extensive de l'article 1676 du Code judi-

cière”, *RCJB* 1998, 391-410; LAGASSE, D., “L’arbitrage en droit administratif. Faut-il ouvrir plus largement l’accès des personnes publiques à la procédure arbitrale?”, *APT* 1993, 149-158; VERBIST, H., “Arbitrage en administratif-economisch recht”, *TBP* 1997, 651-658; VERBIST, H., “La clause d’arbitrage pendant ses effets suite à la succession de l’état dans les droits d’un des contractants” (noot onder Cass. 10 oktober 1996), *P&B* 1998, 70-75.

Comm.: — Zie Europees Verdrag inzake de internationale handelsarbitrage van 21 april 1961, wet 19 juli 1975, *BS* 17 februari 1976, art. II.

— Zie I.C.S.I.D.-Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten van 18 maart 1965, wet 17 juli 1970, *BS* 24 november 1970.

— De Belgische Staat kan, met toepassing van art. II van het Verdrag van Genève van 21 april 1961, geldig een arbitrage-overeenkomst sluiten ter beslechting van geschillen die rijzen uit internationale handelsverrichtingen in de zin van art. I van dit verdrag.

Het protocolakkoord dat de participatie van een buitenlandse vennootschap in een Belgische industriële vennootschap organiseert, alsmede de voorwaarden voor haar kapitaalverhoging en haar medewerking aan de reorganisatie en het bestuur van deze vennootschap en aan de commercialisering van diens producten, is een internationale handelsverrichting. *Arbit. Besl.* 18 november 1983, *JT* 1984, 230.

— De regel vermeld in het oude artikel 1676, al. 2 Ger.W. waarbij het aan publiekrechtelijke personen verboden is overeenkomsten tot arbitrage te sluiten, is enkel van toepassing op rechtspersonen naar Belgisch publiekrecht.

Door te aanvaarden een beroep te doen op een arbitrageprocedure heeft de internationale organisatie afgezien van haar immuniteit van rechtsmacht.

Rb. Brussel 13 maart 1992, *Act.dr.* 1992, 1377.

— Zie ook het oude artikel 1676 Ger.W. □

[Art. 1677. § 1. In dit deel van het Wetboek,

1° betekent het woord “scheidsgerecht” een enkele arbiter of meerdere arbiters;

2° betekent het woord “mededeling” het verzenden van een schriftelijk stuk zowel onder partijen als tussen partijen en arbiters, als tussen partijen en derden die de arbitrage organiseren, met een communicatiemiddel of mits een manier van verzenden die een bewijs van verzending opleveren.

§ 2. Wanneer een bepaling van dit deel, met uitzondering van artikel 1710, aan de partijen toelaat over een bepaalde erin beoogde aangelegenheid te beslissen, omvat deze vrijheid het recht van de partijen om een derde toe te laten over deze aangelegenheid te beslissen.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 5 W. 24 juni 2013 (B.S. 28. VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — Taelman, P., “Het verzoek tot arbitrage en andere mededelingen in het raam van een arbitrageprocedure” in

Piers, M., *De nieuwe arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 43. □

[Art. 1678. § 1. Tenzij de partijen anders overeenkomen, wordt de mededeling afgegeven of toegezonden aan de geadresseerde in persoon, of aan zijn woonplaats, of aan zijn verblijfplaats, of op zijn elektronisch adres, ofwel, wanneer het een rechtspersoon betreft, aan zijn statutaire zetel, of aan zijn voornaamste vestiging, of op zijn elektronisch adres.

Indien na redelijk onderzoek geen enkele van deze plaatsen kon worden gevonden, gebeurt de mededeling geldig door het afgeven of toezenden ervan aan de laatst gekende woonplaats of de laatst gekende verblijfplaats, ofwel, wanneer het een rechtspersoon betreft, aan de laatst gekende statutaire zetel, of de laatst gekende voornaamste vestiging, of het laatst gekende elektronische adres.

§ 2. Tenzij de partijen anders overeenkomen, worden de termijnen die ten aanzien van de geadresseerde beginnen te lopen vanaf de mededeling, berekend:

a) wanneer de mededeling is gebeurd door afgifte tegen gedagtekend ontvangstbewijs, vanaf de eerste dag die erop volgt;

b) wanneer de mededeling is gebeurd via elektronische post of via enig ander communicatiemiddel dat een bewijs van verzending oplevert, vanaf de eerste dag die volgt op de datum vermeld op het ontvangstbewijs;

c) wanneer de mededeling is gebeurd bij aangezekende brief met ontvangstbewijs, vanaf de eerste dag die volgt op deze waarop de brief aangeboden werd aan de geadresseerde in persoon, aan zijn woonplaats of verblijfplaats, hetzij aan zijn statutaire zetel of op zijn voornaamste vestiging, of, in voorkomend geval, op de laatst gekende woonplaats, of op de laatst gekende verblijfplaats, hetzij op de laatst gekende statutaire zetel of de laatst gekende voornaamste vestiging;

d) wanneer de mededeling is gebeurd per aangezekende brief, vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten overhandigd werd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst.

§ 3. [...]

§ 4. Dit artikel is niet van toepassing op mededelingen gedaan in het kader van een gerechtelijke procedure.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 6 W. 24 juni 2013 (B.S. 28. VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60); § 3 opgeheven bij art. 92 W. 25 december 2016 (B.S. 30. XII.2016, ed. 1).

Bibl.: — Taelman, P., “Het verzoek tot arbitrage en andere mededelingen in het raam van een arbitrageprocedure” in Piers, M., *De nieuwe arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 43. □

[Art. 1679. [Een partij die een onregelmatigheid kende en ze niet zonder gerechtvaardigde gronden gepaste tijd inroept voor het scheidsgerecht, wordt geacht ervan afstand te doen om zich daarop te beroepen.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 7 W. 24 juni 2013 (B.S. 28. VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1680. [§ 1. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend zoals in kort geding stelt de arbiter aan, op eenzijdig verzoekschrift van de meest gereede partij, overeenkomstig artikel 1685, §§ 3 en 4.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend zoals in kort geding na dagvaarding, beslist tot vervanging van de arbiter, overeenkomstig artikel 1689, § 2.

Tegen de beslissingen tot aanstelling of tot vervanging van de arbiter kan geen rechtsmiddel worden ingesteld.

Evenwel kan tegen deze beslissing hoger beroep worden ingesteld wanneer de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg besliste om geen aanstelling te doen.

§ 2. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend zoals in kort geding beslist, na dagvaarding, over het ontslag van een arbiter overeenkomstig artikel 1685, § 7, over de wraking van een arbiter overeenkomstig artikel 1687, § 2, en over het in gebreke blijven of de onbekwaamheid van de arbiter in het geval voorzien in artikel 1688, § 2. Tegen zijn beslissing kan geen rechtsmiddel worden ingesteld.

§ 3. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend zoals in kort geding kan onder de voorwaarden voorzien in artikel 1713, § 2, aan de arbiter een termijn stellen voor het doen van zijn uitspraak. Tegen zijn beslissing kan geen rechtsmiddel worden ingesteld.

§ 4. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend zoals in kort geding neemt alle maatregelen die nodig zijn voor de bewijsverkrijging in overeenstemming met [artikel 1708]. Tegen zijn beslissing kan geen rechtsmiddel worden ingesteld.

§ 5. [Tenzij in de gevallen bedoeld in de paragrafen 1 tot 4, en in de artikelen 1683 en 1698, is de rechtbank van eerste aanleg bevoegd om te beslissen over de vorderingen bedoeld in het zesde deel van dit Wetboek. Zij beslist in eerste en laatste aanleg.]

§ 6. [Onder voorbehoud van de artikelen 1696, § 1, en 1720, § 2, vallen de in het zesde deel van dit Wetboek bedoelde vorderingen onder de territoriale bevoegdheid van de rechter wiens zetel die is van het hof van beroep met in zijn rechtsgebied de plaats waar de arbitrage is bepaald.

Wanneer die plaats niet bepaald is, of niet in België is gelegen, is de rechter territoriaal bevoegd wiens zetel die is van het hof van beroep met in zijn

rechtsgebied de rechtbank die bevoegd zou zijn geweest kennis te nemen van het geschil, indien het niet aan arbitrage was onderworpen.]]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 8 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60);

§ 4 gewijzigd bij art. 93, 1° W. 25 december 2016 (B.S. 30. XII.2016, ed. 1);

§ 5 vervangen bij art. 93, 2° W. 25 december 2016 (B.S. 30. XII.2016, ed. 1);

§ 6 vervangen bij art. 93, 3° W. 25 december 2016 (B.S. 30. XII.2016, ed. 1).

Rspr.: — Artikel 4, § 1, tweede lid van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van talen in gerechtszaken, schendt de bepalingen in de artikelen 10 en 11 Gw. niet, door te vereisen dat een partij in het Nederlands een wraking van een arbiter vordert voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel wanneer de arbiter in het Nederlands taalgebied woonachtig is. Het feit dat de arbiter in de praktijk voldoende kennis heeft van een andere taal, of dat hij keuze van woonplaats doet in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is hier niet relevant. GwH 8 mei 2014, n° 75/2014.

Bibl.: — BAMBUST, I., "L'histoire linguistique arbitrale en confrontation avec la détermination de la langue de la procédure", *b-Arbitra* 2015/1; JAFFERALI, R., "Les parties à un arbitrage international peuvent-elles choisir la langue de la procédure en cas de saisine du juge belge?", *b-Arbitra* 2015/1. □

[HOOFDSTUK II

ARBITRAGEOVEREENKOMST]

□ **Wetg.:** — Opschrift ingevoegd bij art. 9 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1681. [Een arbitrageovereenkomst is een overeenkomst waarin de partijen alle geschillen of sommige geschillen die tussen hen gerezen zijn of zouden kunnen rijzen met betrekking tot een bepaalde, al dan niet contractuele, rechtsverhouding aan arbitrage voorleggen.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 10 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

I. DRAAGWIJDTE VAN DE ARBITRAGEOVEREENKOMST

□ **Rspr.:** — Wanneer het geschil niet behoort tot de geschillen die worden bedoeld in artikel 574, 2° Ger.W. en buiten de gevallen bepaald in de artikelen 445 en 446 W.Kh., is de arbitrageovereenkomst die door de gefailleerde vóór het faillissement is gesloten aan de curator tegenstelbaar wanneer de bewoordingen van de overeenkomst en de arbitragereglementen waarnaar ze verwijst voldoende gedetailleerd en volledig zijn om de curator in staat te stellen de arbitrage op gang te brengen, inzonderheid met betrekking tot het voorwerp van

het geschil en de benoeming van de arbiters.
Cass. 8 mei 1998, *Rev.not.b.* 1998, 397, noot.

Bibl.: — BOULARBAH, H. en VAN DER HAEGEN, O., "Questions stratégiques liées aux clauses prévoyant le recours à une procédure préalable à l'arbitrage" in X, *De strategie in internationale arbitrage*, Mechelen, Wolters-Kluwer, 2017, 33; CAPRASSE, O., "Recours en annulation et exequatur des sentences: questions diverses", *b-Arbitra* 2015, afl. 2, 367-373; CAPRASSE, O. en HENRY, F., "Le transfert de la clause d'arbitrage à l'assureur", *JT* 2014, 121; DEMEYERE, L., "De arbitrageovereenkomst en de arbitreerbaarheid" in PIERS, M., *De nieuwe arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 1; HOLLANDER, P., "Aspects de droit international privé (européen) du contrat d'arbitre et du contrat d'organisation de l'arbitrage", *b-Arbitra* 2013/2, 405.

Comm.: — Een arbitragebeding in een overeenkomst tussen een architect en een bouwheer dat voorziet in arbitrage voor geschillen die voortkomen uit het contract of uit de aanneming, is niet van toepassing op geschillen inzake quasi-delicte aansprakelijkheid.

Luik 4 september 1987, *JLMB* 1988, 309, noot P. HENRY.

— Uit de oude artikelen 1676 en 1683, al. 1 Ger.W. blijkt dat het scheidsgerecht bevoegd is ten aanzien van bijkomende eisen die nauw verband houden met de oorspronkelijke eis.
Arbit. Besl. 17 maart 1990, *RABG* 1991, 109.

— Een vennoot in een burgerlijke vennootschap kan een derde (croupier genoemd) laten deelhebben in zijn aandeel, maar deze overeenkomst is *res inter alios acta* ten opzichte van de vennootschap. Deze derde kan zich derhalve niet beroepen op een arbitragebeding van de vennootschapsovereenkomst voor het geschil dat is gerezen tussen hem als verpachter en de vennoten-pachters. Dit geschil behoort bijgevolg tot de bevoegdheid van de vrederechter vermits het niet is gerezen tussen de vennoten in verband met de wijze van uitbating.
Rb. Nijvel 4 juni 1993, *JLMB* 1993, 1155.

— Het beding volgens hetwelk een derde geneesheer beslist in geval van tegenstrijdigheid tussen de meningen van de door de partijen zelf aangestelde geneesheren, voorziet in een derdenbeslissing.

Het beding is geen arbitraal beding aangezien het geen betrekking heeft op de beslechting van een juridische betwisting.

Brussel 29 november 1994, *AJT* 1994-95, 234, noot B. DE TEMMERMAN.

— Een arbitragebeding in een overeenkomst heeft geen betrekking op een geschil met betrekking tot de garantie die wordt verstrekt bij de uitvoering van deze overeenkomst wanneer de partijen overeenkomen dat de arbitrage betrekking heeft op "tous les litiges auxquels le présent contrat pourra donner lieu, tant pour sa validité que pour son interprétation, son exécution ou sa résiliation".

Brussel 28 mei 2009, *NJW* 2010, 325.

— De vordering tot vernietiging is ongegrond wanneer een partij deze baseert op het feit dat ze niet met arbitrage maar met deskundigenonderzoek zou hebben ingestemd, wanneer duidelijk blijkt dat deze partij een arbitrageovereenkomst heeft ondertekend en daarbij enkel voorbehoud heeft gemaakt met betrekking tot de bepaling inzake de kosten en erelonen van de arbiter. Ze heeft immers toegestemd met de andere bepalingen in de overeenkomst, zoals de bepaling dat de pro-

cedure zal worden gevoerd conform de bepalingen van Deel VI Ger.W. en dat de partijen zich ertoe verbinden de arbitrale uitspraak te zullen respecteren en uitvoeren. Deze partij kon niet per ongeluk met deze bepaling hebben ingestemd, temeer daar zij er een maand over heeft gedaan om zich te beraden over het al dan niet tekenen van deze overeenkomst.
Luik 4 maart 2010, *TBH* 2010, 697.

— Een arbitragebeding moet restrictief geïnterpreteerd worden. De ondertekening van een arbitragebeding in een contract kan niet tot gevolg hebben dat het ook retroactief wordt toegepast en ook de precontractuele verbintenissen omvat. Geschillen die voortvloeien uit de precontractuele fase vallen dan ook niet onder het toepassingsgebied van de arbitrageovereenkomst.

Antwerpen 3 december 2012, *RW* 2013-14, 663.

— Een verzekeraar is gebonden door een arbitragebeding tussen zijn verzekerde en de partij waarvan hij schadevergoeding vordert, aangezien hij is gesubrogeerd in de rechten van zijn verzekerde en dus niet handelt krachtens een eigen recht.

Kh. Bergen 22 november 2012, *JT* 2014, 120.

— Wanneer partijen hebben voorzien dat een geschil voortvloeiend uit de uitvoering van hun samenwerkingsovereenkomst aan arbitrage zal worden voorgelegd, is de rechtbank van oordeel dat ook geschillen die betrekking hebben op postcontractuele rechten en verbintenissen die in vraag worden gesteld nadat de overeenkomst zelf een einde heeft genomen, ook onder het arbitragebeding vallen. Dit lijkt immers de gemeenschappelijke bedoeling van partijen te zijn geweest.

Kh. Turnhout 8 november 2013, *P&B* 2014, 236.

— Bij het beoordelen van de vraag of een geschil al dan niet aan arbitrage is onderworpen, moet de rechter nagaan wat het doel was dat de partijen voor ogen hadden toen zij arbitrage overeenkwamen.

Rb. Brussel, 23 juni 2015, *TRVRPS* 2016, afl. 4, 470.

— Zie het oude artikel 1676 Ger.W. □

II. VORMVEREISTEN VAN DE ARBITRAGEOVEREENKOMST

□ **Rspr.:** — De rechter kan als bewijs van een overeenkomst tot arbitrage een geheel van tussen de partijen uitgewisselde stukken, inclusief telexen, aannemen.

Cass. 27 oktober 1995, *Arr.Cass.* 1995, 922 en *RW* 1995-96, 1097.

— Overwegende dat de appelrechtters vaststellen dat: 1) tussen partijen een distributieovereenkomst bestond die schriftelijk werd aangegaan en die een arbitragebeding bevatte; 2) krachtens de wil van de partijen de schriftelijke overeenkomst beëindigd was en dat geen nieuwe schriftelijke overeenkomst was aangegaan; 3) krachtens artikel 3bis van de Alleenverkoopwet de oorspronkelijke overeenkomst werd vernieuwd voor onbepaalde duur.

Overwegende dat, door te oordelen dat op de vernieuwde samenwerking "geen geldig (gezien niet schriftelijk) arbitragebeding" van toepassing is, het arrest artikel 3bis van de Alleenverkoopwet schendt.

Cass. 13 december 2001, *Pas.* 2001, I, 2110 en *RW* 2003-04, 212.

— Het is toegestaan dat burgers hun recht om naar de overheidsrechter te gaan opgeven en in de plaats daarvan kiezen om een geschil met betrekking tot hun patrimoniale rechten aan een panel van arbiters voor te leggen. Dergelijke keuze is

evenwel slechts geldig indien ze vrij en ondubbelzinnig gebeurt en indien ze geoorloofd is.

EHRM 28 oktober 2010, nr. 1643/06, Suda/Tsjechische Republiek, *JLMB* 2011, afl. 23, 1080, noot L. MISSON en L. KAERS.

Bibl.: — DECONINCK, H., "Rechtbank of geschillencommissie? Geen eenduidige keuze", *DCCR* 2007, 185; DEMEULENAERE, B., "De tegenwerpelijheid van arbitrale clausules vervat in algemene contractvoorwaarden" (noot onder Arbit. Besl. 20 januari 1987), *DCCR* 1989, 122-129; ERAUW, J., "De vorm van een arbitragebeding" (noot onder Gent 14 september 1994), *TBH* 1995, 383-384; JAKHIAN, G. en HENRY, F., "La validité de la clause hybride en arbitrage", *JT* 2011, 701; KEUTGEN, G., DAL, G.-A., DAL, M. en MATRAY, G., "L'arbitrage en droit belge et international", *JT* 2016, 135; LOOYENS, M., "Art. 1677 Ger. W." in X, *Gerechtelijk Recht, Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; PIRE, D., "La convention d'arbitrage" in *L'arbitrage. Travaux offerts au professeur Albert Fetweis*, Brussel, Story-Scientia, 1989, 31-43; STORME, M., "Arbitrale akkoorden", *TPR* 1998, 33-49; WAGNER, K. en BARBIER, J., "Over het arbitragebeding in algemene voorwaarden", *P&B* 2014, 132-139.

Comm.: — Het geschrift inzake arbitrage geldt enkel *ad probationem* en niet *ad validitatem*. De wilsovereenstemming inzake arbitrage kan ook blijken uit de algemene voorwaarden van een van de partijen waarmede de andere akkoord ging.

In de algemene voorwaarden van een der contractanten is een arbitragebeding opgenomen. De vraag of dit beding de medecontractant verbindt, moet opgelost worden via het gemene verbintenissenrecht m.b.t. de verbindende kracht van algemene voorwaarden en niet op basis van specifieke arbitrage-regelingen.

Brussel 4 november 1991, *JT* 1992, 60.

— Krachtens het oude artikel 1677 Ger.W. behoort een overeenkomst tot arbitrage te zijn vervat in een door partijen ondertekend geschrift of in andere hen bindende stukken. De onderaannemer die werken start na ontvangst van een ontwerpovereenkomst, zonder deze overeenkomst terug te sturen of (anders) te protesteren, moet worden geacht met de inhoud van die overeenkomst akkoord te gaan, zodat de (gehele tekst) van die niet-ondertekende aannemingsovereenkomst die o.m. een arbitragebeding bevatte, de aanneming beheerst.

Kh. Hasselt 14 juni 2000, *RW* 2000-01, 1283.

— In toepassing van de cognossemensvoorwaarde worden uitdrukkelijk alle bepalingen, met inbegrip van de arbitrageclausule, van toepassing verklaard. Aangevoerd wordt dat derhalve de zaak moet onttrokken worden aan de rechtsmacht van de Belgische rechter en door arbitrage moet beslecht worden. Een dergelijk arbitragebeding kan echter aan de derdehouder van het cognossement niet worden tegengesteld, omdat hij geen partij was bij het sluiten van de vervoerovereenkomst en naar Belgisch recht niet in de rechten en verplichtingen treedt van de inscheper.

Antwerpen 26 mei 2003, *NJW* 2003, 1296, noot E. SOMERS.

— Een overeenkomst waarin opgenomen is dat alle geschillen en betwistingen zullen opgelost worden volgens het reglement Cepina, betreft ongetwijfeld een arbitrage, zelfs indien dit woord niet werd gebruikt in die overeenkomst.

Rb. Brussel 5 november 2004, *NJW* 2005, 671, noot D. DEMEULEMEESTER.

— Het feit dat een partij op geen enkel ogenblik in de loop van de arbitrageprocedure tot aan de arbitrale uitspraak de toepasbaarheid van deze procedure heeft betwist, noch de bevoegdheid van de arbiter in twijfel heeft getrokken, doet redelijkerwijze aannemen dat zij deze arbitrageprocedure als mogelijkheid tot geschilregeling heeft aanvaard. Dit betekent dat zij ook het afwijkend arbitragebeding in de facturen van de tegenpartij heeft aanvaard, zij het via een omstandig stilzwijgen.

Gent 6 januari 2005, *P&B* 2005, 148.

— Op grond van het oude artikel 1677 Ger.W. behoort een overeenkomst tot arbitrage te zijn vervat in een door partijen ondertekend geschrift, of in andere hen bindende stukken, waarin zij blijken gegeven van hun wil om het geschil aan arbitrage te onderwerpen. De bestelbon en de reisbrochure zijn stukken uitgaande van de reisbemiddelaar/reisorganisator, die hem binden, wanneer deze een vordering betreffende een annuleringsvergoeding wil instellen.

Gent 1 februari 2006, *DCCR* 2007, 179, noot H. DECONINCK en *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 4, 25.

— Artikel 1677 Ger.W. vereist niet dat bij de verlenging voor onbepaalde tijd van de handelsagentuurovereenkomst de arbitrageclausule nog eens schriftelijk zou hernomen worden.

Gent 2 oktober 2006, *Tijdschrift@ipr.be* 2007, afl. 2, 68.

— Een arbitraal beding in een reisbrochure of bestelbon is slechts tegenstelbaar aan de reiziger indien deze daarvan kennis heeft en daarmee heeft ingestemd. De reisbemiddelaar en/of reisorganisator dienen de instemming van de reiziger te bewijzen.

Rb. Brussel 15 februari 2008, *DCCR* 2008, afl. 81, 91, noot F. VAN BELLINGHEN.

— De rechtbank is bevoegd om zich uit te spreken over een geschil naar aanleiding van onbetaalde facturen zelfs indien een arbitragebeding is opgenomen in de basisovereenkomst tussen de schuldenaar en schuldeiser, doch de schuldeiser een afwijkend bevoegdheidsbeding ten voordele van de gewone rechtbanken in zijn factuurvoorwaarden heeft opgenomen en de schuldenaar deze factuurvoorwaarden niet afdoende heeft geprotesteerd.

Kh. Tumbout 11 februari 2009, *RW* 2009-10, 1064.

— Een arbitragebeding kan niet zonder meer stilzwijgend zijn aanvaard. Een arbitragebeding dat is opgenomen in factuurvoorwaarden is niet aanvaard wanneer een partij de factuur heeft geprotesteerd. Het zonder meer weigeren van de factuur of de terugzending ervan moet immers worden opgevat als een algemeen protest gericht tegen het bestaan zelf van de overeenkomst.

Gent 1 december 2009, 2006/AR/2029, *TBH* 2010, 445, noot K. Cox.

— Het arbitragebeding dat is opgenomen in de algemene contractvoorwaarden waaraan het reglement van de beroepsvereniging RUCIP verwijst, bindt de eisende partij niet. In de contracten die zijn gesloten tussen haar en de verweerder was er geen enkele verwijzing naar die algemene voorwaarden. De bestaande handelsrelatie van de partijen is niet van die aard dat ze het akkoord met de arbitrageovereenkomst kan bewijzen, vermits de voorgaande handelsverrichtingen ook op andere producten betrekking hadden en bovendien nooit hiervoor in arbitrage is gegaan.

Brussel 4 maart 2013, 2007/AR/3347, niet gepubliceerd.

— Een arbitragebeding dat deel uitmaakt van de algemene voorwaarden van een leverancier, bindt de ontvanger van de geleverde goederen die eveneens een handelaar is. Het hof besluit hiertoe gelet op de lange relatie van beide partijen en de herhaaldelijke kennisgeving van die algemene voorwaarden, gelet op het feit dat arbitragebeding geen volstrekt ongebruikelijke of buitensporige bedingen zijn in internationale arbitrage, en gelet op het feit dat de handelaar het beding nooit heeft geprotesteerd.

Brussel 28 januari 2014, 2013/A.R./226.

— Zie het oude artikel 1677 Ger.W. □

[Art. 1682. [§ 1. De rechter bij wie een geding aanhangig is gemaakt waarop een arbitrageovereenkomst betrekking heeft, verklaart zich, op verzoek van een partij, zonder rechtsmacht, tenzij de overeenkomst ten aanzien van dat geschil niet geldig is of geëindigd is. Op straffe van niet-ontvankelijkheid, moet de exceptie voor elke andere exceptie of verweer worden voorgedragen.]

§ 2. Wanneer bij de rechter een in § 1 bedoelde vordering aanhangig is gemaakt, kan de arbitrageprocedure toch worden opgestart of voortgezet en kan een arbitrale uitspraak worden gedaan.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 11 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Rspr.: — De conclusie waarin een partij allerlei geschilpunten uiteenzet betreffende de zaak zelf, is een verweer over de zaak zelf, in de zin van het oude artikel 1679, al. 1 Ger.W. Cass. 18 maart 1983, *Arr.Cass.* 1982-83, 883, *Pas.* 1983, I, 786 en *RW* 1983-84, 80.

— Samenhang kan niet verhinderen dat een aan arbitrage onderworpen geschil dat door middel van een vordering tot vrijwaring aanhangig is gemaakt bij de rechter die van de hoofdvordering kennis neemt, aan de rechtsmacht van die rechter onttrokken is.

Cass. 9 november 1995, *Arr.Cass.* 1995, 986, *RW* 1995-96, 1247, *JT* 1997, 97, noot D. FEVERY, *AJT* 1996-97, 46, noot D. FEVERY en *R.Cass.* 1996, 383, noot K. MARTENS.

— De beslissing van de rechter dat hij ondanks het arbitragebeding rechtsmacht heeft wordt niet naar recht verantwoord door de enkele reden dat het geschil betrekking heeft op een burgerlijk recht waarvan de wet de kennisneming niet aan zijn rechtsmacht onttrekt.

Cass. 4 september 1997, *Arr.Cass.* 1997, 775, *Pas.* 1997, I, 814, *RW* 1998-99 (verkort), 478 en *JT* 1998 (verkort), 339.

— Wanneer partijen overeenkomen dat elk geschil dat reeds is ontstaan of nog kan ontstaan uit een bepaalde rechtsbetrekking en waarover een dading mag worden aangegaan, aan arbitrage wordt onderworpen, volgt hieruit weliswaar dat, naar de woorden van de wet zelf en in de door haar bepaalde voorwaarden, de rechter zich, op verzoek van een partij, 'onbevoegd' moet verklaren om kennis te nemen van het aan arbitrage onderworpen geschil, doch zijn beslissing dienaangaande betreft de toepasselijkheid van een arbitrageclausule begrepen in de overeenkomst en niet een bevoegdheidsaanwijzing die een geschil van rechtsmacht kan doen ontstaan waaraan enkel door een regeling van rechtsgebied een einde kan worden gesteld.

Niet ontvankelijk is het cassatieberoep, ingesteld voor de eindbeslissing, tegen een beslissing nopens de toepasselijkheid van een arbitragebeding, omdat ze geen geschil inzake bevoegdheid beslecht.

Cass. 13 oktober 1998, *Arr.Cass.* 1998, 965.

— Naar Belgisch recht is niet vereist dat ter beslechting van een geschil tussen een particulier en een reisbemiddelaar uitsluitend een beroep op dit scheidsrecht wordt gedaan. Weliswaar dient een gewone rechterlijke instantie waarbij een aan arbitrage onderworpen geschil aanhangig wordt gemaakt, zich onbevoegd te verklaren op grond van het oude artikel 1679, lid 1 Ger.W. De rechtsmacht van het Arbitraal College van de Geschillencommissie Reizen is evenwel niet verplicht in die zin dat, wanneer er tussen partijen geen arbitrageovereenkomst werd gesloten, een particulier zich voor de beslechting van het geschil tot de gewone rechter kan wenden.

HvJ 27 januari 2005, C-125/04, Denuit en Cordenier, *J.T.dr.eur.* 2005, 308.

— Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten moet aldus worden uitgelegd dat zij van een nationale rechter die kennis neemt van een beroep tot vernietiging van een arbitrale uitspraak verlangt dat hij de nietigheid van een arbitrageovereenkomst beoordeelt en dat vonnis vernietigt wanneer hij van oordeel is dat deze overeenkomst een oneerlijk beding bevat, ook wanneer de consument die nietigheid niet tijdens de arbitrageprocedure, maar enkel in het kader van het beroep tot vernietiging heeft opgeworpen.

HvJ 26 oktober 2006, C-168/05, Mostaza Claro, *J.T.dr.eur.* 2007, 183 en *SEW* 2007, 120 (weergave).

— De rechter die kennis neemt van een exceptie van rechtsmacht krachtens een aan een vreemde wet onderworpen arbitrageovereenkomst, moet de arbitrage uitsluiten wanneer het geschil krachtens de eigen wet niet aan de rechtsmacht van de nationale rechter mag worden onttrokken.

Cass. 16 november 2006, *Pas.* 2006, 2351, *RW* 2008-09, 1344 (weergave), *TBH* 2007, 889, noot L. MERTENS, *P&B* 2007, 13 en *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 4, 25.

— Het is onverenigbaar met verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, dat een gerecht van een lidstaat een gerechtelijk bevel uitvaardigt teneinde een persoon te verbieden een procedure voor de gerechten van een andere lidstaat in te leiden of voort te zetten, op grond dat een dergelijke procedure in strijd is met een arbitragebeding.

HvJ 10 februari 2009, C-185/07, *Allianz (anciennement Riunione Adriatica di Sicurtà)*, *Eur.Vervoerr.* 2009, afl. 2, 151 en *JLMB* 2009, 858 (weergave).

Bibl.: — COUWENBERG, I., "Europese rechtspraak in kort bestek - Hof van Justitie 10 februari 2009", *RW* 2011-12, 247-248; DARMOIS, B. en GLUCKSMANN, E. (eds.), *Procédures parallèles et décisions contradictoires*, Brussel, Bruylant, 2015, 174; DE BOURNONVILLE, P., "Au sujet des demandes incidentes en matière d'arbitrage" in *L'arbitrage. Travaux offerts au professeur Albert Fettweis*, Brussel, Story-Scientia, 1989, 55-71; DECOKER, J., "Blijft een onvermogen eiser gebonden door arbitrage?", *TBH* 2003, 801-810; DEMEYERE, L., "De arbitrageovereenkomst en de arbitreerbaarheid" in PIERS, M., *De nieuwe arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013,

1; FEVERY, D., "Arbitrage et intervention forcée devant le juge étatique: Plaidoyer pour plus de symbiose", *JT* 1997, 98-100; FEVERY, D., "Arbitrage en gedwongen tussenkomst voor de overheidsrechter: een moeilijke verhouding", *AJT* 1996-97, 48-54; LINSMEAU, J., "Arbitres et juridictions étatiques. Saisines parallèles et concurrentes" in *Liber Amicorum Lucien Simont*, Brussel, Bruylant, 2002, 323-332; MARTENS, K., "De arbitrageovereenkomst: nog steeds een probleemkind van de overheidsrechter", *R.Cass.* 1996, 381-382; STEENNOT, R., "Exceptie van gebrek aan rechtsmacht", *NJW* 2014, 905; VAN CUTSEM, L., "Arbitrage: enkele procedurele vragen", *TVV* 2006, 700; VANDERHAEGHEN, A., "Noot bij Gent 1 mei 2010", *NJW* 2011, 241, 307.

Comm.: — Een arbitragebeding kan niet worden vernietigd aangezien de wil van de partijen om een geschil aan arbitrage te onderwerpen vaststaat en van iedere dubbelzinnigheid is ontdaan en de vermelding die ontbreekt, *in casu* de vermelding van het gerechtelijk arrondissement uit wiens Kamer der Notarissen de enige arbiter moest worden gekozen, kennelijk geen doorslaggevend bestanddeel van de wil van de partijen heeft uitgemaakt.

Deze situatie lijkt op die bedoeld in het oude artikel 1684 Ger.W. dat bijgevolg *in casu* moet worden toegepast.

Voorz. Rb. Namen 2 oktober 1996, *JT* 1997, 276 (verkort).

— De exceptie van arbitrage behoort te worden ingeroepen voor elke andere exceptie van onbevoegdheid aangezien zij de rechtsmacht raakt van de rechterlijke macht. Het staat evenwel vast dat de vordering van eerste eiseres werd ingeleid voor de rechtbank van koophandel van Brussel en dat het geschil door deze rechter werd verzonden naar de rechtbank van koophandel te Mechelen op grond van een onbevoegdheid *ratione loci*. De Brusselse rechtbank van koophandel heeft door deze beslissing impliciet doch noodzakelijk reeds mee beslist dat de gewone rechterlijke macht bevoegd is, zodat daarmee de exceptie van arbitrage thans niet meer te onderzoeken valt.

Kh. Mechelen 23 januari 1998, *TRV* 1998, 101 en *Bank Fin.* 1998, 280, noot R. PRIoux.

— De excepties die *in limine litis* dienen ingeroepen, dienen niet reeds ingeroepen te worden bij de aangifte van de schuldvordering, omdat op dat ogenblik nog geen geding aanhangig is.

Als een schuldeiser een arbitragebeding wil inroepen in een faillissementsprocedure, moet hij de rechtsmacht betwisten zowel voor het vaststellen van de omvang van zijn schuldvordering als voor de behandeling van de tegenvordering van de curator.

Kh. Gent 13 november 2001, *TGR* 2002, 232.

— De bepaling van artikel 564 Ger.W. verhindert niet dat een in tussenkomst geroepen partij de werking van een arbitragebeding tegenwerpt en de rechtsmacht van de geëdieerde rechter met betrekking tot de tussenvordering in vrijwaring dienvolgens afwijst.

Vred. Veurne-Nieuwpoort 17 maart 2005, *TVV* 2006, 694, noot L. VAN CUTSEM.

— Artikel 854 Ger.W. bepaalt dat de onbevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is, moet worden voorge dragen vóór alle exceptie of verweer. Artikel 1679.1 Ger.W. bepaalt hetzelfde met betrekking tot de arbitrage. De excepties in verband met de bevoegdheid en de arbitrage opgeworpen, beide besproken onder de hoofding *in limine litis*, moe-

ten dan ook worden aanzien als gelijktijdig en derhalve *in limine litis* opgeworpen. De volgorde waarin zij zijn vermeld en de bewoordingen in hoofdde en in ondergeschikte orde doen daaraan geen afbreuk en betreffen enkel een wijze van voorbrengen van de excepties.

Gent 29 februari 2008, *P&B* 2008, 246, noot S. AUODOORE.

— De rechter die moet oordelen over een aan arbitrage onderworpen geschil, verklaart zich op verzoek van een partij *in limine litis*, onbevoegd, tenzij er geen geldig arbitraal beding voorligt. Indien de rechter de exceptie van arbitrage afwijst, moet hij deze beslissing motiveren.

Antwerpen 26 mei 2008, *NJW* 2009, 81, noot A. VANDERHAEGHEN en *P&B* 2009, 27.

— De rechter mag zich niet beperken tot een al te letterlijke en zodoende beperkende interpretatie van een arbitragebeding, maar moet zich laten leiden door de werkelijke bedoeling van de partijen, zodat een niet-bedoelde onttrekking van het geschil aan arbitrage door de overheidsrechter kan worden vermeden.

Rb. Gent 21 oktober 2008, *RW* 2008-09, 1230.

— De rechter heeft geen rechtsmacht om over een geschil te oordelen, wanneer er tussen de partijen een geldige arbitrageovereenkomst bestaat. Wanneer evenwel de geldigheid van het arbitragebeding wordt betwist, moet de rechter zich hierover eerst uitspreken alvorens zich zonder rechtsmacht te verklaren.

Gent 7 januari 2011, *NJW* 2011, 246, 503, noot A. VANDERHAEGHEN.

— De overheidsrechter moet ambtshalve de rechtsmachtvraag onderzoeken wanneer er een arbitragebeding in de overeenkomst is opgenomen en de verwerende partij niet verschijnt en dus verstek laat. De overheidsrechter moet er ds van uitgaan dat de verwerende partij de rechtsmacht van de overheidsrechter betwist.

Rb. Hasselt 12 maart 2012, *T.Vred.* 2014, afl. 11-12, 494.

— De samenhang tussen een vordering die aan arbitrage is onderworpen en deze die aan de rechtsmacht van de overheidsrechter is onderworpen, heeft niet tot gevolg dat de overheidsrechter deze beide zaken samen moet beslechten, tenzij wanneer het gaat om een onsplitsbaar geschil.

Kh. Dendermonde 29 maart 2012, *RW* 2013-14, 351.

— De exceptie van arbitrage die *in limine litis* – dit is in de eerste conclusie van verweerster – werd ingeroepen is ontvankelijk en toelaatbaar. De exceptie van arbitrage betreft de rechtsmacht van de overheidsrechter. Het feit dat verweerster concludeert tot de niet-toelaatbaarheid of niet-ontvankelijkheid van de vordering van eisers, doet aan deze vaststelling geen afbreuk.

Kh. Dendermonde 28 februari 2013, *TRV* 2013, 266.

— Een rechter die een bemiddeling beveelt ingevolge artikel 1734 Ger.W. aanvaardt hierdoor nog niet dat hij rechtsmacht heeft om te oordelen over de grond van de zaak. Hij kan dus nog steeds ingaan op de exceptie van arbitrage indien er een geldig arbitragebeding voor handen blijkt te zijn.

Antwerpen 3 december 2012, *RW* 2013-14, 663.

— De exceptie van arbitrage moet worden opgeworpen voor elk ander verweer, dus ook voor het debat over artikel 735 Ger.W. heeft plaatsgevonden.

Kh. Tongeren 22 oktober 2013, *NJW* 2014, 903.

— Een exceptie van rechtsmacht is niet van openbare orde en moet dus *in limine litis* worden opgeworpen. Een partij die de

exceptie opwerpt maakt geen misbruik van recht.

Vred. Fléron 23 januari 2014, *T.Vred.* 2014, afl. 11-12, 563.

— De onsplitsbaarheid van een geding waarin meerdere partijen zijn betrokken kan tot gevolg hebben dat niet de arbiters, maar wel de rechtbank rechtsmacht heeft en dit ondanks het bestaan van een arbitragebeding in de overeenkomst tussen twee van de partijen. Het artikel 31 Ger.W. moet evenwel strikt worden geïnterpreteerd en het raakt aan de openbare orde. Een veroordeling tot het betalen van een geldsom kan niet onsplitsbaar zijn, aangezien veroordelingen om al dan niet te betalen immers altijd samen kunnen worden uitgevoerd ook als ze tegenstrijdig zijn.

Luik 22 januari 2015, *TBH* 2016, afl. 1, 99, samenvatting K. Cox.

— De rechter moet zich zonder rechtsmacht verklaren wanneer een partij het bestaan van een arbitrageovereenkomst in limine litis opwerpt, zelfs wanneer deze werd opgeroepen door een partij die wordt opgeroepen in gedwongen tussenkomst en vrijwaring. De rechter kan zich, ondanks het arbitragebeding, wel uitspreken over een eis tot gemeenverklaring vermits dit een bewarende maatregel is. De rechter moet over het geschil ten gronde oordelen indien het arbitragebeding niet wordt ingeroepen.

Rb. Brussel 16 februari 2016, AR 12/12306/A, <http://jure.juridat.just.fgov.be>.

— Zie het oude artikel 1679, 1, Ger.W. □

[Art. 1683. [Het instellen van een gerechtelijke vordering voor of tijdens een arbitrageprocedure, om voorlopige of bewarende maatregelen te bekomen en het toekennen van dergelijke maatregelen, vormen geen inbreuk op of geen afstand van de arbitrageovereenkomst.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 12 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — CAPRASSE, O., "Recours en annulation et exequatur des sentences: questions diverses", *b-Arbitra* 2015, afl. 2, 367-373; DE MEULEMEESTER, D., "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 65; CLOSSET-MARCHAL, G., "Le juge étatique et l'instance", *JT* 2010, 245-252; DECOKER, J., "Kort geding en arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 88; DE LEVAL, G., "Le juge et l'arbitre. Les mesures provisoires", *Rev.dr.intern.comp.* 1993, 7-27; DE LEVAL, G., "Les mesures provisoires et conservatoires et l'arbitrage" in MATRAY, D. (ed.), *Arbitrage et modes alternatifs de règlement des conflits*, Luik, Edition Formation Permanente CUP, 2002, 167-190; LAUKEMANN, B., "Les mesures provisoires de l'arbitrage" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 139-158; LOOYENS, M., "Art. 1679, 2. Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; MIGNOLET, O., "Les mesures provisoires et conservatoires prises par les arbitres" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 161-188; SIMONT, L., "Voorlopige en bewarende maatregelen en korte debatten in het kader van de arbitrageprocedure" in X, *Liber Amicorum Jozef Van den Heuvel*, Antwerpen, Kluwer, 1999, 213-230; VAN DROOGHENBROECK, J., "Le juge, l'arbitre et

le référé: nécessité fait loi" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 203-240; VAN HOUTTE, H., "Voorlopige maatregelen bij arbitrage", *RW* 1989-90, 532-536; X, *L'arbitre international et l'urgence*, Brussel, Bruylant, 2014, 208.

Comm.: — Een onderzoekshandeling, zoals een expertise, is een voorlopige maatregel in de zin van het oude artikel 1679, al. 2 Ger.W. Dit brengt geen nadeel aan de zaak ten gronde, vermits de arbiter de mogelijkheid behoudt om vrij alle elementen door de deskundige beschreven, te beoordelen. Bijgevolg mag een partij zich tot de rechter wenden met het oog op dergelijke maatregel, ondanks het bestaan van een arbitrageovereenkomst.

Rb. Luik 15 juni 1978, *JL* 1978-79, 52.

— Een arbitrageovereenkomst laat het recht van een partij zich tot de rechter in kort geding te wenden onverkort, al werd het scheidsgerecht reeds samengesteld.

Brussel 23 juni 1987, *Ann.dr.Lg.* 1990, 242, noot.

— Het oude artikel 1679, 2. Ger.W. viseert zowel maatregelen die bij wege van urgentie op grond van artikel 584, 1° Ger.W. als bij wege van voorlopige maatregel op grond van artikel 19, al. 2 Ger.W. worden toegekend.

Voorlopige maatregelen mogen niet leiden tot het verbeteren van de contractuele positie van de partij die dergelijke maatregelen vordert; de voorlopige maatregelen moeten steunen op een nieuw feit dat op het ogenblik van het sluiten van de litigieuze overeenkomst niet bestond.

Er moet geen urgentie in de zin van artikel 584, 2° Ger.W. bestaan; de nieuwe feiten moeten echter wel tot het nemen van de voorlopige maatregelen nopen zonder dat op de eindsententie kan worden gewacht.

Arbit. Uitspr. 23 januari 2002, *P&B* 2002, 347.

— Een arbitragebeding belet niet dat de overheidsrechter voorlopige en bewarende maatregelen beveelt.

Rb. Brussel (KG) 18 december 2009, *JLMB* 2010, 17.

— Een rechter die zijn rechtsmacht afwijst op grond van het bestaan van een arbitragebeding, kan nog steeds voorlopige maatregelen treffen op grond van artikel 1679, 2 Ger.W., zij het enkel wanneer deze *a priori* absoluut evident overkomen. Vred. Zottegem-Herzele 23 juni 2010, *RW* 2011-2012, 378. — De tussenkomst van een overheidsrechter blijft mogelijk zelfs wanneer er een arbitragebeding is, doch dit is enkel toegelaten binnen de grenzen voorzien in het oude artikel 1679, 2 of het huidige 1683 Ger.W.

Luik 31 oktober 2013, 2012/RG/1299.

— Het nieuwe artikel 1683 Ger.W. laat toe dat de rechtbank bevoegd is om een uitspraak te doen over een vordering tot aanstelling van een deskundige, niettegenstaande het feit dat in een overeenkomst een arbitragebeding is opgenomen. Dergelijke aanstelling betreft immers een voorlopige en bewarende maatregel.

Kh. Brussel 15 mei 2014, *JT* 2014, 684.

— Een vordering tot voorlopige en bewarende maatregelen voor de rechtbank is verenigbaar met een arbitragebeding. Evenwel moet de vraag bij voorkeur worden voorgelegd aan het scheidsgerecht. Indien een partij zich daarentegen tot een rechter wendt met het oog op het verkrijgen van voorlopige en bewarende maatregelen, moet deze dat er een hoogdringendheid is die een beroep op de rechtbank rechtvaardigt.

zelfs wanneer het scheidsgerecht nog niet is ingericht, Rb. Aarlen 31 juli 2014, *b-Arbitra* 2015, 339.
— Zie het oude artikel 1679, 2 Ger.W. en de nieuwe artikelen 1690 e.v. Ger.W. □

[HOOFDSTUK III

SAMENSTELLING VAN HET SCHEIDSGERECHT]

□ Wetg.: — Opschrift ingevoegd bij art. 13 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1684. [§ 1. De partijen kunnen het aantal arbiters, voor zover dit oneven is, overeenkomen. Een enkele arbiter is toegelaten.

§ 2. Ingeval de partijen in een even aantal arbiters hebben voorzien, wordt een bijkomende arbiter aangesteld.

§ 3. Bij afwezigheid van overeenkomst tussen partijen over het aantal arbiters, bestaat het scheidsgerecht uit drie arbiters.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 14 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Comm.: — Het bedingen van een even aantal arbiters is geen reden tot nietigheid van de arbitrageovereenkomst, nu het oude artikel 1681, 2. Ger.W. deze mogelijkheid uitdrukkelijk voorziet.

Antwerpen 14 oktober 1987, *Pas.* 1988, II, 31.

— Zie het oude artikel 1681 Ger.W. en het nieuwe artikel 1717, 3, a, v Ger.W. □

[Art. 1685. [§ 1. Tenzij de partijen anders zijn overeengekomen, kan niemand omwille van zijn nationaliteit verhinderd worden zijn opdracht als arbiter te vervullen.

§ 2. Onverminderd §§ 3 en 4, evenals de algemene vereiste van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de arbiter of van de arbiters, kunnen de partijen de procedure voor de aanstelling van de arbiter of van de arbiters overeenkomen.

§ 3. Bij afwezigheid van dergelijke overeenkomst;

a) in geval van een arbitrage door drie arbiters, stelt iedere partij een arbiter aan en kiezen de twee aangestelde arbiters de derde arbiter; indien een partij geen arbiter aanstelt binnen een periode van een maand te rekenen vanaf de ontvangst van een vordering daartoe vanwege de andere partij, of indien de twee arbiters het niet eens raken over de keuze van de derde arbiter binnen een termijn van een maand te rekenen vanaf de aanstelling van de tweede arbiter, wordt, op verzoek van de meest gereede partij, overgegaan tot de aanstelling van de arbiter of arbiters door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die beslist overeenkomstig artikel 1680, § 1;

b) in geval van een arbitrage door een enkele arbiter, wanneer de partijen het niet eens raken over de keuze van de arbiter, wordt deze, op ver-

zoek van de meest gereede partij, aangesteld door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die beslist overeenkomstig artikel 1680, § 1;

c) in geval van een arbitrage met meer dan drie arbiters, wanneer de partijen het niet eens raken over de samenstelling van het scheidsgerecht, wordt dit, op verzoek van de meest gereede partij, aangesteld door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die beslist overeenkomstig artikel 1680, § 1.

§ 4. Wanneer tijdens een door de partijen overeengekomen aanstellingsprocedure,

a) een partij niet handelt volgens de voornoemde procedure; of

b) de partijen, of twee arbiters, niet tot een akkoord komen volgens de voormelde procedure; of een derde, daarbij inbegrepen een instelling, een opdracht niet vervult die hem in de voornoemde procedure werd opgedragen, kan iedere partij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die beslist overeenkomstig artikel 1680, § 1, verzoeken om de gevorderde maatregel te nemen, tenzij de overeenkomst betreffende de procedure van aanstelling daarvoor in andere middelen voorziet.

§ 5. Wanneer de voorzitter van de rechtbank een arbiter aanstelt, houdt hij rekening met alle hoedanigheden vereist door de overeenkomst van de partijen en met alle overwegingen die van aard zijn om de aanstelling van een onafhankelijke en onpartijdige arbiter te verzekeren.

§ 6. De aanstelling van een arbiter kan niet meer worden ingetrokken, nadat de kennisgeving daarvan plaatsvond.

§ 7. De arbiter die zijn opdracht heeft aanvaard kan zich slechts terugtrekken met het akkoord van de partijen of middels een beslissing van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg overeenkomstig artikel 1680, § 2.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 15 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

I. KWALITEITSVEREISTEN

□ **Bibl.:** — COX, K., CAPRASSE, O., DE LY, F., GROEN, B., HANOTIAU, B., MEIJER, G., VAN HOUTTE, V., VAN LEEUWEN, M. en VON DEWALL, S., *Opening the Black Box of Conflicts of Interest*, Brussels, Bruylant, 2016, 262; FONTAINE, M., "L'arbitre et ses collaborateurs", *b-Arbitra* 2013/1, 23; DE RUYSSCHER, M., "Stating the obvious? Een arbiter is geen werknemer!", *TBH* 2013/2, 249-255; FAURES, A. en VAN DEN HEUVEL, J., "Kwaliteitsvereisten van de arbiter" in CEPINA, *Macht en onmacht van de arbiter*, Brussel, Bruylant, 2003, 26-34; KRAUS-KOLBER, J., "Strategie bij de keuze van de arbiters" in X, *De strategie in internationale arbitrage*, Mechelen, Wolters-Kluwer, 2017, 55; KRINGS, E., "Un magistrat de l'ordre judiciaire peut-il être désigné en tant qu'arbitre?", *Rev.dr.intern.comp.* 1979, 278-291; MENETRY, S., "Conflits d'intérêts et contrôle de l'impartialité de l'arbitre" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014; TOSSENS, J. en GOLDMAN, S., "Com-

mentaire de l'arrêt de la Cour d'appel de Bruxelles du 3 décembre 2012 à la lumière de la nouvelle loi sur l'arbitrage", *b-Arbitra* 2013, 440-448; VEROUGSTRATE, I., "Le juge comme arbitre ou l'arbitre comme juge: La recherche d'un équilibre", *Rev.dr.intern.comp.* 1991, 336, 340-344; ZEYEN, G., "Indépendance et impartialité d'un arbitre: entre doutes «légitimes» (Belgique) et doutes «raisonnables» (France). Entre une approche qui va en-deca du droit (Belgique) et une approche qui va au-delà du droit (France)?"", *b-Arbitra* 2015, afl. 1, 157-167.

Comm.: — Een arbiter is geen werknemer. Bijgevolg moeten de (religieuze) vereisten die het arbitragebeding aan de arbiters oplegt, niet worden getoetst aan de anti-discriminatiewetgeving die in arbeidszaken geldt.

UK Supreme Court 27 juli 2011, *TBH* 2012/3, 247.

— Dat een van de arbiters heeft geschreven over de beginselen die van toepassing zijn op het geschil of heeft deelgenomen aan een studiegroep ter zake, is op zich geen bewijs dat hij niet onpartijdig is. Bijgevolg is er geen grond tot vernietiging.

Het feit dat een arbiter cliënten heeft in het milieu van de clubs, de reders en/of de verzekeringsmaatschappijen voor maritieme zaken of die lid te zijn van de 'Chambre Arbitrale Maritime' of van de 'Association Française de Droit Maritime' maakt geen tekortkoming uit van de arbiter zijn onpartijdigheid en moet dus ook niet worden meegedeeld.

Brussel 3 december 2012, *b-Arbitra* 2013, 433.

— De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het scheidsrecht is niet gewaarborgd wanneer het scheidsrecht — in overeenstemming met de arbitrageovereenkomst — bestaat uit een notaris van dezelfde vennootschap als die waarvan de persoon wiens gedrag in vraag wordt gesteld ook deel uitmaakt. Een arbiter moet aan dezelfde beginselen voldoen als een rechter op grond van artikel 6 EVRM.

Famrb. Namen 13 april 2016, *JT* 2016, afl. 6649, 351.

— Zie het oude artikel 1680 Ger.W. □

II. AANSTELLING VAN HET SCHEIDSRECHT

□ **Rspr.:** — Niet ontvankelijk is het verzet dat, na kennisgeving, gericht is tegen de beschikking van de voorzitter van de rechtbank van koophandel die, op eenzijdig verzoek, de arbiter benoemt die een van de partijen niet wil aanwijzen, wanneer noch de partijen noch de feitenrechter ambtshalve opgeworpen hebben dat de voorzitter van de rechtbank van koophandel onbevoegd was.

Cass. 15 december 1977, *Arr.Cass.* 1978, 470 en *JT* 1978, 295.

— Noch het oude artikel 1683, noch het oude artikel 1684 Ger.W. legt de derde, belast met het aanwijzen van arbiters, de verplichting op om hun namen bekend te maken aan de partijen, ook wanneer deze er niet om verzoeken.

Cass. 12 november 1982, *Arr.Cass.* 1982-83, 353, noot en *Pas.* 1983, I, 319.

— Bij de beoordeling van de ontvankelijkheid van een hoger beroep tegen de beslissing van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg die, op verzoek en krachtens het oude artikel 1685, al. 1 Ger.W. een derde arbiter benoemt, behoeft het appelgerecht de geldigheid van de overeenkomst tot arbitrage niet te onderzoeken noch na te gaan of de arbiters bevoegd waren om het verzoekschrift als bedoeld in het oude artikel

1685, 1. te ondertekenen, noch of de arbitrageprocedure regelmatig was.

Cass. 7 december 1989, *Arr.Cass.* 1989-90, 494, *Pas.* 1990, I, 439 en *TBH* 1990, 1019, noot H. VAN HOUTTE.

— Tegen de beslissing van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg tot benoeming van een arbiter op grond van het oude artikel 1684, lid 1 Ger.W., staat geen cassatieberoep open.

In een rechtspleging waarin de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg conservatoir gesubstitueerd wordt aan een onwillige partij om een arbiter aan te duiden, is geen ruimte om welk onderzoek ook te doen naar eventuele nietigheden van de rechtspleging en evenmin om een prejudiciële vraag te stellen aan het Arbitragehof.

Cass. 15 december 2000, *RW* 2001-02, 124, concl. G. BRESSELEERS en *TBH* 2001, 107.

Bibl.: — COX, K., "Wie niet horen wil ... moet verzet aantekenen tegen de benoeming van een arbiter door de rechter", *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 2, 80; DE BOURNONVILLE, P. en VAN DOOSSELAERE, G., "Statuut van de arbiter: Benoeming van de arbiter" in CEPINA, *Macht en onmacht van de arbiter*, Brussel, Bruylant, 2003, 59-82; HENRY, F., "Les pouvoirs du juge d'appui dans le cadre de la procédure en nomination d'un arbitre" (noot onder Luik 19 februari 2008), *JLMB* 2008, 1908; KEUTGEN, G., "Propos sur le statut de l'arbitre" in X, *Mélanges offerts à Pierre Van Ommeslaghe*, Brussel, Bruylant, 2000, 921-952; KEUTGEN, G., "Le président du tribunal arbitral — Eléments de droit comparé", *Rev.dr.intern.comp.* 2006, 309; LOOYENS, M., "Art. 1682 Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; LOOYENS, M., "Art. 1685 Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; LOOYENS, M., "Art. 1692 Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.

Comm.: — De aanwijzing van een arbiter door de eiser, onder voorbehoud van de aanvaarding van eenzijdig opgelegde voorwaarden, staat gelijk met een verzuim van aanwijzing en stelt de verweerder in staat om een benoemingsprocedure op basis van het oude artikel 1684, 1° Ger.W. op te starten.

Rb. Brussel 13 maart 1992, *Act.dr.* 1992, 1377.

— Een clause in een arbitrageovereenkomst, waarbij wordt bepaald dat het arbitragesecretariaat van de aangeduide arbitrage-instelling de arbiters voorstelt indien een partij nalaat haar eigen arbiter aan te duiden, is geldig.

Rb. Brugge 3 januari 2000, *TWVR* 2000, 162.

— Tegen een beschikking van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg genomen bij toepassing van artikel 1684, 1° Ger.W. op grond van artikel 1686, 1 Ger.W. staat geen voorziening open. Met de term 'voorziening' wordt bedoeld welkdanig rechtsmiddel ook, dus ook verzet en derdenverzet.

Gent 9 juni 2005, *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 2, 57, noot K. Cox.

— Voor zover het oude artikel 1686.1 Ger.W. bepaalt dat tegenover de beslissing van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg die uitspraak doet op basis van het oude artikel 1684, lid 1 van hetzelfde wetboek, geen enkel rechtsmiddel openstaat, heeft het alleen betrekking op de gevallen waarin de rechtbank een arbiter benoemt. Tegen de beslissingen die zich ertoe beperken om geen arbiter te benoemen, kan beroep worden aangetekend.

De beslissing tot benoeming van een arbiter wordt genomen krachtens een procedure ingeleid bij eenzijdig verzoekschrift.

waartegen geen rechtsmiddel openstaat. Ze kan bijgevolg onherstelbare schade meebrengen voor de belanghebbende partijen die niet aanwezig zijn bij de zaak. Binnen deze context zou de beslissing tot benoeming van een arbiter het moderne begrip van het recht van verdediging kunnen schenden. Om de belanghebbende partijen de mogelijkheid te bieden om vrijwillig tussen te komen in de zaak is er reden om de uitspraak ten gronde op te schorten en hen de huidige beslissing te betekenen.

Luik 19 februari 2008, *JLMB* 2008, 1906, noot F. HENRY.

— De KBVB die partij is in het geding bekleedt een voordelige positie ten opzichte van de tegenpartij, vermits zij evidente banden heeft met BOIC en de BAS die in de schoot van het BOIC is opgericht. Daardoor rijst er een vraag omtrent de uitwerking van het principe van de partij-autonomie voor wat de keuze van de arbiters betreft. Bovendien rijzen er vragen omtrent de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de arbiters wanneer hun belangen grotendeels gelijklopen met die van de KBVB.

Rb. Doornik (KG) 12 september 2013, *JLMB* 2012, 1817.

— Een partij heeft een bevoorrechte positie bij de aanstelling van een arbiter, wanneer zij een dienstverleningsovereenkomst heeft met de instelling die de alleenzettelende arbiter heeft aangesteld en er daardoor sprake is van financiële en zakelijke belangenvermenging. Dit geeft aanleiding tot een vernietiging van de arbitrale uitspraak wegens een schending van de openbare orde aangezien er in dat geval geen wapengelijkheid is tussen de partijen en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de arbiter niet zijn gegarandeerd. Antwerpen 7 september 2015, 2014/AR/961, *P&B* 2016, afl. 2, 81.

— Zie de oude artikelen 1682-1684 Ger.W. □

[Art. 1686. § 1. Wanneer een persoon wordt aangezocht met het oog op zijn mogelijke aanstelling tot arbiter, deelt hij alle omstandigheden mee die van aard zijn om gerechtvaardigde twijfels te doen rijzen over zijn onafhankelijkheid of zijn onpartijdigheid. Vanaf de datum van zijn aanstelling en gedurende de hele arbitrageprocedure licht de arbiter de partijen onverwijld in over alle nieuwe omstandigheden van dien aard.

§ 2. Een arbiter kan slechts gewraakt worden, wanneer er omstandigheden zijn die van aard zijn gerechtvaardigde twijfels te doen rijzen over zijn onafhankelijkheid of zijn onpartijdigheid, of indien deze niet de door de partijen overeengekomen kwalificaties bezit. Een partij kan de arbiter die zij aangesteld heeft of aan wiens aanstelling zij heeft deelgenomen, slechts wraken om een reden die haar na deze aanstelling bekend is.]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 16 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — DE BRABANDERE, E., “‘Derde partij financiering’ en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van arbiters in internationale investeringsarbitrage”, *b-Arbitra* 2013/1, 101; HANOTIAU, B., “Un arbitre nommé par des sociétés du même groupe dans deux procédures parallèles est-il susceptible de récusation?”, *DAOR* 2001, 278-280; KEUTGEN, G., “Propos sur

le statut de l'arbitre” in X, *Mélanges offerts à Pierre Van Ommeslaghe*, Brussel, Bruylant, 2000, 921-952; KEUTGEN, G., “La récusation d'un arbitre pour similarité des causes déjà jugées par lui”, *JT* 2007, 209; LOOVENS, M., “Art. 1690 Ger.W.” in *Comm. Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; LOOVENS, M., “Art. 1692 Ger.W.” in *Comm. Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; MATRAY, D. en VAN DEN BERG, A., “De onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de arbiter” in CEPINA, *Macht en onmacht van de arbiter*, Brussel, Bruylant, 2003, 120-162; TOSSENS, J. en GOLDMAN, S., “Commentaire de l'arrêt de la Cour d'appel de Bruxelles du 3 décembre 2012 à la lumière de la nouvelle loi sur l'arbitrage”, *b-Arbitra* 2013, 440-448; VAN COMPENOLLE, J. en TARZIA, G., *L'impartialité du juge et de l'arbitre, Etude de droit comparé*, Brussel, Bruylant, 2006.

Comm.: — Nagegaan moet worden of de twijfel van de wrakende partij bij de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de arbiter een objectieve grond heeft, wat in het oude artikel 1690, lid 1 Ger.W. wordt uitgedrukt als ‘gerechtvaardigde twijfel’. De arbiter heeft een eigen professionele integriteit, die geacht mag worden zwaarder te wegen dan zijn gevoeligheden en streefdoelen als advocaat.

Brussel 14 januari 2003, *P&B* 2003, 380.

— De arbiter mag zijn zittingen houden op elke plaats die hij gepast acht, zonder rekening te houden met de vaststelling van de plaats van de arbitrage overeengekomen door de partijen (art. 1694 Ger.W.). De omstandigheid dat de door de arbiter gekozen plaats zich situeert in de nabijheid van de woonplaats van een van de partijen stelt hem niet bloot aan de wrakingsgrond van partijdigheid. Artikel 1690, lid 1 Ger.W. (wraking van de arbiter) moet dus niet worden toegepast.

Rb. Brussel 5 oktober 2006, *JT* 2007, 37.

— De deelname van een advocaat als arbiter aan minstens zes arbitrale procedures betreffende gelijkaardige geschillen die de verantwoordelijkheid impliceren van dezelfde rechtsonderhorige voor hetzelfde soort tekortkoming, samen met de omstandigheid dat deze procedures systematisch hebben geleid tot de veroordeling van deze rechtsonderhorige, rechtvaardigt dat deze laatste twijfelt aan de onafhankelijkheid van deze arbiter en dat hij bijgevolg de wraking van deze arbiter verkrijgt.

Rb. Brussel 14 december 2006, *JT* 2007, 207, noot G. KEUTGEN en *JLMB* 2007, 834.

— Alleen omstandigheden die van aard zijn om in de geest van de partijen twijfel te doen ontstaan omtrent de onafhankelijkheid van de arbiter moet worden bekendgemaakt. Het feit dat een arbiter cliënten heeft in het milieu van de clubs, de reders en/of de verzekeringsmaatschappijen voor maritieme zaken of lid te zijn van de ‘Chambre Arbitrale Maritime’ of van de ‘Association Française de Droit Maritime’ maakt geen tekortkoming uit van de arbiter zijn onpartijdigheid en moet dus ook niet worden meegedeeld.

Brussel 3 december 2012, *b-Arbitra* 2013, 433.

— Zie art. 828.

— Zie het oude artikel 1690 Ger.W. □

[Art. 1687. § 1. De partijen kunnen de procedure tot wraking van een arbiter overeenkomen.

§ 2. Bij afwezigheid van dergelijke overeenkomst:

a) geeft de partij die een arbiter wil wraken schriftelijk van de gronden van de wraking kennis

aan de betrokken arbiter en, desgevallend, aan de andere arbiters van het scheidsgerecht, en aan de tegenpartij. Op straffe van niet-ontvankelijkheid, gebeurt deze mededeling binnen een termijn van vijftien dagen te rekenen vanaf de datum waarop de wrakende partij op de hoogte was van de samenstelling van het scheidsgerecht of vanaf de datum waarop zij op de hoogte was over de in artikel 1686, § 2, bedoelde omstandigheden.

b) Indien de gewraakte arbiter zich niet terugtrekt binnen tien dagen nadat hem mededeling is gedaan van de wraking, of indien de andere partij de wraking niet aanvaardt, dagvaardt de wrakende partij, op straffe van niet-ontvankelijkheid, binnen de tien dagen de arbiter en de andere partijen voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die beslist overeenkomstig artikel 1680, § 2. In afwachting van de beslissing van de voorzitter, kan het scheidsgerecht, inbegrepen de gewraakte arbiter, de arbitrageprocedure voortzetten en een arbitrale uitspraak doen.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 17 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — CAPRASSE, O., "La licéité des procédures conventionnelles en récusation des arbitres", *JT* 2012, 334-336; CAPRASSE, O. en HENRY, F., "La validité des procédures conventionnelles de récusation d'arbitres", *JT* 2014, 119-120; DEMEULEMEESTER, D., "Wraking en institutionele arbitrage", *NJW* 2005, 650, err. 1044; HANOTIAU, B., "Un arbitre nommé par des sociétés du même groupe dans deux procédures parallèles est-il susceptible de récusation?", *DAOR* 2001, 278-280; HENRY, F., *Les procédures de récusation et de dessaisissement*, Brussel, Larcier, 2009; KEUTGEN, G. en LOOYENS, M., "Art. 1690 Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; LOOYENS, M., "Art. 1691 Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; LOOYENS, M., "Art. 1692 Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.

Comm.: — Het oude artikel 1691 Ger.W. verplicht een partij ertoe om zodra de reden tot wraking aan de wrakende partij bekend is geworden, daarvan kennis te geven. Indien deze kennisgeving bijna vier maanden na de datum gebeurt waarop de reden tot wraking aan de wrakende partij bekend is geworden, dan is deze termijn buitensporig en de vordering tot wraking is dan ook laattijdig en dus onontvankelijk.

Rb. Brussel 14 juli 2000, *DAOR* 2001, 276, noot B. HANOTIAU. — Elke partij hoort mee te werken aan de arbitrale uitbouw en handelt dus voorbarig indien hij dagvaardt voor de rechter tot wraking van een arbiter, wanneer hij niet heeft meegewerkt aan de arbitrage zelf.

Rb. Brussel 5 november 2004, *NJW* 2005, 671, noot D. DE MEULEMEESTER.

— Een vordering tot wraking van een arbiter ingediend meerdere maanden na het voorvallen van de feiten waarop deze vordering gegrond is, moet worden verworpen (art. 1690, lid 1 Ger.W.)

Rb. Brussel 5 oktober 2006, *JT* 2007, 37.

— De wraking van een arbiter is laattijdig en onontvankelijk wanneer die gebeurt 16 maanden na de benoeming van de

arbiter en dit terwijl de wrakende partij van deze grond steeds op de hoogte was. Het hof van beroep vond dat deze wraking getuigde van dilatoir en deloyaal gedrag en veroordeelde eisers daarom tot een schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding.

Gent 30 april 2009, *TBH* 2009, 985.

— Partijen kunnen geldig overeenkomen op welke manier ze de arbiters wensen te wraken, niettegenstaande het oude artikel 1691, 2 Ger.W. niet uitdrukkelijk voorziet in de mogelijkheid om hiervan af te wijken. Deze bepaling is namelijk niet van openbare orde. De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de arbiters is voldoende gewaarborgd doordat er nadien een controle door de rechtbanken mogelijk is.

Rb. Brussel (KG) 10 november 2011, *JT* 2012, 334.

Zie in deze zin ook Brussel 5 maart 2013, *JT* 2014, 129.

— Zie de oude artikelen 1690-1691 Ger.W. □

[Art. 1688. [§ 1. Tenzij de partijen anders overeenkomen, indien het voor een arbiter onmogelijk is om zijn opdracht in rechte of in feite te vervullen of indien hij zich om een andere reden niet van zijn opdracht kwijt binnen een redelijke termijn, eindigt zijn opdracht wanneer hij zich terugtrekt binnen de in artikel 1685, § 7, bepaalde voorwaarden of wanneer de partijen overeenkomen om de opdracht te beëindigen.

§ 2. Indien er onenigheid blijft bestaan over een van deze gronden, dagvaardt de meeste gerede partij de andere partijen en de in § 1 bedoelde arbiter voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die beslist overeenkomstig artikel 1680, § 2.

§ 3. Het feit dat een arbiter zich terugtrekt of dat een partij aanvaardt dat de opdracht beëindigd wordt krachtens dit artikel of artikel 1687, houdt geen erkenning in van de in artikel 1687 of in dit artikel vermelde gronden.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 18 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Comm.: — Zie oud artikel 1687 Ger.W. □

[Art. 1689. [§ 1. In de gevallen waar een einde wordt gesteld aan de opdracht van de arbiter vóór de arbitrale einduitspraak is gedaan, wordt een vervangende arbiter aangesteld. Deze aanstelling gebeurt, volgens de regels die van toepassing waren voor de aanstelling van de arbiter die vervangen werd, tenzij de partijen anders overeenkomen.

§ 2. Indien de arbiter niet wordt vervangen volgens § 1, kan iedere partij zich wenden tot de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die beslist overeenkomstig artikel 1680, § 1.

§ 3. Eens de vervangende arbiter is aangesteld, beslissen de arbiters, na de partijen te hebben gehoord, of de procedure geheel of gedeeltelijk moet worden overgedaan zonder dat zij kunnen terugkomen op de definitieve gedeeltelijke uitspraak of uitspraken die zouden zijn gedaan.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8, VIII.1972) en vervangen bij art. 19 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Comm.: — Zie oud artikel 1687 Ger.W. □

[HOOFDSTUK IV

BEVOEGDHEID VAN HET SCHEIDSGERECHT]

□ **Wetg.:** — Opschrift ingevoegd bij art. 20 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1690. § 1. Het scheidsgerecht kan beslissen over zijn eigen rechtsmacht, en mede over iedere exceptie met betrekking tot het bestaan of de geldigheid van de arbitrageovereenkomst. Daartoe wordt een arbitrageovereenkomst, als die onderdeel van een contract is, beschouwd als een overeenkomst die los staat van de andere contractuele bepalingen. De vaststelling door het scheidsgerecht dat het contract nietig is, brengt niet van rechtswege de nietigheid van de arbitrageovereenkomst met zich.

§ 2. De exceptie van gebrek aan rechtsmacht van het scheidsgerecht, moet worden opgeworpen uiterlijk in de eerste conclusie van de partij die ze inroept, binnen de termijn en volgens de nadere regels die overeenkomstig artikel 1704 vastgesteld zijn.

Het feit dat een partij een arbiter heeft aangewezen of aan diens aanwijzing heeft meegewerkt, ontnaemt haar niet het recht om deze exceptie op te werpen.

De exceptie die stelt dat een geschilpunt buiten de rechtsmacht van het scheidsgerecht valt, moet worden opgeworpen van zodra dit geschilpunt in de procedure ter sprake komt.

In beide gevallen, kan het scheidsgerecht een laattijdig opgeworpen exceptie aanvaarden, indien het vindt dat de verdraging gerechtvaardigd is.

§ 3. Het scheidsgerecht kan over de in § 2 vermelde excepties beslissen, door er op voorhand of in zijn uitspraak ten gronde over te beslissen.

§ 4. Tegen de beslissing waarbij het scheidsgerecht verklaarde rechtsmacht te hebben, kan slechts tegelijk met de uitspraak ten gronde en langs dezelfde weg een vordering tot vernietiging worden ingesteld.

De rechtbank van eerste aanleg kan eveneens, op verzoek van een van de partijen, uitspraak doen over de gegrondheid van de beslissing waarbij het scheidsgerecht zich zonder rechtsmacht heeft verklaard.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8, VIII.1972) en vervangen bij art. 21 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — ANDRIES, K., "Cedo Nulli ... over de autonome werking van het arbitrage- en bemiddelingsbeding" in VAN RANSBEECK, R. (ed.), *Bemiddeling*, Brugge, die Keure, 2008, 211-

244; DE BOE, C. en BERLINGIN, M., "La mission du juge étatique avant l'instance arbitrale et pendant ses prémices" in X, *L'arbitre et le juge étatique, Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 53-74; LINSMEAU, J., "Arbitres et juridictions étatiques. Saisines parallèles et concurrentes" in *Liber Amicorum Lucien Simont*, Brussel, Bruylant, 323-332; MATRAY, J., "L'autonomie de la clause d'arbitrage" in MATRAY, D. (ed.), *Arbitrage et modes alternatifs de règlement des conflits*, Luik, Edition Formation Permanente CUP, 2002, 145-165; PERILLEUX, J., "Propos relatifs à l'autonomie de la clause compromissoire", *Rev.dr.intern.comp.* 1978, 185-199.

Comm.: — De benoeming van een arbiter door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg belet niet dat de aangeelde arbiter zich over zijn bevoegdheid uitspreekt.

Bergen 22 juni 1982, *Pas*, 1983, II, 8.

— Artikel 854 Ger.W. bepaalt dat de onbevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is, moet worden voorgedragen vóór alle exceptie of verweer. Artikel 1679,1 Ger.W. bepaalt hetzelfde met betrekking tot de arbitrage. De excepties in verband met de bevoegdheid en de arbitrage opgeworpen, beide besproken onder de hoofding *in limine litis*, moeten dan ook worden aanzien als gelijktijdig en derhalve *in limine litis* opgeworpen. De volgorde waarin zij zijn vermeld en de bewoordingen in hoofddeorde en in ondergeschikte orde doen daaraan geen afbreuk en betreffen enkel een wijze van voorbrengen van de excepties.

Gent 29 februari 2008, *P&B* 2008, 246, noot S, AUDOORE.

— Zie oud artikel 1697 Ger.W. □

[Art. 1691. [Onverminderd de bevoegdheden die krachtens artikel 1683 toegekend zijn aan de hoven en de rechtbanken, en tenzij de partijen anders zijn overeengekomen, kan het scheidsgerecht op verzoek van een partij de voorlopige of bewarende maatregelen bevelen die het nodig acht.

Het scheidsgerecht kan evenwel geen bewarend beslag toestaan.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8, VIII.1972) en vervangen bij art. 22 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — DE MEULEMEESTER, D., "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 65; CAPRASSE, O., "Mesures provisoires et conservatoires en présence d'une convention d'arbitrage: conditions de l'intervention du juge des référés", *b-Arbitra* 2015, afl. 2, 343-348.

Comm.: — Een scheidsgerecht mag voorlopige en bewarende maatregelen bevelen, ook wanneer de partijen omtrent deze bevoegdheid geen uitdrukkelijk akkoord hebben gesloten.

Rb. Brussel 19 juni 2014, *b-Arbitra* 2015, afl. 2, 357.

— Zie oud artikel 1696 (1) Ger.W. □

[Art. 1692. [Het scheidsgerecht kan, op verzoek van een partij, een voorlopige of bewarende maatregel wijzigen, opschorten of intrekken.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 23 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — DE MEULEMEESTER, D., "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 65. □

[Art. 1693. [Het scheidsgerecht kan aan de partij die een voorlopige of bewarende maatregel vordert, een passende waarborg opleggen.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 24 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1694. [Het scheidsgerecht kan beslissen dat een partij onverwijld iedere belangrijke wijziging meedeelt van de omstandigheden op basis waarvan de voorlopige of bewarende maatregel werd gevorderd of toegekend.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 25 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — DE MEULEMEESTER, D., "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 65.

Comm.: — Zie ook art. 1704, 2 g. □

[Art. 1695. [De partij die overgaat tot de tenuitvoerlegging van een voorlopige of bewarende maatregel, is aansprakelijk voor alle kosten en alle schade door die maatregel aan een andere partij veroorzaakt, wanneer het scheidsgerecht later beslist dat de voorlopige of bewarende maatregel in dit geval niet had moeten bevolen worden. Het scheidsgerecht kan te allen tijde tijdens de procedure een vergoeding voor deze kosten en schade toekennen.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 26 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — DE MEULEMEESTER, D., "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 65. □

[Art. 1696. [§ 1. Een door een scheidsgerecht genomen voorlopige of bewarende maatregel heeft bindende kracht, en, tenzij het scheidsgerecht daarover andere aanwijzingen geeft, wordt zij uitvoerbaar verklaard door de rechtbank van eerste aanleg, ongeacht het land waarin zij werd uitgesproken, onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 1697.

[§ 1/1. De vordering wordt ingesteld en behandeld op eenzijdig verzoekschrift. De rechtbank van eerste aanleg beslist in eerste en laatste aanleg

overeenkomstig artikel 1680, § 5.

§ 1/2. Wanneer de voorlopige of bewarende maatregel in het buitenland werd genomen, is de territoriaal bevoegde rechtbank de rechtbank van eerste aanleg van de zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied de persoon tegen wie de uitvoerbaarverklaring wordt gevorderd zijn woonplaats of, bij afwezigheid daarvan, zijn gewone verblijfplaats, of, in voorkomend geval, zijn maatschappelijke zetel, of, bij afwezigheid daarvan, zijn vestiging of filiaal heeft. Indien die persoon in België geen woonplaats of gewone verblijfplaats, noch een maatschappelijke zetel, vestiging of filiaal heeft, wordt de vordering gebracht voor de rechtbank van eerste aanleg van de zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het arrondissement ligt waar de voorlopige of bewarende maatregel moet worden uitgevoerd.]

§ 2. De partij die de erkenning of de uitvoerbaarverklaring van een voorlopige of bewarende maatregel vordert of heeft bekomen, informeert [...] het scheidsgerecht daarvan onverwijld evenals over een intrekking, opschorting of wijziging van die maatregel.

§ 3. De rechtbank van eerste aanleg bij wie de erkenning of de uitvoerbaarverklaring van een voorlopige of bewarende maatregel wordt gevorderd, kan de verzoeker opleggen om een passende waarborg te stellen, wanneer het scheidsgerecht zich nog niet heeft uitgesproken over de waarborg of, wanneer een dergelijke beslissing nodig is, om de rechten van de verweerder en van derden te beschermen.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 27 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).
§ 1/1 en § 1/2 ingevoegd bij art. 95, 1° W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1);
§ 2 gewijzigd bij art. 95, 2° W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1).

Bibl.: — DE MEULEMEESTER, D., "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 65. □

[Art. 1696bis. [...]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 7 W. 19 mei 1998 (B.S. 7.VIII.1998) en opgeheven bij art. 2 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1697. [§ 1. De erkenning of uitvoerbaarverklaring van een voorlopige of bewarende maatregel kan slechts geweigerd worden:

a) op vordering van de partij tegen wie deze maatregel is ingeroepen:

i) indien deze weigering gerechtvaardigd is op grond van artikel 1721, § 1, a), i., ii., iii., iv. of v.; of
ii) indien de beslissing van het scheidsgerecht inzake het stellen van een waarborg niet werd nageleefd; of

iii) indien de voorlopige of bewarende maatregel werd ingetrokken of opgeschort door het scheidsgerecht of wanneer ze werd vernietigd of opgeschort door een daartoe gemachtigde rechtbank van het land waarin de arbitrage plaatsvindt of volgens het recht waaronder die maatregel werd toegekend;

of

b) indien de rechtbank van eerste aanleg vaststelt dat een van de in artikel 1721, § 1, b), bedoelde gronden van toepassing is op de erkenning en de uitvoerbaarverklaring van de voorlopige of bewarende maatregel.

§ 2. De uitwerking van de beslissingen genomen door de rechtbank van eerste aanleg op basis van een van de in § 1 bedoelde gronden is beperkt tot de vordering tot erkenning en uitvoerbaarverklaring van de voorlopige of bewarende maatregel. De rechtbank van eerste aanleg bij wie de erkenning of de uitvoerbaarverklaring wordt gevorderd, onderzoekt de voorlopige of bewarende maatregel niet ten gronde wanneer zij haar beslissing neemt.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 28 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — DE MEULEMEESTER, D., "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 65. □

[Art. 1698. [Om een voorlopige of bewarende maatregel te bevelen in verband met een arbitrageprocedure, ongeacht of deze al dan niet plaatsvindt op het Belgisch grondgebied, beschikt de kortgedingrechter over dezelfde rechtsmacht als met betrekking tot een gerechtelijke procedure. Hij oefent die rechtsmacht uit overeenkomstig zijn eigen procedures en houdt rekening met de bijzondere aard van een arbitrage.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 29 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — DE MEULEMEESTER, D., "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 65.

Comm.: — Zie oud artikel 1679 (2) Ger.W. □

[HOOFDSTUK V

ARBITRALE GEDINGVOERING]

□ **Wetg.:** — Opschrift ingevoegd bij art. 30 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1699. [Niettegenstaande elke andersluidende overeenkomst moeten de partijen op voet van gelijkheid behandeld worden en moet elke partij alle mogelijkheden hebben om haar rechten,

middelen en argumenten te doen gelden met inachtneming van het beginsel van de tegenspraak. Het scheidsgerecht waakt over de naleving van deze verplichting alsook over het in acht nemen van de loyaliteit van de debatten.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 31 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

I. RECHT VAN VERDEDIGING

□ **Bibl.:** — DE FOESTRAETS, G., "Le contrôle de la contradiction des motifs d'une sentence arbitrale: vers une solution plus mesurée?", *Rev.dr.int.comp.* 2012, 171-200; HANOTIAU, B., "Le défaut d'une partie dans la procédure d'arbitrage international" in *Mélanges offerts à Raymond Vander Elst*, Brussel, Nemesis, 1986, t. I, 375-389; HANOTIAU, B., "Le principe du contradictoire devant les tribunaux arbitraux", *JT* 1998, 313-314; LOOVENS, M., "Art. 1694 Ger. W." in *Comm. Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; LOOVENS, M., "Art. 1695 Ger. W." in *Comm. Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; MATRAY, L., "Le principe de la contradiction dans l'arbitrage commercial international" in X, *Liber Amicorum Jozef Van den Heuvel*, Kluwer, 1999, 193-212; MISSON, L. en KAËNS, L., "Arbitrage et droits fondamentaux", *JLMB* 2011, 1085-1088; TOSSENS, J. en GOLDMAN, S., "Commentaire de l'arrêt de la Cour d'appel de Bruxelles du 3 décembre 2012 à la lumière de la nouvelle loi sur l'arbitrage", *b-Arbitra* 2013, 440-448; VERBIST, H., *De rechtsbescherming van partijen in privaatrechtelijke handelsarbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 195; VERBRUGGEN, C., "Le refus d'exequatur d'une sentence arbitrale étrangère dépourvue de motivation", *TBH* 2012, 189; VEROUGSTRÆTE, I., "De basisprincipes van de arbitrageprocedure" in PIERS, M., *De nieuwe arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 27; WAGNER, K. en BARBIER, J., "Over het arbitragebeding in algemene voorwaarden", *P&B* 2014, 132-139.

Comm.: — De arbiters kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor de afwezigheid van een van de partijen, ondanks hun oproeping. De gewone oproeping van een vennootschap impliceert niet dat zij aanwezig is geweest en dat zij in de arbitrageprocedure is tussengekomen.

Rb, Bergen 21 maart 2000, *RRD* 2001, 55.

— Wanneer het scheidsgerecht werd opgericht door de wil van de partijen en niet door de wet kan men zich niet rechtsgeldig beroepen op de waarborgen van artikel 6.1. EVRM. Aangezien de arbiters hun macht ontlenden aan de wil van de partijen, moeten zij hun eigen en exclusieve beoordelingsmacht volledig gebruiken en moeten zij zelf, onder hun aansprakelijkheid instaan voor de toepassing van de voorwaarden voor een eerlijk proces, conform de algemene en fundamentele beginselen van ons recht en de bepalingen van het Verdrag van de Rechten van de Mens. Brussel 8 oktober 2001, *JT* 2002, 635.

— De kennisgeving van de klacht aan de tegenpartij door de Geschillencommissie is een noodzakelijke vormvereiste voor het aanhangig maken van de vordering in arbitrage. Het louter overmaken van de klacht aan het secretariaat van de Geschillencommissie Reizen maakt de vordering niet aanhangig. De Geschillencommissie Reizen heeft derhalve niet geldig kun-

nen beslissen dat de verjaring gestuit werd door het louter vatten van het arbitraal college, zonder kennisgeving aan eiseres, die men wilde beletten de verjaring te verkrijgen (oud art. 1683, lid 1 Ger.W.; art. 2244 BW). De vordering tot nietigverklaring is gegrond wegens een schending van de openbare orde. De schending van de openbare orde bestond erin dat een onjuiste toepassing werd gemaakt van de regels inzake verjaring. Immers, de verweersters werden slechts op de hoogte gesteld van de klacht bij de Geschillencommissie Reizen nadat de verjaringstermijn van één jaar voorzien in de Reiscontractenwet, was verstreken.

Rb. Brussel 16 oktober 2003, *DCCR* 2005, nr. 78, 74.

— Er is een schending van de rechten van verdediging indien de eisende partij het verzoek tot arbitrage niet aangekend aan de tegenpartij heeft kenbaar gemaakt met een uitdrukkelijke verwijzing naar de arbitrageovereenkomst en er bovendien onvoldoende bewijs is dat de arbiter de verweerder heeft opgeroepen en dat eisers conclusies aan verweerder zijn ter kennis gebracht.

Rb. Brussel 25 september 2009, *JT* 2010, 112.

— Een arbitragebeding kan geen toepassing vinden wanneer het de partijen ertoe verplicht zich te onderwerpen aan een procedure die de vereisten van een eerlijk proces zoals voorgeschreven door het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens niet eerbiedigt. Het recht op een eerlijk proces is een beginsel van openbare orde.

KG Brussel 18 december 2009, *JLMB* 2010, 17.

— De rechten van verdediging zijn gerespecteerd wanneer een partij de kans is gegeven om deel te nemen aan het plaatsbezoek en om zijn argumenten naar voor te brengen. Het feit dat deze partij van deze mogelijkheid geen gebruik heeft gemaakt, doet hieraan geen afbreuk.

Luik 4 maart 2010, *TBH* 2010, 697.

— De Belgische rechter moet het exequatur van een buitenlandse arbitrale uitspraak weigeren, wanneer deze is gemaakt in strijd met de rechten van verdediging. Het ontbreken van een motivering houdt op zich geen strijdigheid in met de rechten van verdediging, doch is een schending van de openbare orde.

Rb. Brussel 30 maart 2011, *TBH* 2012, 186.

— Een scheidsgerecht is niet gehouden om alle mogelijke motieven (of rechtspraak of doctrine) waarop het zijn arbitrale uitspraak steunt voor te leggen aan de partijen. Enkel wanneer het een bijkomende juridische grond inroept, moet het de partijen de mogelijkheid geven hierover hun recht van verdediging uit te oefenen.

Brussel 3 december 2012, *b-Arbitra* 2013/2, 433.

— Zie oud artikel 1694 Ger.W. □

II. GELIJKHEID

□ **Bibl.:** — GOFFIN, L., "De l'arbitrage obligatoire au barreau", *Rev.trim.D.H.* 1994, 609-628; MATRAY, D. en VAN DEN BERG, A., "De onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de arbiter" in CEPINA, *Macht en onmacht van de arbiter*, Brussel, Bruylant, 2003, 120-162; PIERS, M., "Is de contractspartij, wiens algemene voorwaarden verwijzen naar institutionele arbitrage, bevoorrecht bij de aanstelling van arbiters" (noot onder Kh. Hasselt 4 december 2002), *P&B* 2004, 162-164; PIERS, M., *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007; PIERS, M., "De consument kiest voor arbitrage. Over absolute vrijheid" (noot bij Vred. Turnhout 4 oktober 2007), *T.Vred.*

2009, 229-240; RASIR, R., "Compatibilité entre l'ordre public interne ou international et l'obligation faite à une catégorie de citoyens de recourir à l'arbitrage", *JLMB* 1992, 244-245; SPEYBROUCK, J., "Het einde van de 'verplichte' arbitrage bij reisgeschillen", *DCCR* 1999, 66-69; VAN HOUTTE, H., "De geldigheid van het arbitragebeding dat arbitrage toevertrouwt aan een beroepsorganisatie" (noot onder Kh. Leuven 19 september 1989), *TBH* 1990, 1024-1028; VEROUGSTRAEDE, L., "De basisprincipes van de arbitrageprocedure" in PIERS, M., *De nieuwe arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 27.

Comm.: — Artikel 459 Ger.W. dat de behandeling van een vordering tot begroting van een advocaten-ereloon in raadkamer voorschrijft, is strijdig met artikel 6 EVRM en artikel 96 Gw.

De Raad van de Orde van Advocaten kan geen arbitrage opleggen voor de beslechting van honorariumgeschillen.

Gent 22 maart 1988, *RW* 1989-90, 151, noot.

— Een arbitragebeding is niet geldig wanneer het aan een der partijen een bevoorrechte positie toekent bij de aanwijzing van de arbiter. Dit is het geval wanneer een partij behoort tot de beroepsorganisatie uit wier midden de arbiter wordt aangeduid, terwijl de andere partij geen lid is van deze beroepsorganisatie.

Kh. Leuven 19 september 1989, *TBH* 1990, 1022, noot H. VAN HOUTTE.

— De architectuurovereenkomst bepaalt dat elk geschil betreffende deze overeenkomst moet onderworpen worden aan de arbitrage van de Provinciale Raad van de Orde waarbij de architect ingeschreven is. Dit arbitraal beding is strijdig met het oude artikel 1678, 1° Ger.W. omdat aldus een partij geprivilegieerd is bij de aanwijzing van de arbiter.

Brussel 23 juni 1992, *RJI* 1993, 83, noot M. SENELLE.

— Dat de door artikel 6 EVRM geboden waarborgen van openbare orde zijn, belet niet dat de gedingvoerende partijen aan deze waarborgen kunnen verzaken door een afspraak om het geschil aan een scheidsgerecht te onderwerpen. Deze verzaking moet evenwel vrij zijn van elke dwang. Er kan geen sprake zijn van een vrije verzaking aan deze waarborgen door een advocaat wanneer de arbitrage hem wordt opgelegd door het huishoudelijk reglement van de Orde en de cliënt die de staat van de honoraria betwist, op voorstel van de stafhouder, toestemt in de arbitrage zonder dat hij in de mogelijkheid is een beroep te doen op de gewone rechtbanken, zelf de bewoordingen van de arbitrageovereenkomst vast te stellen, deel te nemen aan het uitkiezen van de arbiters die door de stafhouder worden aangesteld onder de leden van de Raad van de Orde, het tuchtorgaan en de debatten persoonlijk bij te wonen.

Bij ontstentenis van een vrije verzaking kan de beslissing te allen tijde worden bestreden zonder mogelijkheid van uitsluiting en wordt de instemming met de beslissing bedreigd met absolute nietigheid.

Brussel 4 oktober 1993, *Rev.trim.D.H.* 1994, 605, noot L. GOFFIN, *Journ.proc.* 1993, afl. 247, 25, noot L. MATRAY en *JLMB* 1993, 1268.

— Een overeenkomst tot arbitrage inzake erelonen die bepaalt dat de Raad van de Orde het recht en de bevoegdheid heeft om de drie arbiters aan te wijzen onder de leden of oud-leden van genoemde raad, verleent aan de advocaat van deze balie een bevoorrechte positie die het oude artikel 1678, al. 1 Ger.W. schendt.

De sanctie op deze schending moet worden toegepast, zelfs indien de partij die zich erop beroept oorspronkelijk heeft ingestemd met de bepalingen van de overeenkomst tot arbitrage en vervolgens, tijdens de arbitrageprocedure, een schending van het gelijkheidsbeginsel heeft ingeroepen.

Luik 17 november 1993, *RRD* 1994, 89.

— Arbitrage door een beroepsorganisatie waarvan slechts een der partijen lid is, is van die aard dat kan worden gevreesd voor een botsing tussen de arbiter en een der partijen, die zal worden beslecht in het nadeel van de partij die economisch het zwakst staat.

Het feit dat de arbiter uitsluitend wordt gekozen door de beroepsorganisatie waarvan een der medecontractanten lid is, is als zodanig strijdig met het beginsel van gelijkwaardigheid van de partijen en met de geest van onpartijdigheid waarin een arbitrage moet plaatsvinden.

Bergen 15 juni 1995, *JT* 1996, 80 en *RRD* 1995, 495.

— Het arbitragebeding is niet noodzakelijk nietig om reden dat de aanduiding van het scheidsrecht wordt overgelaten aan de keuze van het Instituut van de Arbitrage, zodat niet kan worden uitgesloten dat de arbiter tot dezelfde beroepsorganisatie behoort als een van de partijen.

Kh. Hasselt 4 december 2002, *P&B* 2004, 160.

— Het feit dat de raadsman van de klager of de raadsman van de titularis al dan niet voorkomt op de lijst van derdebesslissers van Cepina volstaat niet om de onafhankelijkheid van de door Cepina aangeduide derdebesslissers ter discussie te stellen. De onafhankelijkheid van die laatste kan enkel ter discussie staan als specifieke en met de door Cepina aangeduide derdebesslissers verbonden omstandigheden aangetoond worden. Het feit dat de raadsman van de klager ook een derdebesslissers is, is in dit geval irrelevant.

Arbit.Besl. 13 juli 2007, *RABG* 2007, 1038.

— Een arbitragebeding in het reglement van een sportfederatie voldoet niet aan de vereisten van gelijkheid wanneer het eenzijdig is opgesteld door slechts een van de partijen. Een bijkomend argument in dit verband is het feit dat de KBVB, die partij is in het geding, een voordelige positie bekleedt, vermits deze eydente banden hebben met BOIC en de BAS die in de schoot van deze is opgericht.

KG Doornik 12 september 2013, *JLMB* 2012, 1817.

— Zie oud Artikel 1678 (2) Ger.W. □

[Art. 1700. § 1. De partijen kunnen de door het scheidsrecht te volgen procedure overeenkomen.

§ 2. Bij afwezigheid van dergelijke overeenkomst, kan het scheidsrecht, onder voorbehoud van de bepalingen van het zesde deel van dit Wetboek, de procedureregels bepalen die van toepassing zijn op de arbitrage, die het gepast acht.

§ 3. Tenzij de partijen anders overeengekomen zijn, oordeelt het scheidsrecht vrij over de toelaatbaarheid van de bewijsmiddelen en hun bewijskracht.

§ 4. Het scheidsrecht stelt de nodige onderzoeksmaatregelen, tenzij de partijen toelaten dat het daartoe een van zijn leden opdracht geeft.

Het kan ieder persoon verhoren. Dit verhoor vindt plaats zonder eedaflegging.

Indien een partij een bewijsmiddel in haar bezit heeft, kan het scheidsrecht haar opleggen om dit voor te leggen op de wijze die het bepaalt en indien

nodig op straffe van een dwangsom.

§ 5. Met uitzondering van vorderingen betreffende authentieke akten, heeft het scheidsrecht de bevoegdheid om te beslissen over vorderingen tot schriftonderzoek en om te oordelen over de beweerde valsheid van documenten.

Voor vorderingen betreffende authentieke akten geeft het scheidsrecht aan de partijen de gelegenheid om zich binnen een bepaalde termijn tot de rechtbank van eerste aanleg te wenden.

In het in het tweede lid bedoelde geval, worden de termijnen van de arbitrage geschorst tot aan de dag waarop de meest gereede partij de in kracht van gewijsde gegane beslissing in het tussengeschied aan het scheidsrecht mededeelde.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 32 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

I. DE ARBITRAGEPROCEDURE

□ **Bibl.:** — DAL, G., "Arbitrage et la Convention européenne des droits de l'homme. Le point de vue belge" in *L'arbitrage et la Convention européenne des droits de l'homme*, Brussel, Bruylant, 2001, 57-68; LOOYENS, M., "Art. 1693 Ger. W." in *Comm.Ger.*, Antwerpen, Kluwer, losbl.; MOEYKENS, F., "Enige problemen omtrent de arbitrale rechtspleging inzake advocatenerelonen", *TWVR* 2001, 195-196; VEROUGSTRAETE, I., "De basisprincipes van de arbitrageprocedure" in PIERS, M., *De nieuwe arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 27.

Comm.: — Een onderzoekshandeling, zoals een expertise, is een voorlopige maatregel in de zin van het oude artikel 1679, al. 2 Ger.W. Dit brengt geen nadeel aan de zaak ten gronde, vermits de arbiter de mogelijkheid behoudt om vrij alle elementen door de deskundige beschreven, te beoordelen. Bijgevolg mag een partij zich tot de rechter wenden met het oog op dergelijke maatregel, ondanks het bestaan van een arbitrageovereenkomst.

Rb. Luik 15 juni 1978, *JL* 1978-79, 52.

— Overeenkomstig het oude artikel 1693 Ger.W. bepalen de partijen de regels van de arbitrale procedure én bij hun stilzwingen de arbiters. Nu er ter zake in de arbitrageovereenkomst geen specifieke regels zijn opgenomen omtrent de behandeling en de berechting van het geschil door de arbiters én de arbiters bij het beëindigen van de arbitragezitting uitdrukkelijk hebben verwezen naar de regels uit de gerechtelijke rechtspleging omtrent de sluiting van de debatten, dienen de zendingen van de partijen die nadien nog zijn toegekomen op het secretariaat van het arbitrageorgaan buiten de beraadslaging te worden gehouden.

Arbitragecommissie Raad van de Orde van Advocaten, Brugge 19 juni 2001, *TWVR* 2001, 192, noot F. MOEYKENS.

— De arbiter mag zijn zittingen houden op elke plaats die hij gepast acht, zonder rekening te houden met de vaststelling van de plaats van de arbitrage overeengekomen door de partijen (artikel 1694 Ger.W.). De omstandigheid dat de door de arbiter gekozen plaats zich situeert in de nabijheid van de woonplaats van een van de partijen stelt hem niet bloot aan de wrakingsgrond van partijdigheid. Artikel 1690, lid 1 Ger.W.

(wraking van de arbiter) moet dus niet worden toegepast.
Rb. Brussel 5 oktober 2006, *JT* 2007, 37.
— Zie oud artikel 1694 Ger.W. □

II. ONDERZOEKSHANDELINGEN

□ **Bibl.:** — BORTOLOTTI, F., "La preuve par témoins vue par l'arbitre international" in X, *De bewijsregeling in arbitrage*, Brussel, Bruylant, 2009, 125-136; BÜHLER, M., "La production de documents dans l'arbitrage commercial et international – Comment préserver le secret des affaires et le contradictoire? Existe-t-il un 'implied duty' que les documents et les informations divulgués dans la procédure ne soient utilisés que pour les fins de procédure?" in X, *De bewijsregeling in arbitrage*, Brussel, Bruylant, 2009, 79-89; CAPRASSE, O., "Arbitrage et expertise" in DE LEVAL, G. en TILLEMANN, B. (eds.), *Gerechtelijk deskundigenonderzoek. De rol van de accountant en de belastingconsulent in Recht en Onderneming*, Brugge, die Keure, 2003, 174-197; DE LEVAL, G., "Les mesures provisoires et conservatoires et l'arbitrage" in MATRAY, D. (ed.), *Arbitrage et modes alternatifs de règlement des conflits*, Luik, Edition Formation Permanente, CUP, 2002, 167-190; DE LY, F., "De arbitrageovereenkomst en de inleiding van de procedure" in X, *De bewijsregeling in arbitrage*, Brussel, Bruylant, 2009, 41-54; DERMINE, L., "L'arbitre et les mesures d'instruction" in X, *L'arbitrage. Travaux offerts au professeur Albert Fettweis*, Brussel, Story-Scientia, 1989, 73-80; DITTRICH, L., "La collaboration des juridictions étatiques à l'instruction dans les procédures d'arbitrage" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 265-278; FONCKE, V., "Bewijsvoering in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 83; FONCKE, V., Evidence in arbitration under the new Belgian Arbitration Act, *b-Arbitra* 2014, 29-52; HOLLANDER, P., "La preuve par témoins en arbitrage: Aspects de droit belge et considérations déontologiques et pratiques sur le rôle de l'avocat dans l'établissement de la preuve par témoins" in X, *De bewijsregeling in arbitrage*, Brussel, Bruylant, 2009, 137-164; HOLLANDER, P., "L'importance des preuves orales dans la procédure arbitrale", *JT* 2011, 41-47; HUBER, S., "L'obtention de la preuve en cas d'arbitrage: le rôle du juge étatique" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 127-138; KOHL, A., "Arbitrage et production de documents. Du droit à la preuve dans la procédure arbitrale de droit interne" in X, *Liber Amicorum Lucien Simont*, Brussel, Bruylant, 2002, 311-322; MATRAY, D. en MATRAY, G., "L'administration de la preuve en matière d'arbitrage" in X, *De bewijsregeling in arbitrage*, Brussel, Bruylant, 2009, 17-40; SIMONT, L., "Voorlopige en bewarende maatregelen en korte debatten in het kader van de arbitrageprocedure" in X, *Liber Amicorum Jozef Van den Heuvel*, Kluwer, 1999, 213-230; STRUYVEN, D., "Is er nog ruimte voor deskundigenonderzoek bij arbitrage" in GULDIX, E. (ed.), *Deskundigenonderzoek in privaatrechtelijke geschillen*, Antwerpen, Intersentia, 1999, 111-139; TOSSENS, J.-F., "L'administration de la preuve dans l'acte de mission et l'instance" in X, *De bewijsregeling in arbitrage*, Brussel, Bruylant, 2009, 55-78; VAN HOUTTE, V., "Party-appointed experts and tribunal-appointed experts" in CEPINA (Referaten van het Cepina colloquium van 14 en 15 oktober 2005), *Arbitral Procedure at the dawn of the new millennium*, Brussel,

Bruylant, 2005, 133; VAN HOUTTE, V., "Het deskundigenonderzoek en de andere onderzoeksmaatregelen" in X, *De bewijsregeling in arbitrage*, Brussel, Bruylant, 2009, 165-195.

Comm.: — De arbiters zijn er niet toe gehouden een beroep te doen op een gerechtelijke deskundige en de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het gerechtelijke deskundigenonderzoek na te leven. De rechten van de verdediging zijn niet geschonden wanneer de arbiters een beroep doen op hun eigen beroepskennis en -ervaring in een bepaalde materie zoals het bouwvak en dit vooral omdat zij vaak worden gekozen precies wegens hun bijzondere kennis ter zake. Brussel 22 februari 2001, *JLMB* 2002, 1521.

— Het scheidsgerecht oordeelt op basis van het oude artikel 1696, 2 Ger.W. vrij over de toelaatbaarheid van bewijsmiddelen voor zover deze beoordeling gebeurt binnen de perken van het oude artikel 1694, 1 Ger.W., naar luid waarvan het aan iedere partij de gelegenheid moet geven om voor haar rechten op te komen en haar middelen voor te dragen. De rechtbank is van oordeel dat door het ontoelaatbaar verklaren van het getuigenbewijs met ambtshalve toepassing van een wetsbepaling van het Belgische recht (art. 1341 BW), de arbitrale uitspraak de rechten van verdediging niet heeft geëerbiedigd, vermits niet de gelegenheid werd geboden om ten aanzien van de toepasselijkheid van deze ambtshalve voorgedragen rechtsnorm tegenspraak te voeren. Rb. Hasselt 13 mei 2002, *TBBR* 2004, 235.

— De rechten van verdediging zijn gerespecteerd wanneer een partij de kans is gegeven om deel te nemen aan het plaatsbezoek en om zijn argumenten naar voor te brengen. Het feit dat deze partij van deze mogelijkheid geen gebruik heeft gemaakt, doet hieraan geen afbreuk. Luik 4 maart 2010, *TBH* 2010, 697.

— Zie oud artikel 1696 Ger.W. □

[Art. 1701. § 1. De partijen kunnen de plaats van de arbitrage bepalen. Bij afwezigheid van overeenkomst, bepaalt het scheidsgerecht de plaats, rekening houdend met de omstandigheden van de zaak, met inbegrip van wat past voor de partijen.]

Werd de plaats van arbitrage noch door de partijen noch door de arbiters bepaald, dan is de plaats van de uitspraak de plaats van arbitrage.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1 en tenzij de partijen anders zijn overeengekomen, kan het scheidsgerecht zijn zittingen en bijeenkomsten houden op iedere plaats die het geschikt acht, na de partijen daarover geraadpleegd te hebben.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 33 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Comm.: — Indien partijen niet uitdrukkelijk een rechtskeuze hebben gemaakt, is de plaats waar de arbiters hun opdracht uitvoeren bepalend voor de identiteit van het toe te passen recht. Dit recht beheerst de vraag of het arbitragebeding nietig kan verklaard worden ingevolge de beweerde verbreking van de gelijkheid tussen partijen gelet op de samenstelling van het scheidsgerecht.

Kh. Gent 12 oktober 1989, *TBH* 1991, 548, noot.

— De arbiter mag zijn zittingen houden op elke plaats die hij gepast acht, zonder rekening te houden met de vaststelling van de plaats van de arbitrage overeengekomen door de partijen (art. 1694 Ger.W.). De omstandigheid dat de door de arbiter gekozen plaats zich situeert in de nabijheid van de woonplaats van een van de partijen stelt hem niet bloot aan de wrakingsgrond van partijdigheid. Artikel 1690, lid 1 Ger.W. (wraking van de arbiter) moet dus niet worden toegepast.

Rb, Brussel 5 oktober 2006, *JT* 2007, 37.

— Zie oud artikel 1693 Ger.W. □

[Art. 1702. [Tenzij de partijen anders zijn overeengekomen, vangt de arbitrageprocedure aan op de datum waarop [de mededeling van het verzoek tot arbitrage werd gedaan overeenkomstig artikel 1678, § 1.]]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972), vervangen bij art. 34 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60) en gewijzigd bij art. 96 W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1).

Bibl.: — Taelman, P., "Het verzoek tot arbitrage en andere mededelingen in het raam van een arbitrageprocedure" in Piers, M., *De nieuwe arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 43.

Comm.: — De kennisgeving van de klacht aan de tegenpartij door de Geschillencommissie is een noodzakelijke vormvereiste voor het aanhangig maken van de vordering in arbitrage. Het louter overmaken van de klacht aan het secretariaat van de Geschillencommissie Reizen maakt de vordering niet aanhangig. De Geschillencommissie Reizen heeft derhalve niet geldig kunnen beslissen dat de verjaring gestuit werd door het louter vatten van het arbitraal college, zonder kennisgeving aan eiseres, die men wilde beletten de verjaring te verkrijgen (oud art. 1683, lid 1 Ger.W.; art. 2244 BW). De vordering tot nietigverklaring is gegrond wegens een schending van de openbare orde. De schending van de openbare orde bestond erin dat een onjuiste toepassing werd gemaakt van de regels inzake verjaring. Immers, de verweersters werden slechts op de hoogte gesteld van de klacht bij de Geschillencommissie Reizen nadat de verjaringstermijn van één jaar voorzien in de Reiscontractenwet, was verstreken.

Rb, Brussel 16 oktober 2003, *DCCR* 2005, nr. 78, 74.

— Er is een schending van de rechten van verdediging indien de eisende partij het verzoek tot arbitrage niet aangetekend aan de tegenpartij heeft kenbaar gemaakt met een uitdrukkelijke verwijzing naar de arbitrageovereenkomst en er bovendien onvoldoende bewijs is dat de arbiter de verweerder heeft opgeroepen en dat de conclusies van eiser aan verweerder zijn ter kennis gebracht.

Rb, Brussel 25 september 2009, *JT* 2010, 112, noot G. KEUTGEN.

— Zie oud artikel 1683 Ger.W. □

[Art. 1702bis. [...]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 10 W. 19 mei 1998 (B.S. 7. VIII.1998) en opgeheven bij art. 2 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1703. [§ 1. De partijen kunnen de taal of talen overeenkomen die in de arbitrageprocedure gebruikt worden. Bij afwezigheid van dergelijke overeenkomst, beslist het scheidsgerecht over de in de procedure te gebruiken taal of talen. Behoudens andere overeenkomst of beslissing, slaat deze overeenkomst of deze beslissing op elke mededeling van partijen, op ieder mondeling debat en op iedere uitspraak, beslissing of andere mededeling van het scheidsgerecht.]

§ 2. Het scheidsgerecht kan opleggen dat bij ieder stuk een vertaling wordt gevoegd in de taal of talen die de partijen zijn overeengekomen of die het scheidsgerecht heeft vastgesteld.]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 35 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Rspr.: — Artikel 4, § 1, tweede lid van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, niet wanneer het wordt gelezen in die zin dat het een rechtzoekende, partij bij een arbitrageprocedure in Brussel, in het Frans, die het Nederlands niet beheerst en ten aanzien van wie de arbiter, wiens woonplaats in het Nederlandse taalgebied is gelegen, maar die afhangt van een arbitragekamer waarvan de zetel zich in Brussel bevindt en waar hij zijn hoorzittingen houdt, op grond van artikel 4, § 1, derde lid van de wet van 15 juni 1935 ertoe gehouden is voor alle procedurehandelingen en voor alle debatten het Frans te gebruiken, ertoe verplicht de tegen die arbiter ingestelde gerechtelijke procedure tot wraking, die slechts incidenteel is in de lopende arbitrageprocedure en is geregeld bij artikel 1691 van het Gerechtelijk Wetboek, in het Nederlands in te stellen en voort te zetten, zonder te kunnen verzoeken om de taal te wijzigen, terwijl de verwerende rechtzoekenden in het kader van de gerechtelijke procedure, in tegenstelling tot de eisers, het recht hebben om te verzoeken dat de procedure in een andere taal wordt voorgezet, en terwijl de rechten van verweer van de rechtzoekende, doordat die laatste ertoe wordt gedwongen de procedure tot wraking voort te zetten in het Nederlands, dat hij niet beheerst, worden geschonden, en terwijl de arbiter, door de procedure op tussengeschied die de wraking vormt, te willen voortzetten in het Nederlands, de voorschriften schendt van het derde lid van artikel 4 van de wet van 15 juni 1935, daar de debatten worden gevoerd en de akten opgesteld in een andere taal dan die van de akte tot inleiding van de arbitrage. *GwH* 8 mei 2014, *75/2014*, *b-Arbitra* 2015, afl. 1, 189-199.

Comm.: — BAMBUST, I., "L'histoire linguistique arbitrale en confrontation avec la détermination de la langue de la procédure", *b-Arbitra* 2015, afl. 1, 201-208; JAFFERAL, R., "Les parties à un arbitrage international peuvent-elles choisir la langue de la procédure en cas de saisine du juge belge?", *b-Arbitra* 2015, afl. 1, 209-240; KEUTGEN, G., DAL, G.-A., DAL, M. en MATRAY, G.; "L'arbitrage en droit belge et international", *JT* 2016, 135. □

[Art. 1704. [§ 1. Binnen de termijn en op de wijze overeengekomen door de partijen of vastge-

steld door het scheidsgerecht, zetten de partijen hun gezamenlijke middelen en argumenten uiteen tot staving van hun vordering of verweer, alsook de feiten waarop die vordering of dat verweer steunt.

De partijen kunnen overeenkomen of het scheidsgerecht kan beslissen dat aanvullende conclusies worden uitgewisseld onder partijen alsook de nadere regels daarvoor.

De partijen voegen bij hun conclusies alle stukken die zij in de discussie willen brengen.

§ 2. Tenzij de partijen anders overeenkomen, kan iedere partij haar vordering of verweer wijzigen of aanvullen tijdens de arbitrageprocedure, tenzij het scheidsgerecht vindt dat het zo een aanpassing niet moet toestaan, met name wegens de vertraging waarmee ze geformuleerd wordt.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 36 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1705. [§ 1. Tenzij de partijen [...] zijn overeengekomen dat er geen mondelinge behandeling komt, organiseert het scheidsgerecht een mondelinge behandeling in een geschikt stadium van de arbitrale gedingvoering, wanneer een partij dit vordert.

§ 2. De voorzitter van het scheidsgerecht bepaalt de gang van zaken ter zitting en leidt de debatten.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 37 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60); § 1 gewijzigd bij art. 97 W. 25 december 2016 (B.S. 30. XII.2016, ed. 1).

Bibl.: — FONCKE, V., "Bewijsvoering in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 83.

Comm.: — Wanneer in een arbitragereglement wordt bepaald dat een partij door middel van een aangetekend schrijven aan het arbitragesecretariaat kan verzoeken om gehoord te worden, betekent dit dat de arbitrale procedure schriftelijk verloopt tenzij een der partijen verzoekt om mondeling te worden gehoord.

Rb. Brugge 3 januari 2000, *TWVR* 2000, 162.

— Zie oud artikel 1694 (1) Ger.W. □

[Art. 1706. [Tenzij de partijen anders overeenkomen en niemand gerechtvaardigde verhindering inroept,

a) beëindigt het scheidsgerecht, wanneer de eiser zijn vordering niet uiteenzet overeenkomstig artikel 1704, § 1, de arbitrageprocedure onverminderd de behandeling van de vorderingen van een andere partij;

b) zet het scheidsgerecht, wanneer de verweerder zijn vordering niet uiteenzet overeenkomstig artikel 1704, § 1, de arbitrageprocedure voort, zonder dit in gebreke blijven op zich te kunnen be-

schouwen als een aanvaarding van de beweringen van de eiser;

c) kan het scheidsgerecht, wanneer een van de partijen niet deelneemt aan de mondelinge behandeling of documenten niet voorlegt, de arbitrageprocedure voortzetten en beslissen op basis van de gegevens waarover het beschikt.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 38 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — FONCKE, V., "Bewijsvoering in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 83. □

[Art. 1707. [§ 1. Tenzij de partijen anders zijn overeengekomen, kan het scheidsgerecht,

a) een of meer deskundigen aanstellen met als opdracht om verslag uit te brengen over de punten die het nauwkeurig bepaalt;

b) aan een partij opleggen om de deskundige alle gepaste inlichtingen te bezorgen of om hem alle stukken of goederen of andere relevante voorwerpen over te leggen of ze aan hem toegankelijk te maken voor zijn onderzoek.

§ 2. Indien een partij dit vordert of indien het scheidsgerecht het noodzakelijk acht, neemt de deskundige deel aan een zitting waarin de partijen hem kunnen ondervragen.

§ 3. Paragraaf 2 is van toepassing op de technische raadslieden door de partijen aangesteld.

§ 4. Een deskundige kan gewraakt worden op de gronden vermeld in artikel 1686 en volgens de procedure voorzien in artikel 1687.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 39 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — FONCKE, V., "Bewijsvoering in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 83.

Comm.: — Zie oud Artikel 1696 (3) Ger.W. □

[Art. 1708. [Een partij kan, met instemming van het scheidsgerecht, de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, zetelend zoals in kort geding, vragen alle maatregelen te bevelen die nodig zijn voor de bewijsverkrijging, overeenkomstig artikel 1680, § 4.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 40 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — FONCKE, V., "Bewijsvoering in arbitrage" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 83.

Comm.: — Zie oud artikel 1696 (4) Ger.W. □

[Art. 1709. [§ 1. Iedere derde-belanghebbende kan het scheidsgerecht verzoeken om in de procedure tussen te komen. Dit verzoek wordt schriftelijk aan het scheidsgerecht gericht, dat het aan partijen meedeelt.

§ 2. Een derde kan door een partij worden opgeroepen om tussen te komen.

§ 3. In elk geval, om toelaatbaar te zijn, vereist de tussenkomst een arbitrageovereenkomst tussen de derde en de partijen in het geding. Zij is bovendien afhankelijk van de instemming van het scheidsgerecht, dat bij eenparigheid uitspraak doet.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 41 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Rspr.: — Het oude artikel 1696bis, 3 Ger.W. vereist voor de tussenkomst van een derde dat er een arbitrageovereenkomst is tussen de derde en de partijen in het geding, en dat bovendien het scheidsgerecht bij eenparigheid hiermee instemt. Cass. 28 november 2014, AR C.12.0517.N/8.

Bibl.: — FEVERY, D., "Complexe procesvoering en arbitrage. Enkele tussengeschillen betreffende de partijen" in STORME, M. en TAELEMAN, P. (eds.), *Het proces in meervoud in Interuniversitair Centrum voor Gerechtelijk Recht*, Diegem, Kluwer, 1997, 151-197.

Comm.: — Een vennoot in een burgerlijke vennootschap kan een derde (croupier genoemd) laten deelhebben in zijn aandeel, maar deze overeenkomst is *res inter alios acta* ten opzichte van de vennootschap. Deze derde kan zich derhalve niet beroepen op een arbitragebeding van de vennootschaps-overeenkomst voor het geschil dat is gerezen tussen hem als verpachter en de vennoten-pachters. Dit geschil behoort bijgevolg tot de bevoegdheid van de vrederechter vermits het niet is gerezen tussen de vennoten in verband met de wijze van uitbating.

Rb. Nijvel 4 juni 1993, *JLMB* 1993, 1155.

— De verzekeraar van de reisorganisator kan het arbitragebeding dat voorkomt in de reisovereenkomst niet inroepen, omdat hij noch partij is bij deze overeenkomst, noch gesubrogeerd werd in de rechten van zijn verzekerde.

Vred. Brussel 7 oktober 1999, *DCCR* 2000, 363.

— Zie oud artikel 1696bis Ger.W. □

[Art. 1709bis. [...]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 12 W. 19 mei 1998 (B.S. 7.VIII.1998) en opgeheven bij art. 2 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[HOOFDSTUK VI

ARBITRALE UITSPRAAK EN DE AFSLUITING VAN DE PROCEDURE]

□ **Wetg.:** — Opschrift ingevoegd bij art. 42 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1710. [§ 1. Het scheidsgerecht beslist over het geschil volgens de rechtsregels die de partijen op de grond van het geschil van toepassing maken.

De keuze van het recht van een bepaald land wordt, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald, beschouwd als een verwijzing naar het materiële recht van dat land en niet naar zijn conflictenregels.

§ 2. Indien de partijen een dergelijke keuze niet maken, past het scheidsgerecht de rechtsregels toe die het meest geschikt vindt.

§ 3. Het scheidsgerecht beslist als goede personen enkel indien de partijen het daartoe uitdrukkelijk machtiging hebben gegeven.

§ 4. Ongeacht of het uitspraak doet op basis van rechtsregels dan wel als goede personen, beslist het scheidsgerecht in overeenstemming met de bepalingen van het contract indien het geschil tussen de partijen van contractuele aard is en houdt het rekening met de handelsgebruiken indien het een geschil tussen handelaars betreft.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 43 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Rspr.: — Het arbitragebeding, waarbij de vennoten van een handelsvennootschap zich ertoe verbinden elke vervroegde vordering tot ontbinding van de vennootschap aan amiable compositeurs voor te leggen, heeft tot gevolg, vóór elk geschil, het recht van een vennoot om deze ontbinding te vorderen, bij overeenkomst te beperken, aangezien de vennoten verplicht zijn zich, in voorkomend geval, bij een door de arbiters opgelegde minnelijke schikking neer te leggen; een dergelijk beding is derhalve in strijd met de dwingende bepalingen van artikel 1871 BW en heeft bijgevolg geen verbindende kracht.

Cass. 2 februari 1973, *Arr.Cass.* 1973, 555, *Pas.* 1973, I, 529, *RW* 1972-73, 1475, *JT* 1973, 421 en *RCJB* 1975, 394, noot J. VAN GELDER en J. LINSMEAU.

Bibl.: — HERINCKX, Y., "Droits d'enregistrement et sentences arbitrales", *b-Arbitra* 213, 275; MATRAY, L., "L'amiable composition dans l'arbitrage interne et dans l'arbitrage international" in *L'arbitrage - Het scheidsgerecht*, Brussel, Ed. du Jeune Barreau, 1983, 39-62; VAN GELDER, J. en LINSMEAU, J., "Le respect de la règle de droit par l'arbitre et par l'amiable compositeur" (noot onder Cass. 2 februari 1973), *RCJB* 1975, 398-422.

Comm.: — Zie oud artikel 1700 Ger.W. □

[Art. 1711. [§ 1. Indien het scheidsgerecht uit meer dan een arbiter bestaat, beslist het na beraadslaging bij meerderheid van stemmen, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

§ 2. Procedurele aangelegenheden kunnen evenwel beslist worden door de voorzitter van het scheidsgerecht, indien deze daartoe machtiging van de partijen heeft gekregen.

§ 3. De partijen kunnen ook overeenkomen dat, wanneer er geen meerderheid kan worden ge-

vormd, de stem van de voorzitter beslissend is.

§ 4. Wanneer een arbiter weigert deel te nemen aan de beraadslaging of aan de stemming over de arbitrale uitspraak, kunnen de andere arbiters beslissen zonder hem, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen. De intentie om de arbitrale uitspraak te doen zonder de arbiter die weigerde aan de beraadslaging of aan de stemming deel te nemen, moet vooraf aan de partijen worden meege-deeld.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 7. VIII.1972) en vervangen bij art. 44 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Comm.: — Zie oud artikel 1701 Ger.W. □

[Art. 1712. [§ 1. Indien de partijen gedurende de arbitrageprocedure tot een schikking komen, beëindigt het scheidsgerecht de procedure. Indien de partijen dit vorderen, stelt het scheidsgerecht in een uitspraak de schikking tussen de partijen vast, behalve wanneer dit strijdig is met de openbare orde.

§ 2. Een arbitrale schikkingsuitspraak wordt gedaan overeenkomstig artikel 1713 en vermeldt dat zij een arbitrale uitspraak is. Dergelijke uitspraak heeft dezelfde juridische waarde en werking als iedere andere uitspraak ten gronde.

§ 3. De beslissing tot uitvoerbaarverklaring heeft geen gevolg voor zover het akkoord tussen partijen vernietigd is.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 45 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Comm.: — Zie oud artikel 1715 Ger.W. □

[Art. 1713. [§ 1. Het scheidsgerecht beslist definitief of alvorens recht te doen door een of meerdere uitspraken.

§ 2. De partijen kunnen de termijn bepalen waarin de uitspraak moet worden gedaan of de wijze waarop deze termijn zal worden vastgelegd en, in voorkomend geval, zal worden verlengd.

Indien zij dat niet deden en het scheidsgerecht talmt met zijn uitspraak en indien er zes maanden zijn verstreken sedert de laatste arbiter werd aangesteld, kan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg aan het scheidsgerecht een termijn opleggen overeenkomstig artikel 1680, § 3.

De opdracht van de arbiters eindigt van rechtswege wanneer het scheidsgerecht bij het verstrijken van de opgelegde termijn geen uitspraak heeft gedaan.

§ 3. De arbitrale uitspraak wordt schriftelijk gedaan en wordt ondertekend door de arbiter. Indien het scheidsgerecht uit meer dan een arbiter is samengesteld, volstaat de ondertekening door de meerderheid van de leden van het scheidsgerecht, op voorwaarde dat de reden voor het ontbreken

van de anderen wordt vermeld.

§ 4. De arbitrale uitspraak moet met redenen omkleed worden.

§ 5. Naast de eigenlijke beslissing omvat de uitspraak de volgende vermeldingen:

- a) de namen en woonplaatsen van de arbiters;
- b) de namen en woonplaatsen van de partijen;
- c) het voorwerp van het geschil;
- d) de datum waarop de uitspraak is gedaan;
- e) de plaats van de arbitrage bepaald overeen-

komstig artikel 1701, § 1, [...].

§ 6. De arbitrale uitspraak stelt de arbitragekosten vast en beslist wie van de partijen de kosten draagt of in welke verhouding de kosten tussen de partijen gedeeld worden. Tenzij de partijen anders overeenkomen, omvatten deze kosten de erelonen en kosten van de arbiters en de erelonen en kosten van de raadslieden en vertegenwoordigers van de partijen, de kosten voor de dienstverlening door de instelling belast met de opvolging van de arbitrage en alle andere kosten in verband met de arbitrageprocedure.

§ 7. Het scheidsgerecht kan een partij veroordelen tot de betaling van een dwangsom. De artikelen 1385bis tot octies zijn *mutatis mutandis* van toepassing.

§ 8. [Een exemplaar van de arbitrale uitspraak wordt overeenkomstig artikel 1678 aan iedere partij meegegeed door de enkele arbiter of de voorzitter van het scheidsgerecht. Indien de wijze van mededeling overeenkomstig artikel 1678 niet geleid heeft tot de afgifte van een origineel, zendt de enkele arbiter of de voorzitter van het scheidsgerecht ook een dergelijk origineel aan de partijen.]

§ 9. In de relaties tussen de partijen heeft de uitspraak dezelfde uitwerking als een rechterlijke beslissing.]]

□ Wetg.: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 46 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60);

§ 5, e) gewijzigd bij art. 98, 1° W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1);

§ 8 vervangen bij art. 98, 2° W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1). □

I. ALGEMEEN

□ Bibl.: — CAPRASSE, O., "La sentence arbitrale", *Act.dr.* 2003, 673-696; CAPRASSE, O., COX, K., DE MEULEMEESTER, D., HANOTIAU, B., KEUTGEN, G., PIERS, M., VERMEERSCH, R. en WAUTELET, P., *La Sentence arbitrale / De Arbitrale Uitspraak*, Brussel, Bruylant, 2006; DE BOURNONVILLE, P., "La sentence arbitrale", *Rev.dr.intern.comp.* 1996, 58-67; LAENENS, J., "De arbiter en zijn uitspraak", *RW* 2004-05, 886-890; PIERS, M., "Arbitrage, deskundigenonderzoek en bemiddeling: Gevaar voor verwarring" (noot onder Rb. Turnhout 25 februari 2003), *Tijdschrift@ipr.be* 2005, 40.

Comm.: — Zie oud artikel 1701 Ger.W. □

II TERMIJN

□ **Rspr.:** — De uitspraak van het Arbitragehof van de Internationale Kamer van Koophandel waarbij de aan de arbiter toegestane termijn om zijn beslissing uit te spreken verlengd wordt, is geen arbitrale uitspraak en moet bijgevolg niet gemotiveerd worden.

Cass. 8 december 1988, *Arr.Cass.* 1988-89, 434, *Pas.* 1989, I, 395, *JT* 1989, 275 en *TBH* 1989, 935, noot H. VAN HOUTTE.

— Wanneer een scheidsgerecht geen uitspraak doet binnen de vastgestelde termijn en dit leidt tot het tenietgaan van de arbitrageovereenkomst, heeft dit niet tot gevolg dat ook de andere arbitrale uitspraken die zijn gedaan voor het verstrijken van die termijn nietig zijn.

Cass. 10 januari 2014, AR C.13.0339.F, *Arr.Cass.* 2014, 52.

Bibl.: — DRAYE, M., "How dit it get so late so soon ?' The arbitral tribunal's duty to timely render an award. Reflections on Court of First Instance of Antwerp 24 June 2014", *b-Arbitra* 2015, afl. 2, 285-307; HANOTIAU, B., "L'obligation pour l'arbitre de respecter les délais d'arbitrage", *JT* 1999, 720-722; HUYS, M., "La prolongation du délai accordé à l'arbitre pour statuer" (noot onder Brussel 25 februari 1987), *Ann.dr.Lg.* 1988, 61-63; VAN HOUTTE, H., "Les décisions des institutions arbitrales" (noot onder Cass. 8 december 1988), *TBH* 1989, 937-939.

Comm.: — Het verval van de rechtsmacht van het scheidsgerecht ten gevolge van het verstrijken van de termijn binnen dewelke uitspraak moet worden gedaan, dient te worden opgeworpen in de loop van het arbitraal geding. Stukken opgesteld na de arbitrale uitspraak kunnen niet achtergehouden zijn tijdens het arbitraal geding.

Antwerpen 13 november 2000, *P&B* 2001, 261, noot P. DE BOURNONVILLE.

— Zie oud artikel 1699 Ger.W. □

III. MOTIVERING

□ **Rspr.:** — De uitspraak van het Arbitragehof van de Internationale Kamer van Koophandel waarbij de aan de arbiter toegestane termijn om zijn beslissing uit te spreken verlengd wordt, is geen arbitrale beslissing en moet bijgevolg niet gemotiveerd worden.

Cass. 8 december 1988, *Arr.Cass.* 1988-89, 434, *Pas.* 1989, I, 395, *JT* 1989, 275 en *TBH* 1989, 935, noot H. VAN HOUTTE.

Bibl.: — DE FOESTRAETS, G., "Le contrôle de la motivation d'une sentence arbitrale par le juge de l'annulation", *JT* 2011, 492-494; MATRAY, D., DASCOTTE, J. en REMACLE, F., "Conséquences fiscales des sentences arbitrales en particulier en ce qui concerne les clauses de garantie de passif" in CEPINA, *Arbitrage en fiscalité*, Brussel, Bruylant, 2001, 79-122; VAN HOUTTE, H., "Les décisions des institutions arbitrales" (noot onder Cass. 8 december 1988), *TBH* 1989, 937-939; VEROUSTRATE, I., "Le juge comme arbitre ou l'arbitre comme juge: La recherche d'un équilibre", *Rev.dr.intern.comp.* 1991, 336, 346-350.

Comm.: — Het onderzoek van de gevoerde correspondentie tussen de drie geneesheren brengt aan het licht dat zij voortdurend de begrippen 'arbitrage' en 'minnelijk medisch des-

kundigenonderzoek' hebben verward.

Het document met de dubbelzinnige titel 'arbitrage en expertise amiable' moet nochtans worden beschouwd als een arbitrale uitspraak, daar de partijen het zeer duidelijk hebben willen beschouwen als de eindbeslissing van de begonnen procedure.

Uit het onderzoek van deze uitspraak volgt dat zij niet is gedaan door arbiters die zetelen in college, maar door een enkele geneesheer die zich – ten onrechte – als enige arbiter beschouwt.

Deze uitspraak is dus gedaan door een scheidsgerecht dat onregelmatig is samengesteld en leeft de vormvoorschriften van het oude artikel 1701, 4. Ger.W. niet na.

Rb. Brussel 9 maart 1995, *TBBR* 1996, 254 (verkort).

— De controle op de motiveringsplicht van een arbitrale uitspraak mag geen opportuniteitscontrole zijn. Van de scheidsrechter mag niet worden verwacht dat hij antwoordt op elk detail van de argumentatie, zolang hij elk middel beantwoordt.

Antwerpen 15 maart 2000, *AJT* 2000-01, 915.

— Het is niet strijdig met het geheim van het beraad aan te geven dat de arbitrale uitspraak in het onderhavige geval is gewezen zonder eenparigheid, vooral omdat de gelaakte formulering niet onthult welke van de drie arbiters er een afwijkende mening op na hield.

Brussel 6 december 2000, *JT* 2001, 572, noot B. HANOTIAU.

— De rechter bij wie een eis tot nietigverklaring van een arbitrale uitspraak wordt aanhangig gemaakt, moet niet de relevantie nagaan van de door de arbiter ingeroepen motieven en kan die niet vervangen door zijn beoordeling, aangezien de oorzaken van de nietigverklaring niet de 'verkeerd gewezen rechterlijke beslissing' beogen.

Brussel 8 januari 2002, *JT* 2002, 792.

— Zie oud artikel 1701 (6) Ger.W. □

IV. KOSTEN

□ **Comm.:** — Een scheidsgerecht kan een partij veroordelen tot het betalen van haar deel in de provisie voor arbitragekosten aan een arbitrage-instelling.

Rb. Brussel 19 juni 2014, *b-Arbitra*, afl. 2, 357, noot O. CAPRASSE. □

[Art. 1714. § 1. De arbitrageprocedure eindigt door de ondertekening van de arbitrale uitspraak die de rechtsmacht van het scheidsgerecht uitput of door een arbitrale beslissing tot sluiting overeenkomstig § 2.

§ 2. Het scheidsgerecht beveelt de sluiting van de arbitrageprocedure wanneer:

a) de eiser afstand doet van zijn vordering, tenzij de verweerder daartegen bezwaar maakt en het scheidsgerecht erkent dat de verweerder een gerechtvaardigd belang heeft om het geschil definitief te doen beslechten;

b) de partijen overeenkomen om de procedure af te sluiten.

§ 3. De opdracht van het scheidsgerecht eindigt met de sluiting van de arbitrageprocedure [en de mededeling van de uitspraak], onder voorbehoud van de artikelen 1715 en 1717, § 6.]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 47 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60); § 3 gewijzigd bij art. 99 W. 25 december 2016 (B.S. 30. XII.2016, ed. 1).

Comm.: — Zie oud artikel 1698 (3-4) Ger.W. □

[Art. 1715. § 1. Binnen een maand na [de mededeling van de uitspraak gedaan overeenkomstig artikel 1678], tenzij de partijen een andere termijn overeen kwamen:

a) kan een van de partijen, mits mededeling aan de andere, van het scheidsgerecht vorderen om in de tekst van de uitspraak elke rekenfout, materiële vergissing, schrijffout of andere dergelijke fout te verbeteren;

b) kan een partij, wanneer de partijen zulks zijn overeengekomen en mits mededeling aan de andere partijen, vorderen dat het scheidsgerecht een bepaald punt of specifieke passage van de uitspraak interpreteert.

Vindt het scheidsgerecht deze vordering gegrondd, dan doet het de verbetering of geeft het de interpretatie binnen een maand na ontvangst van de vordering. De interpretatie maakt integraal deel uit van de uitspraak.

§ 2. Het scheidsgerecht kan uit eigen beweging elke fout bedoeld in § 1, a), binnen een maand na de datum van de uitspraak verbeteren.

§ 3. Tenzij de partijen anders zijn overeengekomen, kan een partij, mits mededeling aan de andere partij, binnen een maand na [de mededeling van de uitspraak gedaan overeenkomstig artikel 1678], vorderen dat het scheidsgerecht een aanvullende uitspraak doet over de deelvorderingen die in de arbitrageprocedure werden ingediend maar waarover het scheidsgerecht naliet zich uit te spreken. Indien het scheidsgerecht het verzoek gegrond vindt, vult het binnen twee maanden zijn uitspraak aan, zelfs wanneer de in artikel 1713, § 2 bepaalde termijnen zijn verstreken.

§ 4. Het scheidsgerecht kan indien nodig de termijn verlengen waarover het krachtens § 1 of § 3 beschikt om de arbitrale uitspraak te verbeteren, te interpreteren of om aanvullend uitspraak te doen.

§ 5. Artikel 1713 is van toepassing op de verbetering of de interpretatie van de arbitrale uitspraak of op de aanvullende uitspraak.

§ 6. Wanneer dezelfde arbiters niet meer kunnen samenkomen, moet de vordering tot interpretatie, tot verbetering of tot aanvulling van de arbitrale uitspraak gebracht worden voor de rechtbank van eerste aanleg.

§ 7. Wanneer de rechtbank van eerste aanleg een arbitrale uitspraak krachtens artikel 1717, § 6, terugverwijst, zijn artikel 1713 en dit artikel *mutatis mutandis* van toepassing op de uitspraak die op basis van deze terugverwijzing wordt gedaan.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 48 W. 24 juni 2013 (B.S.

28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60); § 1 en § 3 gewijzigd bij art. 100 W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1).

Comm.: — Zie ook oud artikel 1702bis en 1708 Ger.W. □

[HOOFDSTUK VII

RECHTSMIDDELEN TEGEN DE ARBITRALE UITSpraak]

□ **Wetg.:** — Opschrift ingevoegd bij art. 49 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1716. [Tegen een arbitrale uitspraak kan alleen hoger beroep worden ingesteld, indien de partijen deze mogelijkheid hebben voorzien in de arbitrageovereenkomst. Tenzij anders werd bedongen, is de termijn om hoger beroep in te stellen een maand vanaf de mededeling van de arbitrale uitspraak [gedaan overeenkomstig artikel 1678].]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972), vervangen bij art. 50 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60) en gewijzigd bij art. 101 W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1).

Rspr.: — Een buitenlandse arbitrale uitspraak die in België niet wettig kan worden erkend, op grond dat het geschil volgens de Belgische wet niet door arbitrage kon worden beslecht, heeft er geen gezag van gewijsde.

Cass. 28 juni 1979, *Arr.Cass.* 1978-79, 1303, *Pas.* 1979, I, 1260, concl. Adv. Gen. KRINGS en *RW* 1980-81, 539.

Bibl.: — DIERYCK, C., "Considérations sur la faculté d'appel réservée dans la clause arbitrale de la police d'assurance maritime d'Anvers" in *Liber Amicorum Lionel Tricot*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1988, 215-224; HANOITAU, B., "Quelques réflexions à propos de l'autorité de chose jugée des sentences arbitrales" in *Liber Amicorum Lucien Simont*, Brussel, Bruylant, 2002, 301-309; MATRAY, D. en MOREAU, F., "Les voies de recours contre les sentences arbitrales" in MATRAY, D. (ed.), *Arbitrage et modes alternatifs de règlement des conflits*, Luik, Edition Formation Permanente CUP, 2002, 259-317; VERBIST, H., "De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — Zie oud artikel 1703 Ger.W. □

[Art. 1717. § 1. Een vordering tot vernietiging is enkel ontvankelijk wanneer de uitspraak niet meer voor de arbiters kan worden aangevochten.

§ 2. Een arbitrale uitspraak kan slechts worden bestreden voor de rechtbank van eerste aanleg, na dagvaarding. Zij beslist in eerste en laatste aanleg overeenkomstig artikel 1680, § 5. De uitspraak kan slechts worden vernietigd in de in dit artikel genoemde gevallen.]

§ 3. De arbitrale uitspraak kan slechts worden vernietigd indien:

a) de partij die de vordering instelt, het bewijs levert:

i) dat een partij bij de in artikel 1681 bedoelde arbitrageovereenkomst onbekwaam was; of dat deze overeenkomst niet geldig was volgens het recht waaraan de partijen haar onderworpen hebben of, indien een rechtskeuze ontbreekt, volgens Belgisch recht; of

ii) dat haar niet behoorlijk mededeling werd gedaan van de aanstelling van een arbiter of van de arbitrageprocedure, of dat zij om andere redenen haar rechten onmogelijk kon verdedigen; in dit geval kan er evenwel geen vernietiging zijn indien vastgesteld wordt dat de onregelmatigheid geen invloed had op de arbitrale uitspraak; of

iii) dat de uitspraak betrekking heeft op een geschil dat niet beoogd werd door de termen van de arbitrageovereenkomst of er niet binnen valt, of dat de uitspraak beslissingen bevat die de termen van de arbitrageovereenkomst te buiten gaan, met dien verstande evenwel dat, indien de beslissingen betreffende vragen die aan arbitrage zijn onderworpen, gescheiden kunnen worden van de beslissingen betreffende vragen die er niet aan onderworpen zijn, enkel het gedeelte met de beslissingen over vragen die niet aan arbitrage onderworpen zijn, kan vernietigd worden; of

iv) dat de uitspraak niet met redenen omkleed is; of

v) dat de samenstelling van het scheidsgerecht of de arbitrageprocedure niet in overeenstemming was met de overeenkomst van de partijen, voor zover de overeenkomst niet in strijd was met een bepaling van het zesde deel van dit Wetboek waarvan de partijen niet kunnen afwijken, of, bij afwezigheid van overeenkomst daaromtrent, voor zover zij niet in overeenstemming was met het zesde deel van dit Wetboek; deze onregelmatigheden kunnen niet leiden tot vernietiging van de arbitrale uitspraak, als blijkt dat zij op de uitspraak geen invloed hadden, behalve voor wat betreft een onregelmatigheid inzake de samenstelling van het scheidsgerecht; of

vi) dat het scheidsgerecht zijn bevoegdheden heeft overschreden; of

b) de rechtbank van eerste aanleg vaststelt:

i) dat het voorwerp van het geschil niet vatbaar is voor arbitrage; of

ii) dat de uitspraak in strijd is met de openbare orde; of

iii) dat de uitspraak is verkregen door bedrog.

§ 4. [Behalve in het in artikel 1690, § 4, eerste lid, bedoelde geval, kan een vordering tot vernietiging niet worden ingesteld na verloop van een termijn van drie maanden te rekenen vanaf de datum waarop de uitspraak overeenkomstig artikel 1678 werd meegedeeld aan de partij die deze vordering instelt, of, wanneer een vordering werd ingesteld krachtens artikel 1715, te rekenen van de datum waarop mededeling overeenkomstig artikel 1678

werd gedaan van de beslissing van het scheidsgerecht over de vordering ingesteld krachtens artikel 1715 aan de partij die de vordering tot vernietiging instelt.]

§ 5. De in [§ 3], a), i., ii., iii. en v., bedoelde gevallen worden niet als grond tot vernietiging van de arbitrale uitspraak weerhouden, indien de partij die ze aanvoert, daarvan kennis heeft gekregen tijdens de arbitrageprocedure en er zich toen niet heeft op beroepen.

§ 6. De rechtbank van eerste aanleg kan, wanneer zij een vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak krijgt, desgevallend, op vordering van een partij, de vernietigingsprocedure opschorten gedurende een door haar bepaalde termijn om aan het scheidsgerecht de mogelijkheid te geven de arbitrageprocedure te hervatten of iedere andere maatregel te nemen die het van aard acht om de gronden van vernietiging weg te werken.]

[§ 7. De partij die derdenverzet aantekent tegen een beslissing waardoor de uitspraak uitvoerbaar werd verklaard en die de vernietiging van de uitspraak wil bekomen zonder daartoe voorafgaandelijk een vordering te hebben ingesteld, moet haar vordering tot vernietiging, op straffe van verval, in dezelfde procedure instellen voor zover de termijn voorzien in § 4 niet is verstreken.]

□ *Wetg.*: — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 51 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60);

§ 2 gewijzigd bij art. 102, a) W. 25 december 2016 (B.S. 30. XII.2016, ed. 1);

§ 5 gewijzigd bij art. 28 W. 25 april 2014 (B.S. 14.V.2014, ed. 2);

§ 4 vervangen bij art. 102, b) W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1);

§ 7 ingevoegd bij art. 102, c) W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1). □

I. ALGEMEEN

□ *Rspr.*: — De uitspraak van het Arbitragehof van de Internationale Kamer van Koophandel waarbij de aan de arbiter toegestane termijn om zijn beslissing uit te spreken verlengd wordt, is geen arbitrale beslissing en moet bijgevolg niet gemotiveerd worden.

Cass. 8 december 1988, *Arr. Cass.*, 1988-89, 434, *Pas.* 1989, I, 395, *JT* 1989, 275 en *TBH* 1989, 935, noot H. VAN HOUTTE, "Les décisions des institutions arbitrales".

— Ofschoon de vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak op grond van art. 1704 Ger.W. in de regel slechts door de in het arbitragebeding betrokken partijen kan worden ingesteld, kan een derde op grond van bedrog een arbitrale uitspraak bestrijden als die volgt op een gefingeerd geschil dat enkel tot doel heeft de rechten van die derde te schaden.

Cass. 29 januari 1993, *Arr. Cass.*, 1993, 127, *Pas.* 1993, I, 119, *RW* 1993-94, 188, *RCJB* 1994, 647, noot J. VAN COMPERNOLLE, *R. Cass.*, 1993, 87, noot A. BOEHLE en *P&B* 1993, 158, noot B. VANLERBERGHE.

— Het gemeenschapsrecht dwingt een nationale rechter niet tot het buiten toepassing laten van regels van nationaal pro-

cesrecht, volgens welke een arbitraal tussenvonnissen met het karakter van een eindvonnis, waartegen niet tijdig een vordering tot vernietiging is ingesteld, gezag van gewijsde krijgt en niet door een latere arbitrale uitspraak kan worden aangetast, ook niet indien dit nodig is om in de procedure tot vernietiging van een latere arbitrale uitspraak te kunnen onderzoeken, of een overeenkomst die in het arbitrale tussenvonnissen rechtsgeldig is verklaard, wellicht toch nietig is wegens strijdig met art. 81 EG-Verdrag.

HvJ 1 juni 1999, zaak C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd/Benetton International NV*, *TBH* 1999, 741 (weergave F. WUICKMANS).

— Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten moet aldus worden uitgelegd dat zij van een nationale rechter die kennis neemt van een beroep tot vernietiging van een arbitrale uitspraak verlangt dat hij de nietigheid van een arbitrageovereenkomst beoordeelt en dat vonnis vernietigt wanneer hij van oordeel is dat deze overeenkomst een oneerlijk beding bevat, ook wanneer de consument die nietigheid niet tijdens de arbitrageprocedure, maar enkel in het kader van het beroep tot vernietiging heeft opgeworpen.

HvJ 26 oktober 2006, zaak C-168/05 (Mostaza Claro), *JTDE* 2007, 183 en *SEW* 2007, 120 (weergave).

— Het oude artikel 1704, 4 Ger.W. bepaalt dat de grond bedoeld in het oude artikel 1704, 2, d Ger.W. geen grond tot vernietiging meer oplevert indien de partij die deze aanvoert tijdens de loop van de arbitrageprocedure wist dat zich een zodanig geval voordeed en er zich toen toch niet op heeft beroepen. Deze bepaling impliceert evenwel dat de overschrijding van rechtsmacht tijdens de arbitrage is gebeurd. Overeenkomstig artikel 1698, 3 Ger.W. eindigt de opdracht van de arbiters in de regel indien de arbitrale uitspraak niet binnen de gestelde termijn is gedaan. Het Hof besliste dat een arrest niet naar recht is verantwoord indien het afwijzend beschikt op de vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak wegens het overschrijden van de uitspraaktermijn en zulks louter op grond van het feit dat de partijen zich vóór de uitspraak niet hebben beklagd over laatstgenoemde overschrijding.

Cass. 5 maart 2009, AR C080028F/5, *Arr.Cass.* 2009, 721.

— Artikel 1122 Ger.W. schendt de artikelen 10 en 11 Gw. aangezien het het derdenverzet uitsluit voor wat betreft arbitrale uitspraken. Er is immers geen verantwoording voor het feit dat derden die de gevolgen van een arbitrale uitspraak in dezelfde mate ondergaan als bij een rechterlijke uitspraak, de bewijskracht van een arbitrale uitspraak niet kunnen aanvechten door het rechtsmiddel van derdenverzet uit te oefenen terwijl derden bij een arbitrale uitspraak dat wel kunnen.

Het Hof van Cassatie heeft evenwel in zijn beslissing van 29 januari 1993 beslist dat een derde wel een arbitrale uitspraak kan aanvechten op grond van bedrog. Deze grond is voorzien in het huidige Artikel 1717, § 3 (b) (3) Ger.W. Deze bepaling schendt de artikelen 10 en 11 Gw. niet door te voorzien dat de door een arbitrale uitspraak benadeelde derden enkel in geval van bedrog toelaat een vordering tot vernietiging van die beslissing kunnen instellen.

GwH 16 februari 2017, nr/ 21/2017.

Bibl.: — BOEHLE, A., "Arbitrage: Het arrest van het Hof van Cassatie van 29 januari 1993", *R.Cass.* 1993, 84; CAPRASSE, O., "Recours en annulation et exequatur des sentences: ques-

tions diverses", *b-Arbitra* 2015, afl. 2, 367-373; CAPRASSE, O., "Annulation d'une sentence arbitrale: questions diverses", *DAOR* 2006, 60; CAPRASSE, O., "Interpréter, rectifier ou compléter une sentence arbitrale: incidence sur la procédure du recours en annulation", *Rev.dr.ULg.* 2006, 61; CAPRASSE, O., "Violation de la foi due aux actes et recours en annulation des sentences arbitrales", *P&B* 2007, 39; CLOSSET-MARCHAL, G., "Le juge étatique et l'instance", *JT* 2010, 245-252; CLOSSET-MARCHAL, G., "Droit judiciaire privé - la mesure d'instruction (2000-2010)", *RCJB* 2011, 89-192; COLLE, P. en BOULARBAH, H., "De invloed van het bestaan van mogelijke nietigheidsgronden op het exequatur van een buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraak" in X, *Liber Amicorum Jozef Van den Heuvel*, Antwerpen, Kluwer, 1999, 161-180; DAL, M., "Les recours contre les sentences arbitrales en droit belge" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 345-366; HANOTIAU, B. en CAPRASSE, O., "L'annulation des sentences arbitrales", *JT* 2004, 413-428; LIEVENS, J., "De controle op de arbitrale uitspraak door de rechter", *TBH* 1993, 892-913; LINSMEAU, J., "L'annulation des sentences arbitrales en droit belge" in X, *L'arbitrage. Travaux offerts au professeur Albert Fettweis*, Brussel, Story-Scientia, 1989, 91-109; MATRAY, D. en MOREAU, F., "Les voies de recours contre les sentences arbitrales" in MATRAY, D. (ed.), *Arbitrage et modes alternatifs de règlement des conflits*, Luik, Edition Formation Permanente CUP, 2002, 259-317; PIERS, M., "Het verhaal van een 'derde' tegen een arbitrale uitspraak", *P&B* 2008, 119; ROMAIN, J.-F. en BELLE, A.-F., "Les limites bien pesées de la responsabilité des arbitres: la condition d'effacement préalable de la sentence et la définition de la faute", *b-Arbitra* 2016, afl. 1, 67; TOSSENS, J. en GOLDMAN, S., "Recours en annulation: commentaire des arrêts de la Cour de cassation du 7 novembre 2013 et de la Cour d'appel de Bruxelles du 6 décembre 2011", *b-Arbitra* 2014, 221-236; VAN COMPERNOLLE, J., "Le droit de recours du tiers contre une sentence arbitrale obtenue par fraude" (noot onder Cass. 29 januari 1993), *RCJB* 1994, 650-663; VAN DONINCK, J. en WIJNS, S., "De aansprakelijkheid van de arbiter voor zijn rechtsprekende functie", *RABG* 2015, afl. 11, 835-838; VANLERBERGHE, B., "De vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak door een derde" (noot onder Cass. 29 januari 1993), *P&B* 1993, 159-160; VERBIST, H., "De vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgisch arbitragerecht door de Wet van 19 mei 1998", *TPR* 1999, 1755-1777; VERBIST, H., "De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — De rechtbank die de eis tot vernietiging van een arbitrale uitspraak afwijst kan niet de uitvoerbaarheid bij voorraad van deze arbitrale uitspraak bevelen.

Rb. Charleroi 15 november 1991, *JT* 1992, 226.

— De rechtbank bij wie een vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak aanhangig is, mag haar beoordeling ten gronde niet in de plaats stellen van die van de arbiters.

Rb. Brussel 13 maart 1992, *Act.dr.* 1992, 1377.

— Bij ontstentenis van een bijzondere regel betreffende de bijzondere wijze van inleiding van een vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak, is artikel 700 Ger.W. van toepassing en bij ontstentenis van vrijwillige verschijning.

dient de hoofdvordering bij middel van een dagvaarding voor de rechter te worden gebracht.

Luik 3 september 1997, *JT* 1998 (verkort), 143.

— Wanneer de rechtbank van eerste aanleg of het hof een arbitrale uitspraak vernietigen, is die beslissing rechtens bindend, niet alleen voor de partijen in de arbitrale procedure, doch eveneens voor de arbiters die uitspraak hadden gedaan. Het is in die omstandigheden van geen belang de arbiters in de zaak te doen tussenkomen teneinde hen het arrest, dat inzake de vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak zal worden geveld, gemeen te horen te verklaren.

Partijen die menen later een aansprakelijkheidsvordering tegen de arbiters te moeten instellen, zullen ten aanzien van deze arbiters het arrest kunnen invoeren dat de vernietiging van de arbitrale uitspraak beveelt.

Brussel 25 september 1997, *JT* 1998, 312, noot B. HANOTIAU.

— De vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak op grond van artikel 1704, § 1 Ger.W. kan slechts worden ingesteld door de in het arbitragebeding betrokken partijen. Een derde kan weliswaar een arbitrale uitspraak bestrijden op grond van bedrog, onder meer wanneer die uitspraak volgt op een gefingeerd geschil dat enkel tot doel heeft de rechten van die derde te schaden, maar dergelijk bedrog wordt *in casu* niet aangevoerd.

Antwerpen 26 maart 2007, *P&B* 2008, 115, noot M. PIERS.

— De rechter die zich moet uitspreken over een vordering tot vernietiging, mag niet de relevantie of toepasselijkheid van de arbiters hun motivatie onderzoeken en kan evenmin zijn eigen beoordeling in de plaats stellen van die van de arbiters. De vernietigingsgronden omvatten immers niet het 'slechte oordeel' van een scheidsrecht.

Brussel 22 juni 2009, *Rev.Arb.* 2009, 575, noot A. MOURRE.

— Een arbitrale uitspraak is aangetast door bedrog, wanneer is bewezen dat een van de drie arbiters onpartijdig is en hij bovendien een doorslaggevend invloed heeft uitgeoefend op de beslissing, door de arbitrageprocedure geheel naar zijn hand te zetten, door het geschil eenzijdig voor te stellen en vervolgens de besluitvorming te sturen ten gunste van een van de partijen. Het speelt geen rol dat de beslissing met unanimité werd genomen, aangezien is aangetoond dat hij de overige twee arbiters met bedrieglijk opzet heeft misleid. Het speelt evenmin een rol dat sommige verweerders niet hebben deelgenomen aan het bedrog, omdat het bedrog de kern van de uitspraak aantast.

Rb. Antwerpen 24 juni 2014, *b-Arbitra* 2015, afl. 2, 309, noot M. DRAYE.

— Een arbiter kan enkel aansprakelijk worden gesteld voor fouten die betrekking hebben op zijn rechtsprekende functie wanneer deze kunnen worden gekwalificeerd als zware fout, bedrog, list of rechtswegering. De vernietiging van de arbitrale uitspraak betekent niet noodzakelijk dat de arbiter een fout heeft begaan. Een arbiter is gehouden door een middelenverbintenis om tot een goede uitspraak te komen. Het niet antwoorden op een argument of middel, het niet doorsturen aan partijen van de verslagen van een expert, houdt geen zware fout in.

Rb. Brussel, 13 november 2014, *RABG* 2015, afl. 11, 816, noot J. VAN DONINCK en S. WIJNS.

— Zie oud artikel 1704-1707 Ger.W. □

II. Vernietigingsgronden

A. OPENBARE ORDE

□ **Rspr.:** — Arbiters mogen evenmin als een gewone rechter een overeenkomst strijdig met de openbare orde toepassen. Ze zijn nochtans niet gehouden uitdrukkelijk vast te stellen dat de stelling van de partij die gelijk krijgt de openbare orde niet schendt, wanneer geen betwisting daaromtrent aan hun oordeel wordt onderworpen.

Cass. 5 september 1980, *Arr.Cass.* 1980-81, 9 en *JT* 1981, 518.

— Er moet worden opgemerkt, dat de vereisten die verband houden met de doeltreffendheid van de arbitrale rechtspleging, rechtvaardigen dat de toetsing van arbitrale vonnissen een beperkt karakter draagt en dat de vernietiging van een vonnis of de weigering ervan enkel in uitzonderlijke gevallen mogelijk is.

In overeenstemming met artikel 3, sub g EG-Verdrag (thans, na wijziging, art. 3, lid 1, sub g EG-Verdrag) vormt artikel 81 EG-Verdrag evenwel een fundamentele bepaling die onontbeerlijk is voor de vervulling van de taken van de Gemeenschap en in het bijzonder voor de werking van de interne markt. Het belang van deze bepaling heeft de opstellers van het verdrag ertoe gebracht, in artikel 81, lid 2, uitdrukkelijk te bepalen, dat de door dit artikel verboden overeenkomsten of besluiten van rechtswege nietig zijn.

Daaruit volgt, dat wanneer een nationale rechter volgens de regels van zijn nationale procesrecht een vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak op grond van strijd met nationale regels van openbare orde moet toewijzen, hij dat ook moet doen ingeval een dergelijke vordering is gebaseerd op schending van het in artikel 81, lid 1 EG-Verdrag neergelegde verbod.

HvJ 1 juni 1999, zaak C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd/ Benetton International NV, TBH* 1999, 741 (weergave F. WIJCKMANS).

— De rechter bij wie een vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak aanhangig is, heeft niet tot taak de wettigheid van de uitspraak te toetsen, tenzij hij moet nagaan of die uitspraak in strijd is met de openbare orde.

Cass. 13 januari 2011, *Arr.Cass.* 2011, 141, *JT* 2011, 492, *TBH* 2011, 496.

— Een vernietigingsrechter die moet oordelen over strijdigheid met de openbare orde, verantwoordt de beslissing naar recht indien hij/zij oordeelt dat een arbitrale uitspraak niet de openbare orde schendt wanneer de beoordeling door de arbiters van de vraag of de inmenging in de vrijheid van meningsuiting van de eisers noodzakelijk was, in een democratische samenleving gebeurde aan de hand van de door het EVRM voorgeschreven criteria.

Cass. 28 november 2014, AR C.12.0517.N/2.

Bibl.: — FEVERY, D., "Openbare orde in het kader van de procedure tot nietigverklaring van arbitrale sententies: een nieuw paard van Troje?" (noot onder Gent 3 november 1995 en 24 februari 1995), *AJT* 1996-97, 182-186; IDOT, F., "L'étendue du contrôle de la sentence" in X, *L'arbitrage et le droit de la concurrence*, Brussel, Bruylant, 2010, 143-171; MATRAY, L. en MARTENS, P., "Arbitrage en openbare orde", *TPR* 1979, 211-226; MOURRE, A., "L'arbitrage du droit de la concurrence et le contrôle judiciaire des sentences après le Règlement

(CE) n° 1/2003" in X, *L'arbitrage et le droit de la concurrence*, Brussel, Bruylant, 2010, 67-84; RASIR, R., "Compatibilité entre l'ordre public interne ou international et l'obligation faite à une catégorie de citoyens de recourir à l'arbitrage", *JLMB* 1992, 244-245; VERBIST, H., "De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — Wanneer een vordering tot vernietiging niet alleen is gebaseerd op enkele geïsoleerde elementen die strijdig zijn met de eerbiediging van de rechten van verdediging oud artikel 1704, 2 g), maar op een geheel van feiten die een gedrag vertonen dat voortdurend en volledig ingaat tegen de fundamentele en elementaire principes van onze rechtsbedeling, dan kan de vordering nog ingesteld worden na de termijn van drie maanden uit het oude art. 1707 Ger.W. vermits de uitspraak dan strijdig is met de openbare orde.

Rb. Charleroi 1 december 1978, *RRD* 1979, obs. L. DERMINE.
— Een beding tot het verdelen van de kosten in de helft is op zich niet strijdig met een bepaling van openbare orde daar partijen vrij kunnen beslissen over de regeling van de kosten. Niettemin wordt door het samengaan van bepalingen waarbij arbitrage op enkele uitzonderingen na alleen wordt voorbehouden voor vorderingen ingesteld door de verzekerde, met die waarbij de kosten in de helft worden verdeeld, een ongelijkheid tussen partijen in het leven geroepen wat de toegang tot de rechtszalen van de gewone rechtbanken en het scheidsrecht betreft. Dergelijke regeling kan niet worden toegelaten door het scheidsrecht, dat toeziet op de naleving van het principe inzake de gelijkheid van partijen. De door dergelijk beding ingevoerde regeling zou ongerechtvaardigd kunnen zijn in die zin dat de verzekeraar zou kunnen speculeren op het feit dat een arbitrale procedure duur of duurder is ten opzichte van een gewone procedure en daardoor de verzekerden zou kunnen ontmoedigen om tegen hem verhaal in te stellen. Arbit.Besl. 30 december 1991, *Act.d.* 1992, 1413.

— Ongeacht de vaststelling dat artikel 32 Verzekeringwet (oud) slechts een suppletieve rechtsregel is, impliceert *in casu* de niet-toepassing van de in het tweede lid ervan opgenomen wettelijke regeling, nu de partijen daarvan in hun verzekeringsovereenkomst niet zijn afgeweken, dat de instelling van de verjaring wordt miskend. De instelling van de verjaring raakt de openbare orde en de rechtszekerheid in die zin dat het tot de essentiële belangen van de gemeenschap behoort dat rechtsvorderingen niet eindeloos voortduren maar, na verloop van zekere tijd en onder de voorwaarden die de wet bepaalt, kunnen verloren gaan.

De arbitrale uitspraak die de vordering gesteund op het verzekeringscontract verjaard verklaart door artikel 32, lid 1 i.p.v. lid 2 toe te passen, schendt de openbare orde en dient te worden nietig verklaard op grond van het oude artikel 1704, § 2 Ger.W.

Gent 3 november 1995, *AJT* 1996-97, 180, noot D. FEVERY.

— Is slechts van openbare orde: de wet die verband houdt met de essentiële belangen van de Staat of van de gemeenschap, of die, in het privaatrecht, de juridische grondslagen bepaalt waarop de economische of morele orde van de samenleving berust. Hebben ontegenzeggelijk dit karakter, de artikelen van de Grondwet of van internationale verdragen die door België werden bekrachtigd en die verband houden met de rechten

van de mens, met de burgerlijke en politieke rechten, of met de wegwerking van alle vormen van rassendiscriminatie. In de veronderstelling dat deze bepalingen door de omstrepen arbitrale uitspraak werden geschonden, zou bijgevolg de nietigheid ervan moeten worden uitgesproken overeenkomstig het oude artikel 1704, § 2, a Ger.W.

Brussel 6 december 2000, *JT* 2001, 572, noot B. HANOTIAU.

— De kennisgeving van de klacht aan de tegenpartij door de Geschillencommissie is een noodzakelijke vormvereiste voor het aanhangig maken van de vordering in arbitrage. Het louter overmaken van de klacht aan het secretariaat van de Geschillencommissie Reizen maakt de vordering niet aanhangig. De Geschillencommissie Reizen heeft derhalve niet geldig kunnen beslissen dat de verjaring gestuit werd door het louter vatten van het scheidsrecht, zonder kennisgeving aan eiseres, die men wilde beletten de verjaring te verkrijgen (oud art. 1683, lid 1 Ger.W.; art. 2244 BW). De vordering tot nietigverklaring is gegrond wegens een schending van de openbare orde. De schending van de openbare orde bestond erin dat een onjuiste toepassing werd gemaakt van de regels inzake verjaring. Immers, de verweersters werden slechts op de hoogte gesteld van de klacht bij de Geschillencommissie Reizen nadat de verjaringstermijn van één jaar voorzien in de Recontractenwet was verstreken.

Rb. Brussel 16 oktober 2003, *DCCR* 2005, 74.

— Als er geen onafhankelijke band bestaat tussen de arbiter en een partij, die ook de procedure moet opvolgen, wordt artikel 6 EVRM geschonden. Artikel 6 EVRM is van openbare orde. De eventuele aanvaarding van arbitrale bepalingen sluit niet uit dat een partij naderhand steeds het recht heeft om zich op de nietigheid te beroepen, als er strijdigheid is met de openbare orde.

Rb. Brugge 25 juni 2007, *TGR-TWVR* 2008, 19.

— Een beoordelingsfout in een arbitrale uitspraak kan op zich geen aanleiding zijn om de overheidsrechter bij de beoordeling van het geschil te betrekken, zelfs niet indien deze fout door de in het ongelijk gestelde partij gekwalificeerd wordt als een schending van de rechten van verdediging, van de motiveringsplicht of van de openbare orde.

Gent 3 december 2007, *RW* 2008-09, 503, *P&B* 2008, 131 en *RAGB* 2008, 328.

— Een partij kan zich niet op de openbare orde beroepen om de vernietigingsrechter ertoe te bewegen de volledige beslissing te herzien opdat deze tot een verschillende beoordeling zou komen van de schadevergoeding wegens nietigheid van het contract, zelfs niet wanneer de nietigheid is gebaseerd op een inbreuk op artikel 81 EG-verdrag.

Brussel 22 juni 2009, *Rev.Arb.* 2009, 575, noot A. MOURRE.

— Een arbitrageovereenkomst is strijdig met de openbare orde wanneer de onafhankelijkheid van de arbiter in het gedrang is gekomen. De vordering tot nietigverklaring is bijgevolg niet onderworpen aan enige termijn.

Gent 9 december 2014, *TGR-TWVR* 2015, afl. 3, 174, noot F. MOEYKENS.

— Een partij heeft een bevoorrechte positie bij de aanstelling van een arbiter, wanneer zij een dienstverleningsovereenkomst heeft met de instelling die de alleenzettelende arbiter heeft aangesteld en er daardoor sprake is van financiële en zakelijke belangenvermenging. Dit geeft aanleiding tot een vernietiging van de arbitrale uitspraak wegens een schending van de openbare orde aangezien er in dat geval geen wapengelijkheid is tussen de partijen en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de arbiter niet zijn gegarandeerd.

Antwerpen 7 september 2015, 2014/AR/961, *P&B* 2016, afl. 2, 81.

— Zie oud artikel 1704 Ger.W. □

B. ARBITREERBAARHEID

□ **Rspr.:** — De rechter die kennis neemt van een exceptie van rechtsmacht krachtens een aan een vreemde wet onderworpen arbitrageovereenkomst, moet de arbitrage uitsluiten wanneer het geschil krachtens de eigen wet niet aan de rechtsmacht van de nationale rechter mag worden onttrokken.

Het arrest dat krachtens het verdrag van New York 10 juni 1958 betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse arbitrale uitspraken meent dat de vraag of arbitrage van het geschil mogelijk is, enkel geregeld moet worden door de wet van het contract, rechtvaardigt niet wettelijk de beslissing zich zonder rechtsmacht te verklaren om kennis te nemen van het geschil.

Cass. 16 november 2006, *P&B* 2007, 13, *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 4, 25 en *TBH* 2007, 889, noot L. MERTENS.

Bibl.: — VERBIST, H., “De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013” in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105. □

C. ONGELDIGE ARBITRAGEOVEREENKOMST

□ **Bibl.:** — VERBIST, H., “De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013” in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — De vordering tot vernietiging is ongegrond wanneer een partij deze baseert op het feit dat ze niet met arbitrage maar met deskundigenonderzoek zou hebben ingestemd, wanneer duidelijk blijkt dat deze partij een arbitrageovereenkomst heeft ondertekend en daarbij enkel voorbehoud heeft gemaakt met betrekking tot de bepaling inzake de kosten en erelonen van de arbiter. Ze heeft immers toegestemd met de andere bepalingen in het beding, zoals de bepaling dat de procedure zal worden gevoerd conform de bepalingen van Deel VI Ger.W. en dat de partijen zich ertoe verbinden de arbitrale uitspraak te zullen respecteren en uitvoeren. Deze partij kon niet per ongeluk met deze bepaling hebben ingestemd, temeer daar zij er een maand over heeft gedaan om zich te beraden over het al dan niet tekenen van deze overeenkomst. Luik 4 maart 2010, *TBH* 2010, 697.

— Zie oud artikel 1704 (2) (b) Ger.W. □

D. OVERSCHRIJDING BEVOEGDHEID

□ **Rspr.:** — De arbiter is verplicht zich te houden aan de arbitrale overeenkomst. Hij mag evenwel oordelen over geschilpunten die de partijen hem in uitbreiding van die overeenkomst hebben overgelegd.

Cass. 10 december 1998, AR C950247N, onuitg.

— Wanneer een scheidsgerecht geen uitspraak doet binnen de vastgestelde termijn en dit leidt tot het tenietgaan van de arbi-

trageovereenkomst, heeft dit niet tot gevolg dat ook de andere arbitrale uitspraken die zijn gedaan voor het verstrijken van die termijn nietig zijn.

Cass. 10 januari 2014, AR C.13.0339.F., *Arr. Cass.* 2014, 52.

Bibl.: — VERBIST, H., “De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013” in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — Wanneer de ontbinding van een overeenkomst en de gevolgen ervan, met name de al dan niet retroactieve werking van een eventuele ontbinding en de omvang van het eventueel door (geïntimeerde) terug te betalen bedrag, in het geheel niet aan de orde kwam in het door partijen voor de arbiters gevoerde debat en het door deze laatsten toegekende bedrag zelfs niet werd gevorderd door appellante, dan hebben de arbiters het voorwerp en de oorzaak van de vordering ambtshalve gewijzigd. Door aldus te beslissen hebben zij bovendien het recht van verdediging miskend en dient de arbitrale uitspraak vernietigd te worden.

Antwerpen 8 juni 1998, *P&B* 1999, 181.

— Zie oud artikel 1704 (2) (d) Ger.W. □

E. ONRECHTMATIGE SAMENSTELLING SCHEIDSGERECHT

□ **Bibl.:** — VERBIST, H., “De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013” in M. PIERS (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — Het onderzoek van de gevoerde correspondentie tussen de drie geneesheren brengt aan het licht dat zij voortdurend de begrippen ‘arbitrage’ en ‘minnelijk medisch deskundigenonderzoek’ hebben verward.

Het document met de dubbelzinnige titel ‘arbitrage en expertise amiable’ moet nochtans worden beschouwd als een arbitrale uitspraak, daar de partijen het zeer duidelijk hebben willen beschouwen als de eindbeslissing van de begonnen procedure.

Uit het onderzoek van deze uitspraak volgt dat zij niet is gedaan door arbiters die zetelen in college, maar door een enkele geneesheer die zich – ten onrechte – als enige arbiter beschouwt.

Deze uitspraak is dus gedaan door een scheidsgerecht dat onregelmatig is samengesteld en leeft de vormvoorschriften van het oude art. 1701, 4. Ger.W. niet na.

Rb. Brussel 9 maart 1995, *TBBR* 1996, 254 (verkort).

— Hoewel de brieven wel degelijk gewag maken van het bestaan van een onregelmatigheid in het raam van de samenstelling van het scheidsgerecht (even aantal arbiters), maar de eisers echter nooit hebben geeist dat hieraan zou worden verholpen, hebben zij door een dergelijke houding aan te nemen de relatieve nietigheid gedekt, die wordt voorgeschreven door het oude art. 1704 Ger.W.

Rb. Bergen 21 maart 2000, *RRD* 2001, 55.

— Een arbitrageovereenkomst is strijdig met de openbare orde wanneer de onafhankelijkheid van de arbiter in het gedrang is gekomen. De vordering tot nietigverklaring is bijge-

volg niet onderworpen aan enige termijn.
Gent 9 december 2014, *TGR-TWVR* 2015, afl. 3, 174, noot F. MOEYKENS.

— Zie oud artikel 1704, 2, f) Ger.W. □

F. RECHT VAN VERDEDIGING

□ **Rspr.:** — Krachtens artikel 1704, 2°, g) Ger.W. kan een arbitrale uitspraak worden vernietigd indien aan de partijen niet de gelegenheid is gegeven om voor hun rechten op te komen en hun middelen voor te dragen of indien er enige andere dwingend voorgeschreven regel van het arbitraal geding is miskend, voor zover deze miskenning van invloed is geweest op de arbitrale uitspraak. De miskenning van het recht van verdediging heeft de nietigheid tot gevolg, ongeacht of die miskenning een invloed heeft gehad op de arbitrale uitspraak.

Cass. 25 mei 2007, *Arr.Cass.*, 2007, 1109, *RW* 2008-09, 1515 (weergave) en *P&B* 2008, 92, noot M. PIERS.

— Een partij mag de miskenning van haar recht van verdediging voor het eerst aanvoeren voor de exequaturrechter, wanneer het scheidsgerecht de zaak heeft behandeld buiten de aanwezigheid van die partij en zonder haar geldig te hebben opgeroepen.

Cass. 21 januari 2011, *Arr.Cass.*, 2011, 251 en *TBH* 2011, 722.

Bibl.: — HANOTIAU, B., "Le principe du contradictoire devant les tribunaux arbitraux", *JT* 1998, 313-314; MISSON, L. en KANENS, L., "Arbitrage et droits fondamentaux", *JLMB* 2011, 1085-1088; PIERS, M., "De vernietiging van de arbitrale uitspraak op grond van een schending van de rechten van verdediging", *P&B* 2008, 97; VAN COMPERNOLLE, J., "Arbitrage et procès équitable. Quelques réflexions sur l'application des garanties de l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme à la procédure" in J. MEEUSEN (ed.), *Hulde aan Prof. Dr. Jean Laenens*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 347-356; VAN DEN BERGH, B., "(Grenzen aan) het recht van verdediging: toegepast op een eis tot nietigverklaring van een arbitrale sententie", *RW* 2015-16, afl. 1, 22-26; VAN DROOCHENBROECK, J., "L'annulation de la sentence arbitrale pour violation des droits de la défense" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 375-386; VERBIST, H., "De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013" in M. PIERS (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — De eerbiediging van het recht van de verdediging dient in die zin te worden opgevat dat het bestaan van een tegensprekelijk debat op de feiten moet slaan: de rechter kan inderdaad zijn beslissing niet baseren op feiten waaromtrent tussen de partijen geen debat zou hebben plaatsgemaakt.

Rb. Brussel 25 oktober 1996, *JT* 1997, 394.

— De arbiters en rechters die de juridische aard moeten onderzoeken van de door de partijen aangevoerde feiten, kunnen, ongeacht de benaming die de partijen hebben gegeven aan hun middelen, ambtshalve deze middelen aanvullen die de partijen hebben ingeroepen, voor zover dat zij geen betwisting doen ontstaan waarvan de partijen het bestaan hebben uitgesloten en voor zover zij evenmin het voorwerp als de

oorzaak van de vordering wijzigen.

Brussel 25 september 1997, *JT* 1998, 312, noot B. HANOTIAU.
— Wanneer de ontbinding van een overeenkomst en de gevolgen ervan, met name de al dan niet retroactieve werking van een eventuele ontbinding en de omvang van het eventueel door (geïntimeerde) terug te betalen bedrag, in het geheel niet aan de orde kwam in het door partijen voor de arbiters gevoerde debat en het door deze laatsten toegekende bedrag zelfs niet werd gevorderd door appellante, dan hebben de arbiters het voorwerp en de oorzaak van de vordering ambtshalve gewijzigd. Door aldus te beslissen hebben zij bovendien het recht van verdediging miskend en dient de arbitrale uitspraak vernietigd te worden.

Antwerpen 8 juni 1998, *P&B* 1999, 181.

— De arbiters zijn er niet toe gehouden een beroep te doen op een gerechtelijke deskundige en de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het gerechtelijke deskundigenonderzoek na te leven. De rechten van de verdediging zijn niet geschonden wanneer de arbiters een beroep doen op hun eigen beroepskennis en -ervaring in een bepaalde materie zoals het bouwvak en dit vooral omdat zij vaak worden gekozen precies wegens hun bijzondere kennis ter zake.

Brussel 22 februari 2001, *JLMB* 2002, 1521.

— Het scheidsgerecht oordeelt op basis van het oude art. 1696, 2. Ger.W. vrij over de toelaatbaarheid van bewijsmiddelen voor zover deze beoordeling gebeurt binnen de perken van het oude art. 1694, 1. Ger.W., naar luid waarvan het aan iedere partij de gelegenheid moet geven om voor haar rechten op te komen en haar middelen voor te dragen. De rechtbank is van oordeel dat door het ontoelaatbaar verklaren van het getuigenbewijs met ambtshalve toepassing van een wetsbepaling van het Belgische recht (art. 1341 BW), de arbitrale uitspraak de rechten van verdediging niet heeft geëerbiedigd, vermits niet de gelegenheid werd geboden om ten aanzien van de toepasselijkheid van deze ambtshalve voorgedragen rechtsnorm tegenspraak te voeren.

Rb. Hasselt 13 mei 2002, *TBBR* 2004, 235.

— Er is een schending van de rechten van verdediging in de zin van het oude art. 1704, 2, g) Ger.W. indien de eisende partij het verzoek tot arbitrage niet aangetekend aan de tegenpartij heeft kenbaar gemaakt met een uitdrukkelijke verwijzing naar de arbitrageovereenkomst en er bovendien onvoldoende bewijs is dat de arbiter de verweerder heeft opgeroepen en dat eisers conclusies aan verweerder zijn ter kennis gebracht.

Rb. Brussel 25 september 2009, *JT* 2010, 112.

— Een scheidsgerecht kan een vordering niet afwijzen op grond van een middel dat de partijen niet voor hem hebben aangevoerd, zonder de partijen de mogelijkheid te hebben gegeven hierover verweer te voeren. Dergelijke miskenning van de rechten van verdediging leidt tot de nietigheid van de arbitrale uitspraak.

Brussel 22 april 2014, *RW* 2015-16, afl. 1, 20.

— Zie oud artikel 1704 (2) g) Ger.W. □

G. AFWEZIGHEID VAN EN TEGENSTRIJDIGE MOTIVERING (DEZE LAATSTE GROND MAAKT GEEN DEEL UIT VAN DE BEPALINGEN IN HET NIEUWE ART. 1717 GER.W.)

□ **Rspr.:** — De miskenning van de bewijskracht door de scheidsrechters van een door de partijen overgelegde akte is geen voldoende grond om de arbitrale uitspraak te vernietigen

op grond van het oude art. 1704, tweede lid Ger.W.
Cass. 10 november 2005, *Arr.Cass.* 2005, 2224, *RW* 2005-06, 1104, concl. G. BRESSELEERS en *P&B* 2007, 33, noot O. CAPRASSE.

— De rechter die oordeelt dat een arbitrale uitspraak nietig is wegens een tegenstrijdigheid in de redenering van de uitspraak op grond van artikel 1704, 2, 1 Ger.W., moet niet nagaan of de uitspraak om andere redenen dan die waartussen de tegenstrijdigheid bestaat, gegrond blijft.

Cass. 13 januari 2011, *Arr.Cass.* 2011, 141, *JT* 2011, 492 en *TBH* 2011, 496.

— De motiveringsplicht van een arbitrale uitspraak is een vormvereiste. De rechter die zich moet uitspreken over een vordering tot vernietiging op grond van het oude artikel 1704, 2, i) Ger.W., mag geen controle uitoefenen op de inhoudelijke waarde van een motivering; dat een motivering onjuist is, levert daarom geen grond tot vernietiging op.

Cass. 7 november 2013, C.12.0193.N.

Zie in diezelfde zin ook: Cass. 28 november 2014, AR C.12.0517.N/2.

Bibl.: — CAPRASSE, O., "Violation de la foi due aux actes et recours en annulation des sentences arbitrales", *P&B* 2007, 39; DE FOESTRAETS, C., "Le contrôle de la contradiction des motifs d'une sentence arbitrale: vers une solution plus mesurée?", *RDIDC* 2012, 171-200; HANOTIAU, B., "L'applicabilité à l'arbitrage de la Convention européenne des droits de l'homme et d'une manière plus générale, des principes qu'elle énonce – La portée et le caractère d'ordre public ou non du principe du secret du délibéré – La contradiction des motifs comme cause d'annulation de la sentence", *JT* 2001, 575-576; LEFEBVRE, P., "La motivation de sentences arbitrales sous l'empire de la nouvelle loi du 24 juin 2013", *P&B* 2015, afl. 4, 127-142; TOSSENS, J. en GOLDMAN, S., "Commentaire de l'arrêt de la Cour d'appel de Bruxelles du 3 décembre 2012 à la lumière de la nouvelle loi sur l'arbitrage", *b-Arbitra* 2013, 440-448; VERBIST, H., "De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013" in M. PIERS (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105; VERBRUGGEN, C., "Le refus d'exequatur d'une sentence arbitrale étrangère dépourvue de motivation", *TBH* 2012, 189.

Comm.: — Het verbod op tegenstrijdigheid tussen de motiveringen en het dispositief (of de tegenstrijdigheid in de motiveringen of in het dispositief) geldt enkel voor één en dezelfde beslissing. De omstandigheid dat een latere beslissing in tegenspraak is met een eerste beslissing houdt niet in dat de latere beslissing aangetast is door een gebrekkige motivering. De verplichting tot motivering betekent dat geantwoord moet worden op alle middelen die een partij opwerpt in conclusies die op regelmatige wijze neergelegd zijn.

Rb. Brussel 21 november 1996, *TBH* 1997 (weergave R. Proux), 335.

— De rechter bij wie een eis tot nietigverklaring van een arbitrale uitspraak wordt aanhangig gemaakt, moet niet de relevantie nagaan van de door de arbiter ingeroepen motieven en kan die niet vervangen door zijn beoordeling, aangezien de oorzaken van de nietigverklaring niet de 'verkeerd gewezen rechterlijke beslissing' beogen.

Brussel 8 januari 2002, *JT* 2002, 792.

— Het is geenszins nodig om in een eindvonnis alle overwegingen van het tussenvonnis terug over te nemen. In de voorverslagen van de arbiter, waarnaar in de uitspraak wordt verwezen, worden de standpunten van de partijen uitvoerig uiteengezet en punt voor punt beantwoord. Deze voorverslagen maken deel uit van de arbitrale procedure zodat in de einduitspraak hiernaar kan worden verwezen. Hierdoor vervalt het argument van eiser dat de arbiter niet zou hebben aangeduid hoe hij tot zijn eindbeslissing is gekomen. Wanneer men de beslissing in zijn geheel leest, inbegrepen "de verslagen" waarnaar in de uitspraak wordt verwezen, is de motivering zoals die door de arbiter werd gevolgd wel degelijk aangegeven.

Rb. Turnhout 25 februari 2003, *Tijdschrift@ipr:be* 2005, nr. 1, 28.

— Wanneer de rechter wordt geconfronteerd met een vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak op grond van artikel 1704, 2°, i) Ger.W., moet hij enkel vaststellen dat de motivering bestaat, m.a.w., dat de arbiter heeft geantwoord op alle opgeworpen middelen, zonder op elk detail van de argumenten in te gaan. De controle van de motiveringsplicht mag geen opportuniteitscontrole zijn. De relevantie van de door de arbiter ingeroepen motieven moet niet worden onderzocht.

Gent 3 december 2007, *RW* 2008-09, 503, *RABG* 2008, 328 en *P&B* 2008, 131.

— Het geschil tussen cliënt en advocaat over diens ereloon werd voorgelegd aan een arbitraal college, georganiseerd door de Orde van Advocaten. De cliënt vordert de vernietiging van de arbitrale uitspraak op verschillende gronden. Uit de inhoud van de arbitrale beslissing blijkt dat de arbiters tot het besluit zijn gekomen dat het ereloon niet strijdig is met (het vroegere) art. 459 Ger.W. zonder evenwel het precieze bedrag van het ereloon vast te stellen. Nu de arbiters het middel dat rekening dient te worden gehouden met de reeds eerder betaalde bedragen niet hebben beantwoord, is niet voldaan aan de motiveringsplicht en wordt de arbitrale uitspraak vernietigd overeenkomstig het oude art. 1704, 2, i) Ger.W.
Gent 2 oktober 2008, *P&B* 2009, 145.

— Een buitenlandse arbitrale uitspraak die niet met redenen is omkleed, is strijdig met de openbare orde. De Belgische rechter moet bijgevolg het exequatur weigeren.

Rb. Brussel 30 maart 2011, *TBH* 2012, 186.

— Een rechter die zich moet uitspreken over een vordering tot vernietiging op basis van een onvoldoende motivering en dus het oude artikel 1704, 2, i) Ger.W. moet alleen maar nagaan of het scheidsgerecht alle aangevoerde middelen heeft beantwoord zonder dat is vereist dat hij alle argumenten in detail moet hebben besproken. De rechter mag evenwel geen evaluatie doorvoeren van de inhoud van de door het scheidsgerecht aangevoerde motieven.

Brussel 3 december 2012, *b-Arbitra* 2013/2, 433.

— Zie oud artikel 1704 (2) (i-j) Ger.W. □

H. BEDROG

□ **Rspr.:** — Artikel 1122 Ger.W. schendt de artikelen 10 en 11 Gw. aangezien het het derdenverzet uitsluit voor wat betreft arbitrale uitspraken. Er is immers geen verantwoording voor het feit dat derden die de gevolgen van een arbitrale uitspraak in dezelfde mate ondergaan als bij een rechterlijke uitspraak, de bewijskracht van een arbitrale uitspraak niet kunnen aanvechten door het rechtsmiddel van derdenverzet

uit te oefenen terwijl derden bij een arbitrale uitspraak dat wel kunnen.

Het Hof van Cassatie heeft evenwel in zijn beslissing van 29 januari 1993 beslist dat een derde wel een arbitrale uitspraak kan aanvechten op grond van bedrog. Deze grond is voorzien in het huidige artikel 1717, § 3 (b)(3) Ger.W. Deze bepaling schendt de artikelen 10 en 11 Gw. niet door te voorzien dat de door een arbitrale uitspraak benadeelde derden enkel in geval van bedrog toelaat een vordering tot vernietiging van die beslissing kunnen instellen.

Grondw. Hof 16 februari 2017, nr. 21/2017. □

III. TERMIJN

□ **Bibl.:** — CAPRASSE, O., "Recours en annulation et exequatur des sentences: questions diverses", *b-Arbitra* 2015, afl. 2, 367-373; VAN COMPERNOLLE, J., "L'annulation de la sentence arbitrale pour défaut de motivation en droit belge" in X, *L'arbitre et le juge étatique. Etudes de droit comparé à la mémoire de Giuseppe Tarzia*, Brussel, Bruylant, 2014, 367-374; GOLDMAN, S., "Dans quel délai le recours en annulation d'une sentence arbitrale doit-il être introduit?", *b-Arbitra* 2016, afl. 1, 93-102; VERBIST, H., "De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — Wanneer een vordering tot vernietiging niet alleen is gebaseerd op enkele geïsoleerde elementen die strijdig zijn met de eerbiediging van de rechten van verdediging (oud art. 1704, 2, g), maar op een geheel van feiten die een gedrag vertonen dat voortdurend en volledig ingaat tegen de fundamentele en elementaire principes van onze rechtsbedeling, dan kan de vordering nog ingesteld worden na de termijn van drie maanden uit het oude artikel 1707 Ger.W. vermits de uitspraak dan strijdig is met de openbare orde.

Rb. Charleroi 1 december 1978, *RRD* 1979, obs. L. DERMINE.

— Wanneer geen tijdige vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak werd ingesteld en de uitvoerbaarverklaring ervan verleend werd, kan de uitspraak ten uitvoer gelegd worden, al bevat deze een veroordeling tot betaling van een dwangsom, wat buiten de rechtsmacht van de arbiter valt. Luik 5 juni 1987, *Ann.dr.Lg.* 1990, 236, noot.

— Indien de vernietiging van een arbitrale uitspraak samen wordt gevorderd met het verzet tegen de uitvoerbaarverklaring van deze uitspraak, kan de termijn van drie maanden (oud art. 1707 Ger.W.) worden verkort tot één maand (oud art. 1712, § 2 Ger.W.) omdat de toepassing van een langere termijn een verdoken rechtsmiddel zou kunnen uitmaken tegen de beslissing tot uitvoerbaarverklaring.

Luik 29 juni 1988, *Pas.* 1989, II, 15 en *Ann.dr.Lg.* 1990, 247.

— Wanneer het scheidsgerecht zijn vonnis of een gedeeltelijk vonnis heeft gewezen, bestaat het enige beroep dat daartegen openstaat voor de gewone rechtbanken, in een beroep tot nietigverklaring en kan de rechter bij wie dit beroep aanhangig is, op vordering van één der partijen bevelen dat de tenuitvoerlegging wordt geschorst wanneer het vonnis door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg werd voorzien van de formule van tenuitvoerlegging. Het gaat om een exclusieve bevoegdheid van de rechter bij wie het annulatieberoep aanhangig werd gemaakt en de rechter in kort geding is niet

bevoegd om de schorsing van de tenuitvoerlegging van het vonnis te bevelen.

Rb. Brussel (KG) 30 april 1993, *JLMB* 1994, 240 en *RRD* 1995, 200.

— De partij die verzet doet en die de vernietiging van de arbitrale uitspraak wenst te vorderen zonder daarvoor een vordering te hebben ingesteld, moet op straffe van verval zijn vordering tot vernietiging instellen in dezelfde procedure en binnen dezelfde termijn van één maand na de betekening. Brussel 30 november 2004, *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 1, 43, noot K. Cox.

— Een vordering tot vernietiging die werd ingesteld binnen de termijn van 1 maand na de betekening van de beslissing tot uitvoerbaarverklaring overeenkomstig het oude artikel 1712 Ger.W., is tijdig. Uit het oude artikel 1713 volgt overigens dat in dit geval een vordering tot vernietiging op grond van de afwezigheid van een geldige overeenkomst tot arbitrage niet is onderworpen aan de termijn van drie maanden bedoeld in artikel 1707 (1) Ger.W.

Antwerpen, 10 september 2012, *P&B* 2013, 2, 69; Gent 9 december 2014, *TGR-TWVR* 2015, afl. 3, 174, noot F. MOBYKENS.

— Zie oud artikel 1704 (4) en 1707 Ger.W. □

[Art. 1718. [De partijen kunnen door een uitdrukkelijke verklaring in de arbitrageovereenkomst of door een latere overeenkomst, elke vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak uitsluiten, wanneer geen van hen een natuurlijke persoon met de Belgische nationaliteit of met woonplaats of gewone verblijfplaats in België is of een rechtspersoon die haar statutaire zetel, voornaamste vestiging of een bijkantoor in België heeft.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 52 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — VERBIST, H., "De vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak na de hervorming van het Belgische arbitragerecht door de wet van 24 juni 2013" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 105.

Comm.: — Behoudens een uitdrukkelijke verklaring van de partijen dat zij afzien van hun vordering tot vernietiging, zal een vordering tot vernietiging ontvankelijk zijn overeenkomstig artikel 1717, 4 Ger.W. Er is geen uitdrukkelijke verklaring indien slechts een algemene verwijzing bestaat naar een arbitragereglement dat ondermeer een uitsluiting van een vernietigingsberoep inhoudt.

Brussel 22 juni 2009, *Rev.Arb.* 2009, 575, noot A. MOURRE.

— Zie oud artikel 1717 Ger.W. □

[HOOFDSTUK VIII

ERKENNING EN UITVOERBAARVERKLARING VAN DE ARBITRALE UITSPRAKEN]

□ **Wetg.:** — Opschrift ingevoegd bij art. 53 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1719. § 1. De gedwongen uitvoering van een arbitrale uitspraak, gedaan in België of in het buitenland, gebeurt slechts nadat zij, geheel of gedeeltelijk, is uitvoerbaar verklaard door de rechtbank van eerste aanleg overeenkomstig de in artikel 1720 bedoelde procedure.

§ 2. De rechtbank van eerste aanleg kan de uitvoerbaarverklaring slechts verlenen, indien de uitspraak niet meer voor de arbiters kan worden bestreden of door hen uitvoerbaar bij voorraad niet-**tegenstaand** hoger beroep werd verklaard.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 54 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60).

Bibl.: — ERAUW, J., "Rond arbitrage rijzen vragen van internationale aard inzake bevoegdheid, toepasselijk recht en exequatur" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 131.

Comm.: — Krachtens het oude artikel 1710 Ger.W. kan een arbitrale uitspraak maar worden voorzien van de executeire formule, als zij niet meer voor de arbiter kan worden aangevochten, tenzij deze de voorlopige uitvoering niettegenstaande hoger beroep zou hebben bevolen. Behoudens wanneer de voorlopige uitvoering is bevolen, veronderstelt exequatur dus dat de arbitrale uitspraak definitief is, d.w.z. dat de arbiter zijn rechtsmacht m.b.t. een geschilpunt heeft uitgeput.

Behoudt zijn definitief karakter, de uitspraak waarin de arbiter naliet één van de geschilpunten te beslechten.

Luik 29 juni 1988, *Pas.* 1989, II, 15 en *Ann.dr.Lg.* 1990, 247.

— Oud artikel 1709 Ger.W. dat aan de arbiters de mogelijkheid biedt om hun uitspraak uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, onverminderd de bepalingen betreffende het kantonement, kan uitsluitend toepassing vinden in gevallen waar de procespartijen een arbitrage in eerste aanleg zijn overeengekomen.

Arbit.Besl. 20 oktober 1989, *Eur.Vervoerr.* 1990, 722.

— Wanneer het scheidsgerecht nagelaten heeft zich uit te spreken over één van de betwiste punten kan het vonnis volledig worden, voor zover de nagelaten punten kunnen afgezonderd worden van die waarover het gerecht zich wel heeft uitgesproken. Dit betekent dat er tussen de niet beslechte punten geen enkele onsplitbaarheid bestaat in de zin van artikel 31 Ger.W.

Bergen 28 oktober 1999, *RRD* 2000, 90.

— De Europese Betalingsbevelverordening kan niet worden gebruikt voor de inning van geldsommen die in een rechterlijke of arbitrale beslissing worden toegekend.

Kh. Turnhout 15 oktober 2012, *RW* 2013-14, 149.

— Zie de oude artikelen 1710-1716, 1718-1723 Ger.W.; zie ook art. 1397-1402 Ger.W. □

[Art. 1720. § 1. De rechtbank van eerste aanleg is bevoegd om kennis te nemen van een vordering inzake erkenning en uitvoerbaarverklaring van een in België of in het buitenland gedane arbitrale uitspraak.

[§ 1/1. De vordering wordt ingesteld en behandeld op eenzijdig verzoekschrift. De rechtbank beslist in eerste en laatste aanleg overeenkomstig ar-

tikel 1680, § 5. De verzoeker moet woonplaats kiezen in het rechtsgebied van de rechtbank.]

§ 2. [Wanneer de uitspraak in het buitenland werd gedaan, is de territoriaal bevoegde rechtbank de rechtbank van eerste aanleg van de zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied] de persoon tegen wie de uitvoerbaarverklaring wordt gevorderd zijn woonplaats of, bij afwezigheid daarvan, zijn gewone verblijfplaats, of, in voorkomend geval, zijn maatschappelijke zetel of bij afwezigheid daarvan, zijn vestigingsplaats of zijn bijkantoor heeft. Indien die persoon in België geen woonplaats of gewone verblijfplaats, geen zetel of vestigingsplaats of bijkantoor heeft, wordt de vordering gebracht voor de rechtbank van eerste aanleg van de zetel van het hof van beroep waarin het arrondissement ligt waar de uitspraak moet worden uitgevoerd.

§ 3. [...]

§ 4. De verzoeker moet het origineel van de arbitrale uitspraak of een eensluidend verklaarde kopie ervan [...] voorleggen.

§ 5. De arbitrale uitspraak mag alleen erkend of uitvoerbaar verklaard worden indien zij de in artikel 1721 gestelde voorwaarden niet schendt.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 55 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60);

§ 1/1 ingevoegd bij art. 103, 1° W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1);

§ 2 gewijzigd bij art. 103, 2° W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1);

§ 3 opgeheven bij art. 103, 3° W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1);

§ 4 gewijzigd bij art. 103, 4° W. 25 december 2016 (B.S. 30.XII.2016, ed. 1).

Bibl.: — ERAUW, J., "Rond arbitrage rijzen vragen van internationale aard inzake bevoegdheid, toepasselijk recht en exequatur" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 131.

Comm.: — Zie de oude artikelen 1710-1716, 1718-1723 Ger.W. □

[Art. 1721. § 1. De rechtbank van eerste aanleg weigert slechts de erkenning en uitvoerbaarverklaring van een arbitrale uitspraak, ongeacht het land waarin zij werd gedaan, in de volgende omstandigheden:

a) op vordering van de partij tegen wie zij werd ingeroepen, wanneer die partij het bewijs levert:

i) dat een partij bij de in artikel 1681 bedoelde arbitrageovereenkomst onbekwaam was; of dat deze overeenkomst niet geldig is krachtens de wet waaraan de partijen ze onderworpen hebben of, bij afwezigheid van rechtskeuze, krachtens het recht van het land waar de uitspraak is gedaan; of

ii) dat aan de partij tegen wie de uitspraak wordt ingeroepen geen behoorlijke mededeling werd gedaan van de aanstelling van een arbiter of

van de arbitrageprocedure, of dat zij om een andere reden haar rechten onmogelijk kon verdedigen; in deze gevallen kan de erkenning of uitvoerbaarverklaring van de arbitrale uitspraak evenwel niet geweigerd worden, wanneer vastgesteld wordt dat de onregelmatigheid geen invloed heeft op de arbitrale uitspraak; of

iii) dat de uitspraak betrekking heeft op een geschil dat niet beoogd werd door de termen van de arbitrageovereenkomst of er niet onder valt, of dat de uitspraak beslissingen bevat die de termen van de arbitrageovereenkomst te buiten gaan, met dien verstande evenwel dat, indien de beslissingen betreffende vragen die aan arbitrage zijn onderworpen, gescheiden kunnen worden van de beslissingen betreffende vragen die er niet aan onderworpen zijn, enkel het gedeelte van de beslissingen over vragen die aan arbitrage onderworpen zijn, kan erkend en uitvoerbaar verklaard worden; of

iv) dat de uitspraak niet met redenen omkleed is terwijl een dergelijke motivering voorgeschreven wordt door de rechtsregels die van toepassing zijn op de arbitrageprocedure in het kader waarvan de uitspraak gedaan is; of

v) dat de samenstelling van het scheidsgerecht of de arbitrageprocedure niet in overeenstemming was met de overeenkomst van de partijen, of, bij afwezigheid van overeenkomst daaromtrent, met het recht van het land waar de arbitrage heeft plaatsgevonden; deze onregelmatigheden kunnen niet leiden tot weigering van erkenning of uitvoerbaarverklaring van de arbitrale uitspraak, als blijkt dat zij op de uitspraak geen invloed hadden, behalve voor wat betreft een onregelmatigheid inzake de samenstelling van het scheidsgerecht; of

vi) dat de uitspraak nog niet bindend is geworden voor de partijen of vernietigd of opgeschort werd door een rechtbank van het land waarin of krachtens welk recht zij gedaan werd;

vii) dat het scheidsgerecht zijn bevoegdheden heeft overschreden;

of

b) indien de rechtbank van eerste aanleg vaststelt:

i) dat het voorwerp van het geschil niet vatbaar is voor arbitrage; of

ii) dat de erkenning of uitvoerbaarverklaring van de uitspraak in strijd zou zijn met de openbare orde.

§ 2. De rechtbank van eerste aanleg stelt [haar] beslissing over de vordering van rechtswege uit zolang er overeenkomstig artikel 1713, § 3, tot staving van het verzoekschrift geen schriftelijke en door de arbiters ondertekende arbitrale uitspraak neergelegd wordt.

§ 3. Wanneer er een verdrag bestaat tussen België en het land waar de arbitrale uitspraak is gedaan, primeert het verdrag.]]

□ **Wetg.** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8. VIII.1972) en vervangen bij art. 56 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60);

§ 2 gewijzigd bij art. 104 W. 25 december 2016 (B.S. 30. XII.2016, ed. 1). □

I. GRONDEN

□ **Rspr.** — Voor de erkenning van de buitenlandse arbitrale uitspraken door de Belgische rechter geldt, in principe, als voorwaarde dat, volgens de Belgische wet, het geschil door arbiters kan worden beslecht en dus aan de rechtsmacht van de rechtbanken kan worden onttrokken.

De Overeenkomst tussen België en Zwitserland betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen en arbitrale uitspraken, ondertekend op 29 april 1959 te Bern en goedgekeurd bij de wet van 21 mei 1962, wijkt niet af van deze regel die van toepassing is zelfs indien hij niet uitdrukkelijk in de internationale verdragen geschreven staat. Deze regel wordt bevestigd door het Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse arbitrale uitspraken, opgemaakt te New York op 10 juni 1958 en goedgekeurd bij de wet van 5 juni 1975, dat in artikel 5.2, a, bepaalt dat de erkenning en tenuitvoerlegging van een arbitrale uitspraak kan worden geweigerd indien de bevoegde autoriteit van het land waar de erkenning en tenuitvoerlegging wordt verzocht, constateert dat het onderwerp van het geschil volgens het recht van dat land niet vatbaar is voor beslechting door arbitrage; dit verdrag is door Zwitserland bekrachtigd.

Cass. 28 juni 1979, *Arr.Cass.* 1978-79, 1303, *Pas.* 1979, I, 1260, concl. Adv. Gen. E. KRINGS en *RW* 1980-81, 539.

— De rechter die kennis neemt van een exceptie van rechtsmacht krachtens een aan een vreemde wet onderworpen arbitrageovereenkomst, moet de arbitrage uitsluiten wanneer het geschil krachtens de eigen wet niet aan de rechtsmacht van de nationale rechter mag worden onttrokken.

Het arrest dat krachtens het Verdrag van New York 10 juni 1958 betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse arbitrale uitspraken meent dat de vraag of arbitrage van het geschil mogelijk is, enkel geregeld moet worden door de wet van het contract, rechtvaardigt niet wettelijk de beslissing zich zonder rechtsmacht te verklaren om kennis te nemen van het geschil.

Cass. 16 november 2006, *P&B* 2007, 13 en *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 4, 25.

— Het Hof van Justitie besliste dat de rechter die kennis neemt van een vordering tot *exequatur* ambtshalve moet onderzoeken of een arbitragebeding tussen een verkoper en een consument een oneerlijk beding is in de zin van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten. De nationale rechter heeft deze ambtshalve plicht zelfs wanneer de consument niet is verschenen tijdens de arbitrageprocedure en deze exceptie dus niet voordien heeft opgeworpen. Deze plicht geldt evenwel enkel voor zover de rechter eveneens de plicht heeft om te onderzoeken of het arbitragebeding in strijd is met de nationale voorschriften van openbare orde.

HvJ 6 oktober 2009, 40/08, *Asturcom Telecomunicaciones SL*, *Pb. C.* 21 november 2009, afl. 282, 7.

Bibl. — COLLE, P. en BOULARBAH, H., "De invloed van het bestaan van mogelijke nietigheidsgronden op het *exequatur* van een buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraak" in *X, Liber Amicorum Jozef Van den Heuvel*, Antwerpen, Kluwer, 1999, 161-180; COX, K., "De olifant in de porseleinwinkel:

tergende en roekeloze tenuitvoerlegging of vernietiging van arbitrale uitspraken", *Tijdschrift@ipr.be* 2006, afl. 1, 97; EKELMANS, M., "Des différents régimes juridiques applicables à l'exequatur d'une sentence arbitrale rendue aux Pays-Bas", *TBBR* 2001, 542-548; ERAUW, J., "Rond arbitrage rijzen vragen van internationale aard inzake bevoegdheid, toepasselijk recht en exequatur" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 131; HANOTIAU, B. en DUQUESNE, B., "L'exécution en Belgique des sentences arbitrales belges et étrangères", *JT* 1997, 305-315; KRINGS, E., "L'exécution des sentences arbitrales", *Rev.dr.intern.comp.* 1976, 181-205; VAN DEN WINGAERT, E., "De rol van de rechter in de internationale arbitrage", *Tijdschrift@ipr.be* 2002, afl. 3, 114-143; VAN HOUTTE, H. en VALGAEREN, E., "De exequatur-procedure van arbitrageuitspraken", *TBH* 1997, 275-284.

Comm.: — Omdat het Verdrag van New York van 10 juni 1958 verwijst naar de nationale exequaturprocedure, is het oude artikel 1719 Ger.W. niet van toepassing, doch de interne regeling van het oude artikel 1710 Ger.W.

Rb. Brussel 3 november 1987, *JL* 1987, 1488.

— Krachtens het oude artikel 1710 Ger.W. kan een arbitrale uitspraak maar worden voorzien van de executeoire formule, als zij niet meer voor de arbiter kan worden aangevochten, tenzij deze de voorlopige uitvoering niettegenstaande hoger beroep zou hebben bevolen. Behoudens wanneer de voorlopige uitvoering is bevolen, veronderstelt exequatur dus dat de arbitrale uitspraak definitief is, d.w.z. dat de arbiter zijn rechtsmacht m.b.t. een geschilpunt heeft uitgeput.

Behoudt zijn definitief karakter, de uitspraak waarin de arbiter naliet een van de geschilpunten te beslechten.

Luik 29 juni 1988, *Pas.* 1989, II, 15 en *Ann.dr.Lg.* 1990, 247.

— Het Verdrag van New York 10 juni 1958 m.b.t. de erkenning en de uitvoering van arbitrale uitspraken bepaalt in artikel 3: "De erkenning of tenuitvoerlegging van scheidsrechterlijke uitspraken waarop dit verdrag van toepassing is, zal niet worden onderworpen aan aanzienlijk drukkender voorwaarden of aanzienlijk hogere gerechtskosten dan die waaraan de erkenning of tenuitvoerlegging van de nationale scheidsrechterlijke uitspraken zijn onderworpen". De presidentiële beschikking die — krachtens artikel 1719, § 1 Ger.W. — een buitenlandse arbitrale uitspraak uitvoerbaar verklaart, is derhalve uitvoerbaar bij voorraad, zelfs indien de voorzitter geen gebruik maakte van de mogelijkheid om alle betrokken partijen, conform de bepalingen van artikel 1719, § 5 Ger.W. te horen.

Brussel 14 april 1999, *RABG* 1999, 303.

— De uitvoerbaarverklaring van een arbitrale uitspraak die in Nederland werd gewezen, kan, naar de keuze van de eiser, worden gevorderd op grond van het Verdrag 10 juni 1958 over de erkenning en de tenuitvoerlegging van buitenlandse arbitrale uitspraken of van het Verdrag 28 maart 1925 gesloten tussen België en Nederland betreffende de territoriale rechterlijke bevoegdheid, betreffende het faillissement en betreffende het gezag en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen, van scheidsrechterlijke uitspraken en van authentieke akten.

De keuze van de eiser voor het Belgisch-Nederlands Verdrag vloeit voort uit de verantwoording van de vordering tot uitvoerbaarverklaring en komt niet op losse schroeven te staan door het feit dat die vordering de vorm heeft aangenomen van een eenzijdig verzoekschrift overeenkomstig artikel 1719

Ger.W.

Antwerpen 25 oktober 1999, *TBBR* 2001, 539, noot M. EKELMANS.

— Wanneer partijen een 'scheidsrechter' gelasten om zich door een bindend advies uit te spreken over de technische oorzaken van een schadegeval, dan is dit nog geen arbitrage-overeenkomst. Het bindend advies kan niet uitvoerbaar verklaard worden door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg overeenkomstig het oude artikel 1710, § 1 Ger.W.

Luik 6 december 2001, *RGAR* 2002, nr. 13.609.

— Zie ook Verdrag betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse arbitrale uitspraken, gesloten te New York, op 10 juni 1958 (wet 5 juni 1975, *BS* 15 november 1975); Europees Verdrag inzake de internationale handelsarbitrage, gesloten te Genève, op 21 april 1961 (wet 19 juli 1975, *BS* 17 februari 1976); Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere staten (I.C.S.I.D.), gesloten te Washington, op 18 maart 1965 (wet 17 juli 1970, *BS* 24 september 1970); art. 15 Verdrag tussen België en Frankrijk betreffende de rechterlijke bevoegdheid, het gezag en de uitvoering van rechterlijke uitspraken, van de arbitrale uitspraken en de rechtsgeldige akten, gesloten te Parijs, op 8 juli 1899 (wet 31 maart 1900, *BS* 30-31 juli 1900); art. 15 tussen België en Nederland betreffende de territoriale rechterlijke bevoegdheid, betreffende het faillissement en betreffende het gezag en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen, van arbitrale uitspraken en van authentieke akten, gesloten te Brussel, op 28 maart 1925 (wet 16 augustus 1926, *BS* 27 juli 1929); art. 13 Overeenkomst tussen België en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de erkenning en wederzijdse tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen, arbitrale uitspraken en authentieke akten in burgerlijke of in handelszaken, gesloten te Bonn, op 30 juni 1958 (wet 10 augustus 1960, *BS* 18 november 1960); art. 9 Overeenkomst tussen België en Zwitserland betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen en van arbitrale uitspraken, gesloten te Bern, op 29 april 1959 (wet 21 mei 1962, *BS* 11 september 1962).

— Zie oud artikel 1710 (3) en 1723 (2) Ger.W. □

II. SCHORSING (HET OUDE ARTIKEL 1714 GER.W. WERD NIET OPGENOMEN IN DE NIEUWE WET)

□ **Bibl.:** — DE BOURNONVILLE, P., "Le sursis à exécution de la sentence arbitrale exequaturée" (noot onder Brussel 19 oktober 1989), *Ann.dr.Lg.* 1990, 255-261; ERAUW, J., "Rond arbitrage rijzen vragen van internationale aard inzake bevoegdheid, toepasselijk recht en exequatur" in PIERS, M. (ed.), *De nieuwe Arbitragewet 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 131.

Comm.: — Wanneer een uitvoerend beslag onder derden werd gelegd op grond van een arbitrale uitspraak waarvan de vernietiging door de rechtbank van eerste aanleg wordt gevorderd, mag de beslagrechter geen kennis nemen van de afzonderlijke vordering die strekt tot de opschorting van de gevolgen van het beslag tot op het ogenblik dat de arbitrale uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan, tenzij de regelmatigheid van het beslag zou worden betwist. De voorzitter van de rechtbank aan wie het verdelingsincident wordt voorge-

Art. 1722 - 1723

legd (art. 88, § 2 Ger.W.) verzendt de zaak naar een gewone kamer van zijn rechtbank om eventuele toepassing van artikel 1714 Ger.W. dat aan de rechter bij wie de vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak aanhangig is, de bevoegdheid toekent de tenuitvoerlegging van deze uitspraak te schorsen.

Rb. Brussel 4 november 1991, *Pas.* 1992, III, 27.

— Wanneer het scheidsgerecht zijn vonnis of een gedeeltelijk vonnis heeft gewezen, bestaat het enige beroep dat daartegen openstaat voor de gewone rechtbanken in een beroep tot nietigverklaring en kan de rechter bij wie dit beroep aanhangig is, op vordering van een der partijen bevelen dat de tenuitvoerlegging wordt geschorst wanneer het vonnis door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg werd voorzien van de formule van tenuitvoerlegging. Het gaat om een exclusieve bevoegdheid van de rechter bij wie het annulatieberoep aanhangig werd gemaakt en de rechter in kort geding is niet bevoegd om de schorsing van de tenuitvoerlegging van het vonnis te bevelen.

Rb. Brussel (KG) 30 april 1993, *JLMB* 1994, 240 en *RRD* 1995, 200.

— Artikel 1029, § 2 Ger.W. dat bepaalt dat beschikkingen op eenzijdig rekwest uitvoerbaar zijn ongeacht mogelijke rechtsmiddelen, gebruikt algemene bewoordingen en is derhalve ook van toepassing op een beschikking die een buitenlandse arbitrale beslissing uitvoerbaar verklaart, zonder dat men zich op artikel 1714, § 1 Ger.W. kan beroepen (wetsbepaling die enkel geldt voor Belgische arbitrale uitspraken).

Brussel 14 april 1999, *RABG* 1999, 303.

— De mogelijkheid voorzien in artikel 1714, 1 Ger.W. om de tenuitvoerlegging van een arbitrale uitspraak te schorsen, komt ook toe aan de kortgedingrechter wanneer is voldaan aan de wettelijke voorwaarden om zich tot hem te wenden.

Rb. Antwerpen (KG) 3 februari 2009, *RW* 2009-10, 1648.

— De vernietigingsrechter kan bevelen dat de tenuitvoerlegging van de arbitrale uitspraak wordt geschorst, wanneer hij meent dat de gronden tot vernietiging gegrond lijken.

Rb. Brussel 25 september 2009, *JT* 2010, 112. □

[HOOFDSTUK IX

VERJARING]

□ **Wetg.:** — Opschrift ingevoegd bij art. 57 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1722. [De veroordeling uitgesproken door een arbitrale uitspraak verjaart na verloop van tien jaar te rekenen vanaf de datum waarop mededeling is gedaan van de arbitrale uitspraak.]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en vervangen bij art. 58 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □

[Art. 1723. [...]]

□ **Wetg.:** — Ingevoegd bij art. 2 W. 4 juli 1972 (B.S. 8.VIII.1972) en opgeheven bij art. 2 W. 24 juni 2013 (B.S. 28.VI.2013, ed. 2), inw. 1 september 2013 (art. 60). □